

T.C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN SINIFTA KARŞILAŞTIĞI DISİPLİN

SORUNLARI VE BUNLARA ÇÖZÜM BULMA STRATEJİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elif SELLİ GÜVEN

**BURSA
2020**

T.C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN SINIFTA KARŞILAŞTIĞI DİSİPLİN

SORUNLARI VE BUNLARA ÇÖZÜM BULMA STRATEJİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elif SELLİ GÜVEN

Danışman:

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa SARITAŞ

BURSA

2020

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Elif SELLİ GÜVEN

.....

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“Ortaokul Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştığı Disiplin Sorunları ve Bunlara Çözüm Bulma Stratejileri” adlı Yüksek Lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Elif SELLİ GÜVEN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa SARITAŞ

Eğitim Bilimleri ABD Başkanı

Prof. Dr. Sedat YÜKSEL

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda 801020005 numara ile kayıtlı Elif Selli Güven'in hazırladığı "Ortaokul Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştığı Disiplin Sorunları Ve Bunlara Çözüm Bulma Stratejileri" konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 10/01/2020 günü 13:00-15:00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının (başarılı/başarısız) olduğuna (oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı)

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa SARITAŞ

Uludağ Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Rüçhan UZ

Uludağ Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Dilara DEMİRBULAK

Yeditepe Üniversitesi

Özet

Yazar Adı ve Soyadı : Elif SELLİ GÜVEN
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Ana Bilim Dalı : Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı : Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : XIV + 90
Mezuniyet Tarihi : ..../..../20...
Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Mustafa SARITAŞ

ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN SINIFTA KARŞILAŞTIĞI DİSİPLİN SORUNLARI VE BUNLARA ÇÖZÜM BULMA STRATEJİLERİ

Okullarda sınıfın düzenini bozan, eğitimi aksatan her türlü davranış istenmeyen öğrenci davranışı olarak kabul edilmektedir. Bu davranışlar eğitim öğretim sürecini olumsuz yönde etkilemekte ve öğretmenlerin mesleki tatmin düzeyini düşürmektedir.

Bu araştırma, ortaokulda görev yapan branş öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığını ve bu davranışlara karşı kullandıkları baş etme yöntemlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Bursa ili Nilüfer, Osmangazi, Yıldırım ve Mudanya ilçelerindeki toplam 202 ortaokulda görev yapan 5853 ortaokul branş öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini Nilüfer, Osmangazi,

Yıldırım ve Mudanya ilçelerindeki 20 ortaokul ve bu okullarda görev yapan 606 öğretmen oluşturmaktadır.

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak Şenkulak (2010) tarafından geliştirilen İngilizce öğretmenlerinin sınıf içinde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarını ve bunlara karşı uyguladıkları stratejilerin öğretmen görüşleri ile belirlenmesi amacıyla hazırlanan anket, araştırmacıdan izin alınarak kullanılmıştır.

Veri toplama aracı üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğretmenlerin kişisel, görev ve sınıf yönetimi eğitimi bilgilerinin sorulduğu 8 madde, ikinci bölümde sınıfta karşılaşılan disiplin problemlerinin görülme sıklığının sorulduğu 36 istenmeyen öğrenci davranışı, üçüncü bölümde istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullanılan 31 çözüm bulma stratejisi bulunmaktadır. Ankette 5’li likert ölçeği kullanılmış, verilerin analizinde frekans (f) yüzde (%) istatistiki bilgileri kullanılmıştır.

İstenmeyen öğrenci davranışları ile karşılaşma sıklığının, öğretmenlerin cinsiyet, kıdem, mezun olunan fakülte, branş, mesleki alan eğitimi, hizmet içi eğitime katılma durumu ve hizmet içi eğitim programına katılma zamanı değişkenlerine göre dağılımı ve öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları için uyguladıkları çözüm bulma stratejilerinin dağılımı gösterilmiştir.

Araştırmanın sonucunda; istenmeyen öğrenci davranışlarının dağılımının öğretmenlerin cinsiyet, kıdem, mezun olunan fakülte, branş, mesleki alan eğitimi, hizmet içi eğitime katılma durumu ve hizmet içi eğitim programına katılma zamanı değişkenleri bakımından benzer olduğu görülmüştür. Ayrıca istenmeyen öğrenci davranışları karşısında öğretmenlerin en çok kullandığı çözüm bulma stratejisinin ‘öğrenciyi derse katmaya çalışırım’ olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sınıf, Sınıf Yönetimi, Branş Öğretmeni, İstenmeyen Öğrenci Davranışı, Çözüm Bulma Stratejisi

Abstract

Name and Surname : Elif SELLİ GÜVEN
University : Uludag University
Department : Department of Educational Sciences
Branch : Department of Curriculum and Teaching Science
Quality of Thesis : Master Thesis
Page Number : XIV + 90
Degree Date : ..../..../20...
Supervisor (s) : Dr. Lecturer in. Mustafa SARITAŞ

UNDESIRABLE STUDENT BEHAVIOURS THAT SECONDARY SCHOOL BRANCH TEACHERS ENCOUNTER IN THE CLASSROOM AND THE TEACHERS' SOLUTION STRATEGIES TO COPE WITH THESE BEHAVIOURS

Any behaviour which disrupts the order of the class in schools and hinders education is regarded as undesirable student behavior. These behaviors affect the educational process in a negative way and decrease the level of professional satisfaction of teachers.

This research was conducted to determine the frequency of undesirable student behaviours encountered by branch teachers working in secondary school and the way they cope with these behaviors.

The survey model was used in the study. The population of the research is composed of 5853 secondary school branch teachers working in 202 secondary schools in the provinces of Nilüfer, Osmangazi, Yıldırım and Mudanya in Bursa. The sample of the research consists of 20

secondary schools and 606 teachers who work in these schools of Nilüfer, Osmangazi, Yıldırım and Mudanya. In this study, Şenkulak's (2010) questionnaire prepared to define unwanted student behaviours encountered by English teachers in class and their strategies practised towards these behaviours was used with the permission of the researcher.

The data collection tool consists of three parts. In the first part, there are 8 questions about the personal, job and classroom management education information of the teachers, 36 in the second part about the incidence of the disciplinary problems encountered in classroom and 31 in the third part about the solution strategies against undesirable student behaviors. In the questionnaire, likert scale of 5, frequency (f) and percentage were used in the analysis of data.

The frequency range of encountering undesirable student behaviour was studied according to teachers' gender, seniority, faculty that teachers graduated, branch, vocational field training, participating on the job training activity and the time that teachers participated on the job training activity variables. Also the frequency range of solution strategies practised towards undesirable student behaviour was studied.

As a result of the research, it has been found that the frequency range of encountering undesirable student behaviour according to teachers' gender, seniority, faculty that teachers graduated, branch, vocational field training, participating on the job training activity and the time that teachers participated on the job training activity variables is similar. Also solving strategy that teachers mostly prefer to cope with undesirable behaviour is 'trying to participate student in the lesson'.

Keywords: Classroom, Classroom Management, Branch Teacher, Undesirable Student Behaviours, Solution Strategies

Önsöz

Eğitim ve öğretim, insanlık tarihi boyunca hep olduğu gibi günümüzde de toplumların gelişmesi için en temel adımlardandır. Eğitim öğretim sürecinin ilerleyebilmesi için olumlu okul ve sınıf ikliminin oluşturulması şarttır. Sınıfta düzen ve kuralların oluşturulması ve işleyişin sağlanması sınıf disiplini ile alakalıdır. Verimli ve etkili eğitim öğretim sürecinin sürdürülmesi için öğretmenlerin kullandıkları disiplin yöntem ve uygulamaları birçok bilimsel çalışmanın konusu olmuştur. Bu çalışma ile de sınıfta eğitim öğretim sürecini aksatan öğrenci davranışlarının neler olduğunun ve öğretmenlerin bu davranışlara karşı uyguladığı yöntemlerin öğrenilmesi hedeflenmektedir.

Yüksek lisans öğrenimim boyunca bana sabır gösteren, destek veren, bilgi ve tecrübesiyle beni yönlendiren tez danışmanım saygıdeğer Dr. Öğretim Üyesi Mustafa SARITAŞ'a teşekkür ederim. Veri toplama süreci boyunca tecrübeleri ile bana her türlü yardımı sağlayan değerli öğretmen arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Eğitim öğretim hayatım süresince ileri görüşlü, aydınlık düşünceleri ile bu günlere gelmemi sağlayan annem Hatice SELLİ ve babam Ekrem SELLİ'ye, hep yanımda olan kardeşim Sedef SELLİ'ye teşekkür ederim.

Son olarak beni her daim cesaretlendiren, fikirleriyle zihnimi açan, hep yanımda olan eşim Bekir GÜVEN'e ve tezimle birlikte büyüyen yaşam kaynağım, umudum, ışığı, kızlarım Ela ve Doğa GÜVEN'e sonsuz teşekkür ederim.

İçindekiler

Sayfa No

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar.....	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiv
I. BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırma Soruları.....	2
1.3. Amaç.....	3
1.4. Önem.....	3
1.5. Varsayımlar.....	5
1.6. Sınırlılıklar.....	5
1.7. Tanımlar.....	5
II. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2.1. Sınıf Yönetimi.....	7
2.1.1. Sınıf Yönetimi Modelleri.....	12
2.1.1.1. Tepkisel Model.....	12
2.1.1.2. Önlemsel Model.....	13
2.1.1.3. Gelişimsel Model.....	13
2.1.1.4. Bütünsel Model.....	14
2.1.2. Sınıf Yönetiminde Yaklaşımlar.....	14

2.1.2.1. Sınıf Yönetiminde Geleneksel Yönetim.....	14
2.1.2.1. Çağdaş Sınıf Yönetimi Yaklaşımı.....	15
2.2. İstenmeyen Öğrenci Davranışı.....	16
2.2.1. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Yönetiminde Çözüm Bulma Stratejileri.....	21
2.2.2. Çözüm Bulma Stratejisini Belirlemek.....	23
2.3. Disiplin.....	29
2.3.1. Disiplin Modelleri.....	32
2.3.1.1. Davranış Değiştirme Modeli (B.F. Skinner).....	32
2.3.1.2. Güvengen Davranış Modeli (Lee Canter).....	32
2.3.1.3. Ussal Sonuçlar Modeli (Rudolf Dreikurs).....	33
2.3.1.4. Ginott Modeli (Haim Ginott).....	33
2.3.1.5. Öğretmen Etkililiği Eğitimi (Thomas Gordon).....	34
2.3.1.6. Gerçeklik Terapisi / Kontrol Modeli (Reality Therapy / Control) (William Glasser).....	35
2.4. İlgili Araştırmalar.....	38
2.4.1. Yurt İçindeki Araştırmalar.....	38
2.4.2. Yurt Dışındaki Araştırmalar.....	43
III. BÖLÜM: YÖNTEM.....	46
3.1. Araştırma Modeli.....	46
3.2. Evren ve Örneklem.....	46
3.3. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi.....	49
3.4. Verilerin Analizi ve Yorumu.....	50
IV. BÖLÜM: BULGULAR.....	52
4.1. Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıkları.....	52

4.2. Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıklarının Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Dağılımı.....	53
4.3. Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıklarının Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımı.....	57
4.4. Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıklarının Öğretmenlerin Mezun Olduğu Fakülteye Göre Dağılımı.....	62
4.5. Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıklarının Öğretmenlerin Branşına Göre Dağılımı.....	66
4.6. Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıklarının Sınıf Mevcuduna Göre Dağılımı.....	71
4.7. Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıklarının Öğretmenlerin Mesleki Alan Eğitimine Göre Dağılımı.....	76
4.8. Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıklarının Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programına Katılma Durumuna Göre Dağılımı.....	80
4.9. Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıklarının Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programına Katılma Zamanına Göre Dağılımı.....	84
4.10. Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışları Karşısında Öğretmenlerin Uyguladıkları Çözüm Bulma Stratejileri.....	89
V. BÖLÜM: TARTIŞMA VE SONUÇLAR.....	97
5.1. Tartışma ve Sonuç.....	97
5.2. Öneriler.....	100
KAYNAKÇA.....	102
EKLER.....	107
Ek 1: Araştırma Anketi.....	107

Ek 2: Araştırma İzni.....	114
Ek 3: Anket Uygulama İzni.....	116
ÖZGEÇMİŞ.....	117

Tablolar Listesi

<i>Tablo</i>	<i>Sayfa</i>
1. Sınıf Yönetimi Yaklaşımları.....	19
2. Öğretmenlerin Kişisel ve Mesleki Özelliklerine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları....	47
3. Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıkları.....	52
4. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Dağılımı.....	53
5. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Kıdemine Göre Dağılımı.....	57
6. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Fakülteye Göre Dağılımı.....	62
7. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Branşına Göre Dağılımı.....	66
8. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Sınıf Mevcuduna Göre Dağılımı.....	71
9. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Mesleki Alan Eğitimine Göre Dağılımı.....	77
10. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programına Katılma Durumuna Göre Dağılımı.....	80
11. İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programına Katılma Zamanına Göre Dağılımı.....	84
12. Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışları Çözmede Kullandığı Çözüm Bulma Stratejilerinin Dağılımı.....	89
13. Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışları Çözmede En Çok Kullandığı Çözüm Bulma Stratejilerinin Dağılımı.....	90
14. Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışları Çözmede En Az Kullandığı Çözüm Bulma Stratejilerinin Dağılımı.....	93

KISALTMALAR LİSTESİ

Mat. ve Fen Bil.: Matematik ve Fen Bilimleri

I.BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Sınıf yönetimi, eğitim yönetimi sıra dizininin ilk ve temel basamağıdır. Sınıf öğrencilerle yüz yüze olunan bir yerdir. Eğitim için gerekli birincil kaynaklar olan öğrenci, öğretmen, program, kaynaklar sınıf içindedir. Eğitim yönetiminin kalitesi, büyük ölçüde, sınıf yönetiminin kalitesine bağlıdır (Başar, 1999). Sınıf yönetimi, öğrencilerin öğrenmelerine yardımcı olan düzenli ve güvenli sınıf ortamının oluşturulmasını ifade eder. Çalık (2003), sınıf yönetiminin; etkili bir öğretim ve öğrenmeye ilişkin stratejilerin geliştirilmesini ve uygulanmasını konu aldığını, sınıf yönetiminde amacın öğrencilerin öğrenme motivasyonunu geliştirecek olumlu, düzenli ve güvenli sınıf ortamı oluşturmak ve sürdürmek olduğunu ifade eder.

Disiplin kural koymayı içeren bir süreç ve yaklaşımdır. Disiplin; öğrenmeyi sağlayıcı bir sınıf ortamının yaratılması amacıyla, kural koyma ve istenmeyen davranışların önlenmesini de içeren daha genel bir kavramdır (Kıran, 2008). Sınıf yönetimi açısından disiplin, öğrencilere davranışlarının sorumluluğu almalarında ve kendileri için doğru ya da yanlış olan davranışlar arasında iyi bir değerlendirme yapabilmede yardımcı olmayı ifade eder (Küçükahmet, 2009).

Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme öğretmenin en önemli görevlerinden biridir. Çünkü sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili işleyen kurallar geliştirme sayesinde, öğretime ayrılan zaman artar, boşa giden zaman ve enerji azalır, sınıfta düzen ve tutarlı beklentiler gelişir. Öğrenciler istenmeyen davranışlar gösterdiklerinde büyük bir olasılıkla ya kuralı öğrenmemişlerdir, ya bu kurala nasıl uyulması gerektiğini ya da o durumda nasıl davranılması gerektiğini bilmiyorlardır (Yüksel, 2003).

Sınıfta öğrenmeye uygun bir düzenin sağlanıp sürdürülmesi, genç ve deneyimsiz öğretmenlerin karşılaştığı en önemli sorunlardan birisidir (Kıran, 2008). Birçok öğretmen öğrencilere bir şeyi öğretmekten hoşlandığı için öğretmenlik mesleğini seçmesine rağmen, araştırmalar mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin büyük ölçüde öğrencileri kontrol etmede güçlüklerle karşılaştıklarını ortaya koymaktadır (Moser, 1982; Silvernail ve Castello, 1983; Tabachnich, 1984; Zeichner, Kore, 1990; Akt. Celep, 2000).

İstenmeyen davranışlar öğrencilerin öğrenme için zamanın kısılmasına neden olacağı gibi aynı zamanda sınıf iklimini olumsuz yönde etkiler. Deutsch (1960) yaptığı bir araştırmada öğretmenlerin öğretim için ayrılan zamanın %75'ini istenmeyen davranışlardan sınıfı korumaya ayırdıklarını ortaya koymuşlardır. Tüm dünyada disiplin problemleri öğrenme-öğretme sürecinin en büyük problemi olarak görülmektedir. Amerika'da Ulusal Eğitim Birliği (NEA)'nin raporuna göre devlet okullarında öğretmenlerin %66'sı en temel problemin sınıfta öğrenci davranışlarını yönetmek olduğunu belirtmişlerdir. Bu yüzden öğretmenlerin büyük çoğunluğu istenmeyen davranışlar konusunda daha çok yetki beklemektedirler. Ayrıca öğretmen yetiştiren kurumlar da bu yönde eğitimin gerekli olduğuna inanmaktadır (Akt. Gökçe, 2016). Celep (2000), öğretmen etkinliğine ilişkin yapılan çoğu araştırmada öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin, öğretim başarısını belirlemede birincil önem taşıdığını, sınıf yönetimi becerilerinde önemli ölçüde yetersiz kalan bir öğretmenin fazla başarılı olamayacağını ifade etmektedir.

Bu araştırmanın problemi, ortaokul öğretmenlerinin en çok karşılaştığı istenmeyen öğrenci davranışlarını ve bu davranışlara karşı uyguladıkları çözüm bulma stratejilerini belirlemektir.

1.2. Araştırma Soruları

Bu araştırma ile aşağıdaki sorulara cevap bulunması beklenmektedir:

1. Ortaokul branş öğretmenlerinin karşılaştıkları disiplin problemleri nelerdir?

2. Ortaokul branş öğretmenlerin karşılaştıkları disiplin problemlerinin gözlenme sıklığı nedir?
3. Ortaokul branş öğretmenlerinin karşılaştıkları disiplin problemlerinin,
  - a. Cinsiyete,
  - b. Mesleki kıdeme,
  - c. Mezun olunan okula,
  - d. Branşa,
  - e. Sınıf mevcuduna,
  - f. Sınıf yönetimiyle ilgili bir ders, kurs, seminer ya da pedagojik formasyon eğitimi alınmasına,
  - g. Sınıf yönetimi ile ilgili bir hizmet içi eğitim programına katılım durumuna,
  - h. Sınıf yönetimi ile ilgili bir hizmet içi eğitim programına katılma zamanına göre dağılımı nasıldır?
4. Ortaokul branş öğretmenlerinin karşılaştıkları disiplin problemleri karşısında uyguladığı çözüm bulma stratejileri nelerdir?

1.3. Amaç

Araştırmanın genel amacı; ‘Bursa il merkezinde bulunan kamu ortaokul kurumlarındaki sınıflarda karşılaşılan disiplin sorunları ve öğretmenlerin çözüm bulma stratejilerinin incelenmesidir. Bu genel amaca bağlı olarak ortaokullarda sorun oluşturan istenmeyen öğrenci davranışlarının neler olduğu, öğretmenlerin bu davranışlara çözüm bulmada nasıl bir yol izlediği araştırılmaktadır. Araştırmanın bulguları sonucunda, okullarda sınıf yönetiminde izlenen farklı yöntemlerin öğretmenlere fikir vermesi, eğitim ile ilgili konuların gündeme taşınarak sorunların tartışılması, giderilmesi için çözüm aranması ve daha sağlıklı eğitim ortamları oluşması hedeflenmektedir.

1.4. Önem

Bilgi toplumunda yaşadığımız günümüz dünyasında bireylerin eğitimi ve eğitim süreci gün geçtikçe daha da önem kazanmaktadır. Bu durumla beraber okulların etkin ve etkililiği daha çok tartışılır olmuş ve hatta rekabet ortamına taşınmıştır. Etkili okullar öğrenciyi öğrenmeye yönlendirici sınıf iklimine sahiptir. Binden fazla okulu gözlemleyen John Goodland (1984) en doyurucu okulların öğrenme için tercih edilen iklime sahip olan okulların olduğunu ortaya çıkarmıştır. (Akt: Celep, 2004). Öğretmen ve öğrenci ve onların sınıf içerisindeki ilişkisi eğitim öğretim sürecinde bu iklimi oluşturan faktörlerin en başında gelmektedir. Öğretmenlerin sınıf atmosferinde ve ders işleme sürecinde pek çok istenmeyen davranışla karşılaştığı gözlemlenmektedir. Sınıfta istenmeyen davranışlar, sınıf düzenini ve eylemlerini bozar, amaçlara ulaşmayı engeller, özellikle zaman kaynağının kötü kullanımına neden olur (Başar, 2003).

Öğretmenler, zaman zaman sınıf ortamını olumsuz biçimde etkileyen öğrenci davranışları ile karşılaşabilmektedirler. Birçok sınıfta önemli ya da önemsiz pek çok istenmeyen öğrenci davranışı görmek mümkündür. İstenmeyen davranışlar, davranışı yapma, karşısındaki kişiye, kültürün özelliklerine göre değişebilir. Özellikle ilköğretim kademesindeki öğrenciler, sınıfta hangi davranışların yapılacağı hangi davranışların yapılmayacağı konusunda belirsizlik yaşayabilirler. Yaptıkları bir davranışın istenmeyen davranış olduğunu bilmeyebilirler. İstenmeyen davranışlarla başa çıkmak, sınıf yönetiminin önemli boyutlarından biridir (Ercan, 2009).

İstenmeyen davranışların görülme sıklığı sınıf disiplinini etkileyerek eğitim öğretimi aksatabilir. Bu araştırmadaki istenmeyen öğrenci davranışı tanımı, açıklamaları ve örnekleri ile öğretmenlerin kendi sınıflarındaki olumsuz davranışların farkına varması, nedenlerini sorgulaması, ve çözüm bulma strateji örnekleri ile sınıf yönetimi yetkinliğinin artması beklenmektedir. Sınıf yönetiminin başarılı olduğu sınıflarda eğitim öğretimin etkililiğinin

artması öğrencilerin başarılı olması beklenir. İstenmeyen davranışı sönmüş öğrenci hem sınıf hem okul hem de ailesi tarafından olumlu karşılanacak, özgüven kazanacak ve sorumluluk almaya istekli olacak, iyi bir birey olma yolunda ilerleyecektir. Etkin ve disiplinli eğitim sürecinden geçmiş başarılı çocuklar geleceğin iyi yetişmiş bireyleri, toplumu kalkındıran gelecek demektir.

Bu çalışmanın, ayrıca temsil ettiği evrenle ilgili önemli veriler ortaya koyacağı, eğitim öğretim sürecinin daha sağlıklı olabilmesi gelecekteki çalışmalara ve eğitim politikalarını belirleme sürecine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ortaokullarda yürütülecek olan bu araştırma ile hangi branşlarda en çok hangi disiplin sorunları ile karşılaşıldığının belirlenmesi; böylelikle gelecekteki sınıf yönetimi araştırmaları için rehber olması düşünülmektedir.

1.5. Varsayımlar

- a. Örneklem evreni temsil edebilecek büyüklüktedir.
- b. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kendilerine yöneltilen sorulara içtenlikle cevap vermeleri beklenmektedir.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- a. Bursa ili, Nilüfer, Osmangazi, Yıldırım ve Mudanya merkez ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ortaokullarda görev yapan ortaokul öğretmenlerin görüşleri ile sınırlıdır.
- b. Elde edilen bulgular 2018-2019 öğretim yılı ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Öğretmen: Öğretmen sınıfın ilişki düzeninin kurulması ve geliştirilmesinde yol gösterici bir liderdir. Sınıf ikliminin yaratıcısıdır. Sınıf yönetiminin kalitesi ve başarısı öğretmenin

nitelikleriyle bağlantılıdır. Öğretmen eğitimin amaçlarına ulaşmasında yeri asla doldurulamaz bir rehber, bir önder ve eşsiz bir örnektir (Özsoy & Ataınal, 2001).

Sınıf yönetimi: Eğitim programı ve planı, öğretim yöntemi, eğitim etkinliği, teknoloji, zaman, mekân, öğretici ve öğrenci arasında etkili bir eş güdümlene gerçekleştirerek, öğrenmeye elverişli bir ortam ve düzenin sağlanması ve sürdürülmesidir (Sarıtış, 2003).

Disiplin: Bir amaçla bir araya gelmiş insan grubunun düzen içinde yaşamasını sağlamak amacıyla seçilip konulmuş kuralları, hükümleri ve bunlara uyulması için alınan önlemleri ifade eder. Eğitimde disiplin; öğrenciye hangi davranışların istenilir olduğunu gösterip öğretmek, bu davranışı sergileyip sergilemediğini izlemek, davranışı beklenenden daha iyi sergilediğinde onu ödüllendirmek, iyi sergilemediğinde cezalandırmaktır (Sarıtış, 2003).

İstenmeyen öğrenci davranışı: Okulda, eğitsel çabaları engelleyen her tür davranış, istenmeyen davranış olarak adlandırılır (Başar, 1999).

Çözüm bulma stratejisi: Öğretmen sınıfta istenmeyen bir öğrenci davranışı ile karşılaştığında, davranışın boyutuna göre farklı tepki yöntemlerinden yararlanabilir. Bu müdahaleler hiçbir tepki göstermemekten, büyük tepkilere kadar değişebilir. Tepki yöntemleri; görmezlikten gelme, fiziksel yakınlık, sözsüz uyarıcılar, yeniden yönlendirme, vazgeç ifadeleri, öğrencinin yalnız bırakılması veya yerinin değiştirilmesi, sözel azarlamalar ve mesajlar, eleştiri, sessizlik zamanı, kısa ara verme, mantıksal sonuçlar çıkarma, öğrenci ile bireysel konuşma, problemi tanımlama veya çözme biçimlerinde olabilir (Tertemiz, 2003).

II. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sınıf Yönetimi

Sınıf, eğitim öğretim etkinliklerinin gerçekleştiği bir yaşam alanıdır (Aydın, 2000). Sınıf, öğrencilerin birlikte oldukları, bireysel ya da grupla öğrenme yaşantılarının gerçekleştiği bir yaşam ve öğrenme alanıdır (Turan, 2004).

Eğitimin amaçlarının gerçekleştirildiği yer, öğrenim etkinliklerinin yapıldığı yer sınıftır. Bu bakımdan eğitimde temel birim sınıf yönetimidir. Sınıf yönetimi ne okul yönetiminden ne de toplumun en üst eğitim yönetiminden bağımsızdır. Onlara, sistem bütünlüğü içinde bağımlıdır. Hedef, yapı ve işleyişi dikkate alındığında sınıf da kendine özgü bir örgüttür. Sınıf toplumsal yaşamın canlı bir kesitidir. Her öğrenci için eğitim-öğrenim süreçlerinin yaşandığı temel birimdir. Yönetimin en karmaşık, en güç, fakat en içten ve mutluluk veren biçimi sınıf yönetimidir. Sınıf yönetimi, 'ne yapılacak?' ve nasıl yapılacak' sorularına verilecek yanıtların sentezi olarak da tanımlanabilir. Sınıfta öğrenciyle karşı karşıya gelen bir öğretmen 'ne yapacaktır?', orada niçin bulunuyor?'. Ne yapacağını yanıtlayabiliyorsa, yapmak istediklerini 'nasıl yapacaktır?'. Bu soruların yanıtları kolaylıkla verilebilse bile, bu kuramsal yanıtlar uygulamaya nasıl dönüştürülecektir? Sınıf yönetimi yalnızca sınıfta bulunan öğelerle de ilgili değildir. Sınıf yönetimi, her öğrencinin özellik, gelişim ve gereksinimlerini dikkate almak zorunda olduğu gibi, sınıf dışında okul yönetiminden, aileden, birçok yakın ve uzak çevre faktöründen, iletişim ağlarının sonsuzluğa ve sonsuza varan serpinti ve gücünden de etkilenmektedir. İyi bir sınıf yönetimi öğrenciyi davranışlarından sorumlu hale getirendir. Bu olgunun temelinde zorlama yoktur inandırma vardır; bilgi vardır, akıl vardır (Özsoy & Ataunal, 2001).

Erdoğan'a (2002) göre sınıf yönetimi; öğrenme için uygun ortamın sağlanması ve sürdürülmesidir. Öğretmen ve öğrencilerin çalışma engellerinin ortadan kaldırılması, öğretim zamanının uygun kullanılması, öğrencilerin etkinliklere katılımının sağlanması, sınıftaki kaynakların, insanların ve zamanın yönlendirilmesidir.

Aydın (2000) eğitimi, insani ilişkiler bağlamından yola çıkarak, bireyin beklenti ve gereksinimlerine dönük, sürekli ve kalıcı bir davranış değişikliği süreci, sınıf yönetimini ise; bireyin içinde bulunduğu toplumun değer ve dizgelerine uygun bir bireyselleşme ve toplumsallaşma olarak tanımlamaktadır.

Turan'a (2004) göre sınıf yönetimi, sınıf içi etkinlikleri etkili bir biçimde düzenleyip sürdürebilme ve öğrenci davranışlarına rehberlik edebilme becerisidir. Ayrıca sınıf yönetimi, okul yönetiminden, okul toplumunun paydaşlarından ve toplumdan bağımsız olarak düşünülemez. Toplumsal yapıdaki değişimler, okul toplumunu oluşturan paydaşların beklentileri, eğitim politikaları, hukuki düzenlemeler, okul ve sınıf yönetimini de etkilemekte ve şekillendirmektedir.

Çalık (2003) sınıf yönetimini, daha çok öğrenmeyi sağlayıcı bir sınıf ortamının sağlanmasıyla açıklanmaktadır. Diğer bir anlatımla, sınıfta öğrenme için olumlu bir havanın sağlanması, öğretmenin alan bilgisine çok iyi hakim olması ve genel kültür ile öğretmenlik meslek formasyonu kazanmasıyla sağlanabileceği belirtilmektedir. Bu yaklaşım daha çok öğrencinin duygusal, zihinsel ve bedensel gelişimine uygun bir modeldir. Öğretmenin kişisel özellikleri, derste kullandığı yöntem ve teknikler de sınıf yönetimini etkilemektedir. Çevreyle olan ilişki ve iletişim, okul aile iş birliği, sınıfın fiziki durumu, sınıf ortamını ve yönetimini etkileyen faktörler arasında yer almaktadır.

Tertemiz'e (2003) göre, sınıf yönetimi yalnızca öğretmenin otoritesinin sınıfta hakim kılınması anlamında değil, daha çok öğrenmeyi sağlayıcı bir sınıf ortamının sağlanmasıyla

açıklanmaktadır. Araştırmalar etkili sınıf yönetimi becerilerinin öğrenci başarısı üzerinde olumlu etkisi olduğunu göstermektedir. Etkili sınıf yönetiminde öğrenciler öğrenme için daha çok zaman harcarken, öğrenme dışındaki davranışlarda azalma olmaktadır. Çünkü etkili sınıfta tüm etkinlikler amaçlıdır, düzenlidir ve disiplinli bir ortamda gerçekleştirilir.

Araştırma, gözlem ve anekdotlardan yola çıkarak pek çok farklı ortamda başarılı öğretmenler tarafından uygulanan sınıf yönetiminde dört kural belirtilmektedir: Birincisi derse hızlı bir giriş yapmanın öğrenciler arasında oluşacak sorunları engelleyeceği esasına dayanır. Bu kural sınıfı selamlama, öğrenciler için oturma planı yapma ve derse ısınma aşamalarından oluşur. İkinci kural dersi planlı bir şekilde bitirme kuralıdır. Bu kuralda dersi sonlandırma ve öğrencilerin sınıftan ayrılmasının düzenlenmesi aşamalarından oluşur. Üçüncü kural; dersin içeriği ve sunumu aşamalarından oluşur. Dördüncü kural; öğrencilerin bireysel olarak tanınması, kim olduklarının bilinmesi sınıfta ne olup bittiğinin farkında olunmasını içerir (Smith& Laslett ,1996).

Eğitim bilimleri alan yazınında sınıf yönetimi konusu oldukça geniş yer tutmakta, farklı görüş ve tanımlar bulunmaktadır. Yukarıda verilen açıklamaları sınıflandırmak istediğimizde sınıf yönetiminde üç temel nokta ön plana çıkmaktadır: İlki; sınıftaki fiziki koşullar sınıf yönetiminin bir alanıdır. Öğretmen, mekânı, zamanı, araç gereçleri öğrenci ve etkinlikler için uygun hale getirmelidir. İkincisi; öğrenmeyi sağlayan etkinliklerin düzenlenmesi, öğrencilerin etkin katılımı sınıf yönetiminin önemli bir parçasıdır. Öğrenme süreci planlanırken öğrencilerin özellikleri, gelişim ve hazır bulunuşlulukları dikkate alınmalıdır. Üçüncüsü toplumsal yapı sınıf yönetimini etkilemektedir. Aileler ile olan iletişim, okul yönetimi, uzak yakın çevresel faktörler, toplumdaki değişmeler sınıf yönetimine şekil vermektedir.

Başar'a (2003) göre sınıf yönetiminin içeriği beş boyutta yer alan kapsamlı etkinliklerden oluşmaktadır:

Sınıf yönetimi etkinliklerinin bir boyutunu, sınıf ortamının fiziksel düzenine ilişkin olanlar oluşturur: Sınıf ortamının genişliği, sınıf alanının çeşitli etkinliklerin yapımı için bölünmesi, ısı, ışık, gürültü düzenekleri, renkler, temizlik, estetik, eğitsel araçlar, oturma düzeni, öğrencilerin gruplanması bunların başlıcalarıdır.

Sınıfın fiziksel çevresi gözden geçirilirken, öğrencilerin yaşı, zihinsel fonksiyonları ve etkinlik biçimleri hesaba katılmalıdır. Dikkatle ve öğrenci özelliklerini göre düzenlenmemiş bir sınıf ortamı, sınıfta istenmeyen davranışların ortaya çıkmasına neden olabilecektir (Murdick ve Hogan 1996:172 Akt.Demirtaş, 2008).

Sınıf veya dersliğin fiziksel ortamının uygun şekilde düzenlenmesi çocuğun sosyal, duygusal, fiziksel ve akademik gelişimine olumlu yönde etki etmektedir. Öğrencilerin okula karşı olumlu tavır geliştirmeleri için mutlaka görsel uyarıcılara, iyi bir organizasyona, yeterli hareket alanına, emniyetli ve sevecen bir ortama sahip olmaları gerekir. Öğretmenin bu ortamı en şekilde düzenlemesi için planlı bir çalışma içine girmelidir (Akyol, 2000).

Sınıf yönetiminin ikinci boyutunu plan-program etkinliklerinin yönetimi oluşturur. Amaçlar esas alınarak, yıllık, ünite, günlük planların yapılması, kaynakların belirlenip dağılımın sağlanması, iş ve işlem süreçlerinin belirlenmesi, araç sağlama, yöntem seçme, öğrenci özelliklerini belirleme, gelişimlerini izleme ve değerlendirme, öğrenci katılımını düzenleme, bu grupta ele alınabilir. Bu etkinlikler, geçmişi ve var olan durumu ele alarak geleceği görme ve şekillendirme amaçlı çabalar olarak görülebilir (Başar, 2003).

Üçüncü boyut, zaman düzenine yönelik etkinliklerdir. Etkili öğretim, öğrenmeye ayrılan zamanın çokluğuna ve etkili kullanımına bağlıdır. Sınıf içinde geçirilen zamanın çeşitli etkinliklere dağılımı, zamanın ders dışı ve bozucu etkinliklerle harcanmaması, sıkıcılığın önlenmesi, öğrencinin zamanının çoğunu okulda-sınıfta geçirmesinin sağlanması, devamsızlığın

ve okuldan ayrılmaların önlenmesi, bu boyut içinde görülebilir ((Montero-Sieburth,1989; Morris, 1990; Akt. Başar, 2003).

Öğretmen, sınıfta zamanı öğretim etkinliklerinin özelliklerine uygun biçimde dağıtmalıdır. Öğretim etkinliklerinin belirlenmesi ve zamanlanması, sınıfta istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını engelleyen temel faktörlerden biri olarak tanımlanabilir. Sınıfta öğretim etkinliklerinin düzenlenmesi çabalarının bileşenleri; zamanın ve geçişlerin planlanması, ders izlencesinin belirlenmesi, ders için gerekli ön hazırlıkların ve becerilerin, ders süresince sergilenecek sözel olmayan davranışların tanımlanması ve öğrencilerin edimleridir (Murdick ve Hogan 1996; Akt.Demirtaş, 2008).

Öğretmenin zamanı dikkatlice kullanması hem öğrencilerin başarısı hem de disiplin problemlerini ortadan kaldırmak açısından oldukça önemlidir. Öğretmenin zamanı dikkatlice kullanması öğrenciler için daha çok öğrenme fırsatı yaratması anlamına gelir. Öğrenciler öğrenme için daha çok fırsat bulduklarında ise doğal olarak başarıları artar. Başarılı olan öğrencilerin ise motivasyonları artar. Ayrıca zamanı etkili şekilde kullanan öğretmenlerin öğrencileri öylesine meşguldürler ki yanlış davranarak sınıf düzenini bozacak zaman bile bulamazlar (Özkılıç, 2000).

Sınıf yönetiminin dördüncü boyutunu ilişki düzenlemeleri oluşturur. Sınıf kurallarının belirlenip öğrencilere benimsetilmesi, sınıf yaşamının kolaylaştırılmasına yönelik öğrenci öğrenci, öğrenci-öğretmen ilişki düzenlemeleri, özellikle, bir sonraki boyut olan davranışı da şekillendirici etkinliklerdir (Başar, 2003). Kurallar, sınıfta ortaya çıkacak disiplin problemlerinden kaçınmak için geliştirilmelidir. Araştırmalar, olumlu sınıf kurallarının istenmeyen davranışları, olumsuz sınıf kurallarından (örneğin yapmamak ile başlayan sözler) daha çok azalttığını ortaya koymuştur (Demirtaş, 2008). Sınıfta öğrencilerin uymaları gereken kuralların oluşturulması sınıfın düzeni, öğretimin etkililiği, zamanın verimli kullanılması ve

güvenlik açısından büyük önem taşımaktadır. İyi bir sınıf yönetiminin temeli dikkatlice hazırlanmış kurallar ve yönergelere dayalıdır (Aksoy, 2014).

Sınıf yönetiminin beşinci boyutu, davranış düzenlemelerinden oluşur. Sınıfla ilgili etkinliklerin, eğitim ortamının istenen davranışı sağlayabilir hale getirilmesi, sınıf ikliminin olumlulaştırılması, sorunların ortaya çıkmadan önce tahmin edilmesi yoluyla istenmeyen davranışların önlenmesi, sınıf kurallarına uyulmasının sağlanması, yapılmış olan istenmeyen davranışların değiştirilmesi bu boyuta ilişkin olarak söylenebilir (Başar, 2003).

2.1.1. Sınıf yönetimi modelleri

Sınıf yönetimde öğretmenlerin benimsediği disiplin yaklaşımlarından hareketle farklı sınıf yönetimi modellerinden söz edilebilir. Öğretmen bu modellerden birini esas alabilir ya da yıl içinde gereksinim duyulan zamanlarda ve koşullarda, yapılan etkinliklerin niteliğine göre farklı modellerden yararlanılabilir (Demirtaş, 2009).

2.1.1.1. Tepkisel model

İstenmeyen bir davranışa tepki gösterme esasına dayalı bir modeldir. Bu modelin amacı istenemeyen durum ve davranışın değiştirilmesidir. Sınıf yönetimde uygulanan klasik model olarak tanımlanabilir. Modelin işleyişi istenmeyen sonuç-tepki şeklindedir. Sınıfta düzen sağlamak için ağırlıklı olarak ödül-ceza sistemi kullanılmaktadır. Öğretmenin yönelimi gruptan çok bireye ve onun davranışınadır (Demirtaş, 2009).

İstenmeyen davranışın olumlu veya olumsuz pekiştiricilerle önlenmesi esastır. İstenmeyen sonuç mutlaka tepki görür (Sarıtaş, 2003). Söz konusu modelde istenmeyen davranışa anında tepki verme esastır. Ancak öğrenciler bazen bilerek ilgi görmek amacıyla olumsuz davranışlar sergiler. Amaçları dersin işleyişini aksatarak öğretmen ve arkadaşları tarafından fark edilmektir. Bu durumda tepkisel model disiplin sağlamada yetersiz kalabilir.

2.1.1.2. Önlemlsel model

Planlama düşüncesine bağlı, geleceği kestirme, istenmeyen davranış ve sonucu, olmadan önleme yönelimidir. Amacı, sınıf sorunlarının ortaya çıkmasına olanak vermeyici bir düzenleniş ve işleyiş oluşturularak, tepkisel modele gereksinimi azaltmaktır. Bu model sınıf etkinliklerini bir ‘kültürel sosyalleşme süreci’ olarak ele alır, sınıfta yanlış davranışa olanak vermeyen bir sosyal sistem oluşturmaya çalışır (Başar, 1999). Önlemlsel model, öğretmenin sınıf sorunları oluşmadan sınıf yönetimi planlaması olarak tanımlanmaktadır. Ancak öğretmenin öğrencileri ne kadar tanısa ya da öğretmen tecrübeli olsa da olası bireysel ve grup içi tüm davranışları öngörmesi mümkün değildir. Bu durum modelin devamlı kullanılmasını zorlaştırabilir.

2.1.1.3. Gelişimsel model

Öğrencilerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal gelişim çizgilerinin gerektirdiği etkinliklerin gerçekleştirilmesi temeline dayanır. İlköğretimden, lise düzeyine kadar olan gelişim dönemleri dikkate alınmaktadır. Gelişimsel model dört basamaktan oluşur. Onuncu yaşa kadar süren birinci basamakta çocuklar, nasıl öğrenci olunacağını öğrenirler. Bu basamakta öğretmen, sınıf yönetimi konusunda çok zaman ve çaba harcamak zorundadır. On-on iki yaşlarını kapsayan ikinci basamakta öğrencileri, sınıf düzenine uymaya gayret eder, öğretmenini üzmemek istemezler. Üçüncü basamak, ilköğretimin ikinci devresine denk düşen on iki-on beş yaşlarını kapsar. Bu dönemde öğrenciler karmaşık duygular yaşarlar. Sınıfın yönetim kurallarını sorgulamaya çalışırlar. Kendini gösterme eğilimleri artar. Birbirlerini koruyup, destekleyerek akranlarının beğenisini kazanma, öğretmeni zor durumda bırakma, bağımsız davranma, güç gösterisi eğilimi gösterebilirler. Dördüncü basamak lise yıllarını kapsar. Zihinsel gelişimi ve sosyalleşme süreci hızlıdır. Kimlikleri, davranışları şekillenmeye başlar, sınıfta nasıl davranmaları gerektiği konusunda kendilerini sorgularlar. Bu yüzden yönetim sorunları azalır (Sarıtış, 2003).

Gelişimsel model, öğrencilerin gelişim evrelerine göre yaklaşım belirleme ve etkinlik planlanmasına dayanır. Bu model uygulanırken farklı yaş gruplarına derse giren öğretmenlerin o öğrenci grubunun gelişimsel özelliklerini iyi bilmeli, hangi yöntemlerin etkili olacağı konusunda okul yönetimi tarafından bilgilendirilmelidir.

2.1.1.4. Bütünsel model

İlk üç modelin bir sentezi olarak değerlendirilebilir. Bu model, önlemsel sınıf yönetimine ağırlık verme, gruba olduğu kadar bireye de yönelme, istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını kolaylaştıran nedenleri ortadan kaldırmak için sınıf ortamında gerekli düzenlemeleri yapma, öğrencilerin gelişimsel özelliklerini dikkate alma ve gerektiğinde tepkisel modeli kullanma anlayışına dayanır. Bu model sınıfı, onu etkileyen çevresiyle birlikte bir bütün olarak görür (Demirtaş, 2009). Söz konusu model, gerektiğinde ödül ceza yönteminin kullanılması, önceden öngörülebilir davranışların yönetilmesi ve tüm bunları öğrencinin gelişimsel özelliklerini dikkate alarak uygulama olarak tanımlanabilir. Birçok yaklaşımı birleştirdiği için öğretmenler tarafından tercih edilebilecek bir model olarak yorumlanabilir. Sınıf yönetiminin etkili ve verimli olması, bir bakıma izlenen yaklaşıma bağlıdır. Bu nedenle geleneksel ve çağdaş sınıf yönetimi yaklaşımlarının kısaca tanımlanması yararlı olacaktır (Aydın, 2000).

2.1.2. Sınıf yönetiminde yaklaşımlar

Sınıf yönetiminde yaklaşımları iki başlık altında incelemek mümkündür.

2.1.2.1. Sınıf yönetiminde geleneksel yönetim

Geleneksel yaklaşım öğretmen merkezlidir. Sınıf içi yaşantılarda ve bu yaşantıların aktarıldığı eğitim etkinliklerinde öğretmen etkin, (aktif) öğrenci edilgen, (pasif) bir konumdadır. Sınıf içi kurallar oldukça katı ve tek yönlüdür. Eğitim amaçlarının ve sınıf içi kuralların belirlenmesinde, öğrenci katılımına yer verilmez (Aydın, 2000). Klasik sınıf yönetimi anlayışında

öğrenme-öğretme sürecinde yaşanan krizler genel olarak öğrenci kaynaklı olarak değerlendirilmektedir. Bu yüzden de öğrenme-öğretme sürecini kesintiye uğrattığı varsayılan bu davranışlar istenmeyen davranışlar olarak nitelendirilmekte ve öğrencilere mal edilmektedir (Gökçe, 2016).

Yakın geçmişe kadar okullarımızda, öğretmen merkezi öğrenci ise pasif konumdaydı, yani geleneksel yaklaşım eğitim sürecinde hâkimdi. Velilerin ‘Eti senin, kemiği benim’ söylemi de bu yaklaşımdan gelmekte, aileler çocuğun eğitimi için yetkiyi yalnızca öğretmende görmekteydi. Bu yaklaşımda öğrenciye pek söz hakkı verilmez, öğrenci fikirlerini ifade edemezdi. Bu durum özgürce düşünme, sorgulama, demokratik ortam anlayışı becerilerinin kazandırılmasında engel olarak düşünülebilir.

2.1.2.2. Çağdaş sınıf yönetimi yaklaşımı

Çağdaş yaklaşım, örgütteki insan ögesine yönelik bir süreçtir. Sınıf yönetimin merkezinde öğrenci bulunur. Geleneksel sınıf yönetiminde geçerli olan otorite, çağdaş yaklaşımda yerini etkileşmeye bırakmıştır. Etkileşmenin önemi ortaya çıktıktan sonra, öğrenciyi etkilemek için çeşitli teknik ve yöntemler geliştirilmiştir. Güdüleme, liderlik, terapi ve duyarlık eğitimi etkilemede en çok kullanılan yöntem ve teknikler arasındadır (Aytekin, 2003). Çağdaş yaklaşım, öğrencinin duygusal, düşünsel ve zihinsel gelişimine uygun insancıl bir modeldir. Burada eğitim-öğretim etkinliklerinin merkezinde öğrenci yer alır. Başka bir deyişle, öğrenci sınıf yaşamının nesnesi değil, öznesidir. Sınıfta uyulması gereken kurallar, öğretim yöntemleri, dersin amacı vb. etkinlikler demokratik bir biçimde tartışılır (Aydın, 2000). Çağdaş sınıf yönetimi yaklaşımında öğrenme-öğrenme sürecini kesintiye uğratan davranışlar sadece öğrencilere mal edilemez (Gökçe, 2016).

Dünyamızda küreselleşme ile birlikte toplumsal değişimler yaşanmakta, bireyselleşme ve buna bağlı olarak kişisel hak ve özgürlükler ön plana çıkmaktadır. İnsanlar kendilerini daha çok

tanıma fırsatı bulmuş ve her bireyin biricik olduğu, anlayışı eğitimde de yer bulmuştur. Çoklu zeka kuramı (Gardner, 1983; Akt. Başaran, 2004), Dokuz tip mizaç modeli (Selçuk, Z., Yılmaz, E.D, 2015) bu yaklaşıma örnek gösterilebilir. Böylelikle öğrenci, onun öğrenme biçimi sınıf yönetiminde merkez noktası olmuştur. Eğitim öğretim faaliyetleri öğrencinin yaparak yaşayarak öğrenmelerine olanak sağlayacak şekilde düzenlenir. Buradan yola çıkarak bu çağdaş yaklaşım ile öğrencinin yaşayarak öğrendiği, fikirlerinin önemsendiği ve motivasyonunun arttığı düşünülebilir.

Öğretmenin sınıfta etkin eğitim öğretim faaliyetlerini sürdürmesi için sınıf ve öğrencilerle ilgili her detayı incelemeli ve ders için uygun ortamı hazırlamalıdır. Öğrenciler farklı aile yapıları, kültür ve çevrelerden sınıfa gelirler. Her birinin derse ilgisi, yetisi, hatta odaklanabilme ve motivasyonu farklı seviyelerdedir. İşte bu sebeple öğrenciler ders esnasında beklenmedik davranışlar gösterebilmektedir. Öğrencilerin beklenmedik davranışlarına verilen tepkinin sınıf ve ders ortamına uygun olması beklenir. Öğretmenlerin bazen ani ve öfke ile verdikleri tepkiler öğrencilerin motivasyonunu etkileyip onları dersten soğutabilir. Bu nedenle öğretmen dönem başında sınıf yönetimi planını yapmalı, bu gibi durumlara hazırlıklı olmalı ve yöntemini belirlemelidir.

Bu araştırmada sorgulanan öğretmenlerin istenmeyen davranışlara uyguladıkları çözüm bulma stratejileri, onların sınıf yönetimi yaklaşımları ile ilişkilidir. Araştırma sonucu ile Bursa ili merkezindeki öğretmenlerin sınıf yönetimi yaklaşımları ortaya konulmaktadır.

2.2. İstenmeyen Öğrenci Davranışı

Sınıfta bulunan öğrenciler farklı geçmiş yaşantılara, farklı kişilik yapılarına, farklı ilgi ve yeteneklere sahip olarak heterojen bir yapı oluştururlar. Bu heterojen yapı sınıfta meydana getirilen öğrenme-öğretim faaliyetleri sırasında farklı davranışların meydana gelmesine ve farklı görüntülerin ortaya çıkmasına yol açabilir. Bazı öğrenciler öğretmeni dinlerken, bazıları defterine

not tutabilir, bazıları açık bir şekilde derse katılırken, bazıları istenmeyen davranışlarda bulunabilir. Bazı öğrenciler derste öğretilenleri ilginç ve önemli bulurken bazıları önemsiz ve sıkıcı bulabilir ve davranışlarıyla bunları belli edebilirler. Öğrencilerin farklı özelliklere sahip olması bunlara benzer birçok davranışta bulunmalarına neden olabilir (Öztürk, 2002).

Sınıfta istenmeyen davranış, öğrencilerin ve öğretmenin ortak haklarını istismar ve ihmal eden, eğitimsel amaç, plan ve etkinlikleri olumsuz etkileyen ve engelleyen davranışlardır. İstenmeyen davranışın sonucunda olası şu olumsuzluklar yaşanabilir: Sınıfın duygusal ortamı bozulur; soruna yol açan da dâhil bütün öğrencilerin öğrenimi engellenir; sınıfta huzursuzluk yaşanır; öğretmen gerginleşir; kargaşa ve gürültüden diğer sınıflar olumsuz etkilenir; öğrencilerin, öğretmenin, okulun eşyası zarar görebilir (Sarıtaş, 2003).

İstenmeyen davranış, sınıfa, derse, zamana ve duruma göre değişebilmektedir. O halde, herkesin üzerinde anlaşıldığı istenmeyen davranışları listelemek ve tanımlamak oldukça zordur. Ancak öğrencilerin sınıf içindeki davranışlarını, istenmeyen davranış olarak adlandırabilmek için dört temel ölçütümüz vardır. Bunlar;

1. Davranışın, öğrencinin kendisinin ya da sınıftaki arkadaşlarının öğrenmesini engellemesi,
2. Davranışın, öğrencinin kendisini ya da arkadaşlarının güvenliğini tehlikeye sokması,
3. Davranışın, okulun araç ve gereçlerine ya da arkadaşlarının eşyalarına zarar vermesi,
4. Davranışın, öğrencinin diğer öğrencilerle sosyalleşmesini engellemesidir (Korkmaz, 2008).

Charles'a (2002) göre; öğretmenler beş tür istenmeyen davranış ile baş etmek durumundadır. Sosyologlar tarafından değerlendirilen gittikçe azalan önem sırasına göre davranışlar şu şekildedir:

- Saldırganlık: Eşyaya, öğretmenlere ya da öğrencilere fiziksel ve sözel saldırılar

- Ahlaksızlık: Kopya çekme, hırsızlık yapma ya da yalan söyleme gibi ahlaka aykırı davranışlar
- Otoriteye karşı gelme: Öğretmenlerin söylediklerine uymayı reddetme
- Sınıf düzenini bozma: Yüksek sesle konuşma, bağırma, sınıf içinde dolaşma, soytarılık yapma, yavaş hareket etme ya da hayale dalmak.
- Tembellik yapma: Şımarıklık yapma, yerinden kalkma, verilen görevi yapmama

Levin ve Nolan (1996)'a (Akt. Gökçe, F. 2016;) göre sınıfta öğrenme-öğretme sürecini etkileyen ve istenmeyen davranışları içeren üç yaklaşımdan söz edilebilir. Bunlar, karışmacı yaklaşım, karışmacı olmayan yaklaşım ve etkileşim yaklaşım olarak belirtilebilir. Karışmacı yaklaşımın kaynağını klasik yönetim kuramları ile davranışçı öğrenme kuramlarından aldığı söylenebilir. Karışmacı olmayan yaklaşımının temelinde ise insan ilişkileri kuramlarının olduğu görülebilir. Etkileşimci yaklaşım ise ağırlıklı olarak öğrenciyi merkez alan demokratik süreçleri içeren ve çağdaş yönetim anlayışlarına dayalı bir sınıf yönetimi yaklaşımı olarak değerlendirilebilir. İstenmeyen davranışlar ve bu davranışlara yönelik çözüm önerileri sınıf yönetimi yaklaşımları açısından karşılaştırılabilir. (Tablo 1)

Tablo 1

Sınıf Yönetimi Yaklaşımları

KARŞILAŞTIRMA	Karışmacı yaklaşım	Karışmacı olmayan yaklaşım	Etkileşimci yaklaşım
BOYUTLARI			
Kontrol önceliği	Öğretmende	Öğrencide	Öğrenci ve öğretmen birlikte
Kuralların geliştirilmesi	Öğretmen tarafından belirlenir	Öğretmen rehberliğinde öğrenciler tarafından belirlenir	Öğrencilerden elde edilen bilgilerle öğretmen tarafından belirlenir.

Öncelikli odaklanma	Genel olarak davranışa odaklanır	Çoğunlukla duygulara ve düşüncelere odaklanır	Öncelikli olarak davranışa, ikinci olarak duygu ve düşüncelere odaklanır
Bireysel farklılıkların önemi	Az vurgulanır	Çok vurgulanır	Orta düzeyde vurgulanır
Karışmaya kadar geçen zaman	Öğretmen davranışa karşı çabuk hareket eder	Öğrenciye davranışını düzeltmesi için zaman tanır	Öğrenciye davranışını düzeltmesi için bazen zaman tanır, ancak sınıftaki öğrenme sürecini korur
Kullanılan karşılama tipleri	Ödül, ceza, maddi ihtiyaçlardan mahrum bırakma, pazarlık etme	Beden dili, özel görüşmeler, iletişim, beceriye yönlendirme, ben mesajı verme	Yeni beceriler kazandırma, çıkarsama yaptırma, grup toplantıları yapma, yaşanmış olaylardan örnek verme
En çok kullanılan güç tipleri	Ödüllendirme, zorlama	Karizmatik, uzmanlık	Uzmanlık, yasallık
Yaklaşımın tarafları	Canter, Dobson, Axelrod	Gordon, Ginnot, Berne, Harris	Dreikurs, Glasser

Kaynak: Levin ve Nolan (1996). Principles of Classroom Management (Akt. Gökçe, F. 2016)

Öte yandan sınıftaki öğrenci ya da öğretmenden kaynaklanmayan ancak öğrenme-öğretme sürecini durduran, engelleyen ya da tamamen ortadan kaldıran uyaranlar da bulunabilir. Gök gürültüsü, rüzgâr, şimşek çakması, yakındaki bir patlama, bir şenlik, gürültülü bir müzik ve eğitsel çalışmalar gibi. Buradan hareketle öğrenme-öğretme sürecini kesintiye uğratan bu uyaranlar:

- Öğrencilerden kaynaklanan davranışlar,
- Öğretmenden kaynaklanan davranışlar,
- Çevreden kaynaklanan uyaranlar.

Sınıftaki istenmeyen öğrenci davranışları sadece öğretmenlerin ve okul yönetiminin bir sorunu olarak değerlendirilmemelidir. Çünkü sınıfta ya da okulda ortaya çıkan istenmeyen öğrenci davranışı aynı zamanda anne-babalar ve öğrenciler için ciddi bir sorundur. Okulun esas amacı öğrencilerin öğrenmelerini güçlendirmektedir. Olumlu davranışlar öğrenmeyi kolaylaştırıp miktarını arttırırken ve öğretimi etkili kılarken kötü davranışlar bu süreci engeller (Charlton, George, 1993; Akt. Gökçe, 2016). Gerçekten de sınıftaki bölünmeler öğrenci ve öğretmenlerin motivasyonunu ve öğrenme-öğretme isteğini zayıflatır. Çünkü bu bölünmeler öğretmeni öğretme faaliyetinden alı koyar. Ayrıca öğrenciler korkutucu ve kontrol edilemeyen durumlarda öğrenme etkinliklerinden uzaklaşırlar. Bu nedenle öğretmen ve öğrenciler bu engelleyici davranışlardan endişe duyarlar. Öğrenme-öğretme sürecini kesintiye uğratarak, engelleyerek hatta ortadan kaldırarak sınıftaki öğrenmeleri olumsuz yönde etkileyen bu davranışlar istenmeyen davranışlar olarak tanımlanır (Houghton ve diğ.,1988; Akt. Gökçe, 2016).

Sorun olarak görülen davranışlar sınıf içinde diğer öğrencileri rahatsız eden, sınıf etkinliklerini bozan, okulun ve öğretmenin kanuni beklenti ve kuralları ile ters düşen ya da sınıfta karışıklık yaratan türdeki davranışlardır (Tertemiz, 2000). Öğretmenlerin sınıf ortamında yüz yüze oldukları iki çeşit davranış problemi bulunmaktadır. Uygun olmayan sınıf içi davranışlar ve kötü çalışma becerileri. Sınıftaki öğretimin işleyişine etki yapan, öğretmen ve arkadaşlarıyla olan etkileşimini engelleyen ya da diğerleri için tehlike oluşturacak durumları yaratan davranışlar sınıf yönetimi kapsamında ele alınmaktadır. Örneğin, uygun olmayan sınıf içi davranışlar denilen, söz almadan konuşma, kavga, ağız dalaşı, yerinden kalkarak sınıfta dolaşmak, sınıftaki etkinliklere katılmama, yaşına uygun olmayan bebeksi davranışlar, bu kategoride yer alan davranışlardır. Öğrencinin akademik performansını ve öğretmenin öğrencinin akademik alandaki gelişmesiyle ilgili yapması gerekenleri etkileyen davranışlar da çalışma becerileri problemleri olarak benimsenmektedir. Örneğin, çalışma becerilerinden ödevlerini zamanında ve istenildiği biçimde yapmamak, sınıftaki tartışmalarda ve öğretmenin ders sunumunda dikkat yetersizliği göstermek,

sınıfta öğretmenin yönergelerine uymama ve çalışma zamanını iyi kullanmama bu davranışlardandır. Problem davranışlar üç biçimde kendini gösterir. Öğrencinin uygun olan davranışları düşük oranda göstermesi, gösterdiği uygun olmayan davranışların oranının fazla olması, ya da öğrencinin davranış dağarcığında uygun davranış bulunmaması (Ataman, 2000).

Söz konusu tanımlardaki en temel benzerlik istenmeyen öğrenci davranışının, öğrenme faaliyetlerini aksatmasıdır. Bu durum zaman kaybına, eğitim öğretim hedeflerini sekteye uğramakta, neticesinde eğitim başarısı olumsuz etkilenmekte, öğretmen ve öğrenciler psikolojik olarak yıpranmaktadır. Ayrıca hem öğrenme engellenmekte hem de öğretmen çözüm yolu ararken zaman, emek ve enerji harcamaktadır. Planlı-programlı bir şekilde devam eden öğrenme etkinlikleri için öğretmen istenmeyen davranışları gözlemlemeli ve tanımlayabilmelidir. Sınıfta farklı geçmiş yaşantı ve kültürlerden gelen öğrenci davranışları iyi analiz edilmeli ve sebebi araştırılmalı, en uygun çözüm bulma stratejisini uygulanmalıdır.

2.2.1. İstenmeyen öğrenci davranışlarının yönetiminde çözüm bulma stratejileri

Öğrenme-öğretme faaliyetlerinin verimli bir şekilde yürütülebilmesi için, her öğretmenin öğretim becerilerinin yanı sıra genel anlamda bir sınıf yönetimi stratejisinin ve özel anlamda istenmeyen davranışların ortaya çıkmasını önleme ve eğer bu tür davranışlar ortaya çıkmışsa bunları giderme stratejisinin bulunması gerekir. Aksi takdirde, öğretmenin kendisi bazen istenmeyen davranışların ortaya çıkmasına sebep olabilir veya disiplin problemleri sınıfın temel özelliklerinden birisi haline gelebilir. Buna göre, etkin bir sınıf yönetimi için öğretmenlerin, öğrencilerin bütün davranışlarını olumluya dönüştürme çabası özel bir öneme sahiptir ve bu çabalarda bilimsel bakış açısı esas alınmalıdır (Öztürk, 2014).

Sınıf yönetimi; en iyi öğretmenlerin bile edinmesi ve sürdürmesi gereken sorgulama ve dikkatli düşünmeyi gerektiren bir görevdir. Bu sorgulama ve düşünme bir öğrenci ve grupla ilgilendiğin anda başlamalıdır. Bir problemle ilgili ilk izlenim yanıltıcı olabilir. Çocuk ve

gençlerle olan sınıftaki tecrübeler, seçkin öğretmenlerin bile bazen sorunu tanılamak için daha düşündürücü analitik bir yaklaşımdan ziyade problemi hemen anlama hatasına düştüğünü gösteriyor (Kauffman, Pullen, Mostert, Trent, 2011).

Yiğit'e (2008) göre, olumsuz davranışları azaltma ve olumlu davranışlar geliştirme sürecinde öğretmen şunları yapabilir:

- Öğrencilerine karşı her zaman olumlu ifadeler kullanmalıdır.
- Fiziksel görünümüne, kıyafetine dikkat etmelidir.
- Beden dilini etkili kullanmalıdır.
- Öğrenci etkinliklerine pozitif yaklaşmalıdır.
- Ödüllendirme anlayışına sahip olmalıdır.

Yüksel'e (2003) göre, disiplin, öğretmenin davranış problemleri karşısındaki tepkileri ile ilgilidir. Davranış problemlerini azaltmada ve yok etmede evde ve okulda çeşitli stratejilerin kullanıldığı bilinmektedir.

Sınıfta etkili disiplini sağlamak için öneriler:

- İstenmeyen davranışı oluşmadan önce önlemeye çalışın.
- Mümkün olduğunca istenmeyen davranışı söndürmeye çalışın.
- İstenmeyen davranış yeterlik düzeyine ulaşınca kadar şekillendirmeye devam edin.
- İstenmeyen davranışı yok etmek için zaman geçmesini bekleyin ve/veya ortamı değiştirin.
- İyi bir model olmayı unutmayın (Başkaları görür).
- Öğrenmeyi sevgi ve ilgi ile gerçekleştirin. (Başkaları hisseder)

2.2.2. Çözüm bulma stratejisini belirlemek

Sorun çözme stratejisi, bir problem durumunun ortadan kaldırılmasına yönelik etkinliklerin tümünü kapsamaktadır. İstenmeyen davranışların yönetilmesinde, uygun bir strateji geliştirmek için, öncelikle ulaşılmaya hedeflenen durumun tanımlanması gerekir. Hedef belirlemede gerçekçi ve uygulanabilir bir yaklaşıma sahip olmak için ise, mevcut durumun ayrıntılı biçimde analiz edilmesi gerekir. İstenmeyen davranışlara karşı geliştirilecek sorun çözme stratejilerinin ortak özelliği olumlu davranış örneklerinin vurgulanmasıdır. Bu amaçla öğretmenin davranışları ile sözlerinin uyumlu ve olumlu olması, kişilik özellikleri açısından öğrencilerine örnek oluşturmasına sağlar (Aydın, 2000).

Strateji seçiminde, izlenmesi gereken işlem basamakları konusunda, birçok farklı yaklaşım bulunmaktadır. Bu yaklaşımlardan en yaygın olarak bilineni ve kullanılanı Duke ve Meckel'e aittir. Adı geçen yazarlar tarafından kavramlaştırılan ve öğretmen tarafından yanıtlanması gereken soruları içeren Sınıf Yönetimi Karar Stratejisi (Classroom Management Decision Strategy) beş adımdan oluşmaktadır: İlk adım; başlıca sorunlardır. Bu adımda, öğretmenin sınıf yönetimindeki amacı, yaklaşımı ve stratejileri sorgulanmaktadır. İkinci adım; öğrenci karakteristikleridir. Öğrencilerin geçmiş ve şimdiki yaşantıları ve ilk adımda belirlenen yaklaşımların öğrencilerin davranış sorunlarına uygun olup olmadığı sorgulanır. Üçüncü adım; mevcut ve ulaşılabilir kaynaklardır. Öğretmenin ilk adımdaki stratejileri öğrenmesinin ve uygulamasının ne kadar zaman aldığı ve seçmiş olduğu yaklaşımın zaman, mekân açısından ne kadar uygun olduğu sorgulanır. Dördüncü adım; rehberliktir. Davranış yönetiminde ve seçeceği yaklaşımda öğretmenin, bölge ve okul rehberlik servislerinden ne ölçüde yardım alabildiği ve hangi bilgilere gereksinim duyduğu sorgulanmaktadır. Beşinci adım; uygulama ve değerlendirmedir. Öğretmenin uygulamakta olduğu yaklaşımın, sorunların çözümüne ne ölçüde katkı sağladığı sorgulanmakta ve sonraki adım düşünülmektedir (Akt. Aydın, 2000).

Buradan yola çıkarak öğretmenlerin çözüm bulma stratejisinin önceden planlanması gereken çok aşamalı bir süreç olduğunu görebiliriz. Eğitim hedeflerine ulaşabilmek için sınıf yönetimi sürecinin etkin olması gerekmektedir fakat bazen öğretmenler sınıfta karşılaştıkları sorunlara anlık tepkiler verebilmektedir; bazen öfke kontrolünü kaybedip sorunu büyütebilmekte, bazen de ciddi bir problemi görmezden gelebilmektedir. Esasında, planlı ve detaylandırılmış bir çözüm bulma stratejisi eğitim sürecine katkı sağlayacaktır. Öğretmenler dönem başında eğitim öğretim hedef ve etkinliklerini planlarken, sınıf yönetimi aşamasını da unutmamalı, sınıf atmosferini, öğrenci ile iletişimlerinde seçecekleri yaklaşımları ve çözüm bulma stratejilerini tek tek belirlemelidir.

Öztürk'e (2014) göre; sınıf ortamında istenmeyen davranış ortaya çıktığı zaman, öğretmenin hemen bunu fark edip giderme stratejisine karar vermesi gerekir. Strateji belirlemede en önemli nokta, ortaya çıkan olumsuz davranışın niteliğidir. Olumsuz davranışlar, dikkatsizlikten kaynaklanan geçici ve sonuçları itibariyle fazla rahatsız edici olmayan bir tarzda olabilir veya sürekli olarak görülen, öğretmene, gruba ve okulun fiziksel ve donanım yapısına zarar vermeye yönelik olup sonuçları itibariyle oldukça ağır problem ortaya çıkarabilecek bir tarzda olabilir.

Bununla birlikte istenmeyen davranışı ortaya çıkaran bireyin sınıf içerisindeki davranışlarının genel yapısı da dikkate alınabilir. Genel anlamda problem yaratmayan, kurallara uyan ve sınıf faaliyetlerine katılmada istekli bir bireyin göstermiş olduğu olumsuz bir davranış ile sıklıkla problem davranışlar gösteren bir bireyin göstermiş olduğu bir davranışın aynı şekilde incelenmesi yanıltıcı olabilir. Davranışı yapan öğrenci niteliğinin de dikkate alınması gerekir.

Öztürk'e (2014) göre genel olarak problem giderme yolları;

- Görmezlikten gelme
- Sözel olmayan uyarma yollarını kullanma

- Göz kontağı kurma
- Dokunma
- Fiziksel yakınlık
- Sözel olarak uyarma
  - Soru sorma
  - İsmiyle uyarma
  - Kuralları hatırlatma
- Sınıf dışında görüşme
- Okul disiplin kurallarına başvurma olarak kabul edilmektedir.

Bu yolların her birinin hangi türdeki bir probleme uygulanacağı ve bunların uygulanmasında nelere dikkat edileceği önemlidir. Öğretmenlerin bu konularda çok dikkatli ve duyarlı davranmaları gerekir. Aksi takdirde istenmeyen sonuçlarla karşılaşmak mümkündür. Problemleri giderme yolları, sonuçları açısından en az zarara yol açan davranışlardan, en fazla zarara yol açan davranışlara doğru aşağıdaki şekilde sıralanmıştır

Görmezlikten gelmek: Bazı sorunların görülmesinden ve onlarla uğraşılmasından daha iyidir. Sorun fazla bozucu değilse hemen olup bitiyorsa, bu yol, soruna gereğinden fazla önem verilip büyütülmesini önler, onu söndürür (Başar, 2003).

Görmezden gelmek, hatalı davranışın farkında olduğunu karşı tarafa esnek bir iletişim diliyle yansıtılma ustalığının anlamıdır. Görmezden gelinecek davranışların ortak özelliği, ansızın olarak yapılmaları ve dikkatsizlik sonucu ortaya çıkmalarıdır. Ancak dikkatli kullanılmadığında, görmezden gelme, yönteminin ciddi sorunlara neden olması da mümkündür. Örneğin, önemli davranış bozukluklarını görmezden gelmenin, yeterli ve etkili olmayacağı açıktır. Aksine böyle bir tutum, sorunun ağırlaşmasına yol açar (Aydın, 2000).

Göz kontağı kurma: Devam eden bir davranışı, dersin akışını bozmadan durdurmanın etkili yollarından biri davranışı yapan bireyle göz kontağı kurmaktır. Göz kontağı kurmak, sadece göz göze gelmek anlamında değildir. Öğretmen zaten, öğrencilerin derse dikkatini çekmek için onlarla göz kontağı kurmaktadır (Öztürk, 2014). Göz teması iletişime davet eder, ilgi ve sıcaklık gösterir. Öğretmen, istenmeyen davranışlar olmasa da öğrencilerin hepsiyle, yönlendirici, dönüt verici göz teması kurmalıdır. Göz işaretlerinin belli anlamları vardır. Örneğin göz kırpma, ‘yaptığının farkındayım’, hafif eğilen bir baş işaretiyle desteklenirse ‘devam et’, göz kapaklarının yukarı kaldırılması ‘lütfen yapma, onaylamıyorum’ anlamına gelir. Göz teması sağladıktan sonra, göz, baş, el, yüz işaretleriyle öğrenciye dönüt vermek, davranışı ve öğretmenin tepkisi hakkında onu bilgilendirmek gerekir (Barker, 1982; Lemiech,1988; Stevenson, 1999; Akt. Başar, 2003). Sözsüz iletişimde kullanılacak en etkin kanal gözlerdir. Göz teması ile iletişim başlatılabilir, sürdürülebilir veya bitirilebilir. Öğretmenler göz temasını sınıf etkileşimlerini kontrol etmek amacıyla kullanırlar (Tomul, 2008).

Fiziksel yakınlık: Uyarma yöntemlerinden biri, öğrenciyle göz teması kurulamadığında, vücut dilinin yakından kullanılması olan yaklaşımdır. Öğretmenin fiziksel yakınlığı, öğrencinin bu farklı durumu hissedip yanlış davranışı bırakmasına yol açabilir. Öğretmen dersi sürdürerek öğrenciye yaklaşmalı, olayın farkında olduğunu hissettirmelidir (Tierno,1991, Akt. Başar, 2003).

Dokunma: Dokunma sözsüz iletişimde son derece güçlü bir etkiye sahiptir. Ancak öğrencilerin yaşları dikkate alınmalıdır. Dokunma ilköğretim birinci kademe öğrencileri için ihtiyaç iken, daha büyük öğrenciler için uygun olmayabilir. Küçük öğrenciler öğretmenin fiziksel temasına ihtiyaç duyarlar. Fiziksel temas ait olma duygusunun oluşması ile güvenlik ve ilgiye dayalı ilişkilerin oluşturulması açısından önemlidir. Lise öğrencilerine dokunmadan genellikle kaçınılmalıdır. Bir öğretmenin karşı cinsteki bir öğrenciye dokunması uygun olmamaktadır (Moore, 2002, Akt. Tomul, 2008).

Soru sorma: Sözlü olarak uyarı, yeterince esnek ve alternatif davranış biçimini gösterir nitelikte olmazsa beklenen sonuca ulaşamaz. Bu nedenle öğretmen mümkünse, dersin akışını da bozmadan aralarında konuşmakta olan öğrencilerin yanına yaklaşarak yumuşak bir ses tonu ile uymalıdır. Uyarıların, sadece istenmeyen davranışa yönelik olmasına dikkat edilmelidir (Aydın, 2000). Ders süresince öğrencinin dikkatini çekmedeki en kolay yöntem öğrenciye soru sorma veya sorulan bir soruya cevap istemektir. Bu yöntem istenmeyen davranışı vurgulamaksızın öğrenciyi otomatik olarak derse dönmeye zorlamaktadır (Öztürk, 2014).

İsmiyle uyarma: Öğretmenin bir faaliyet veya öğrenciyle ilgilendiği durumlarda, kendisine uzak konumda bulunan öğrencilerin gözetimden uzaklaştıkları düşüncesiyle bazı istenmeyen davranışlara girmesi durumunda öğretmenin konumunu değiştirmeden sözlü olarak uyması sınıfa ‘Benim hangi faaliyet veya konumda olduğum önemli değil, her zaman sınıftaki bütün faaliyetlerin farkındayım ve şu anda istenmeyen bir davranışta bulunuyorsun, hemen bu davranışımı durdurmanı istiyorum’ mesajını verir (Öztürk, 2014).

Kuralları hatırlatma: Kuralların belirlenmesinde öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir. Öğretmen öncelikle öğrencilerin tasvip edilmeyen tutum ve davranışlarının kaynağını doğru analiz edebilmelidir. Sınıfta istenmeyen davranışlar öğrencilerin kontrolsüz ya da aşırı kontrollü disiplin yaklaşımlarından kaynaklanır. Her öğretmenin, sınıfta düzen, uyum, hoşgörü ve karşılıklı saygının yerleştirilmesi ve uygun davranışlarını ortaya konulabilmesi amacıyla sınıf içinde yapılmaması gereken davranışlar listesini öğrencilerle birlikte belirlemelidir (Aytekin, 2000). Özellikle birden fazla öğrenci sınıfta istenmeyen benzer davranışlarda bulunuyorsa ve dersin akışını bozmadan bu davranışları durdurmak mümkün olmuyorsa, öğrencilere uymaları gereken kuralları hatırlatmak oldukça faydalı olur (Öztürk, 2014).

Sınıf dışında görüşme: Bu yöntem genellikle sınıf dışında kullanılmasına rağmen, öğretmen öğrenciye diğer öğrenciler çalışırken de sınıfta özel olarak konuşabilir. Konuşma

sırasında öğretmen öğrenciden sorunu kendi açısından anlatmasını isteyebilir. Öğretmen öğrencinin sorumluluk almasını ister. Genellikle öğrenciden davranışını değiştireceğine dair söz almak vurgulanır (Tertemiz, 2000).

Okul disiplin kurallarına başvurma: Öğrencilerin okulda istenmeyen davranışlarına neden olan olumsuzlukları azaltmanın ya da tamamen ortadan kaldırmanın ya da olumsuz davranışların oluşmasına meydan vermemenin en iyi yolu okuldaki tüm öğrenciler için geçerli olacak okula dayalı disiplin planı oluşturmak ve uygulamaya koymaktır. Okul bazında geliştirilen disiplin planı birçok açıdan olumlu sonuçlar yaratır (Aksoy, 2014). Önemli derecede rahatsızlık veren durumlar için, eğer bütün çözüm stratejileri denenir ve gerekli değerlendirmeler sonucunda bir gelişme sağlanamadığı gözlenirse, en son başvurulacak çare durumdan okul yönetimini haberdar etmek ve okul disiplin kurallarının işletilmesini önermek olacaktır. Eğer tek çare bu kaldıysa, gerekli cezayı vermekten kaçınılmamalıdır. Çünkü, okul disiplin kurallarının caydırıcı olabilmesi için gerektiği zaman kararlılıkla uygulanabileceği öğrencilere gösterilmelidir. Bu durumda, öğrenciler her zaman için bu ihtimali göz önünde bulundurmaları (Öztürk, 2014).

Öğretmenin eğitim öğretim faaliyetlerinin akış ve düzenini sağlamak için öğrenci ile iletişimde başvurabileceği yollar yukarıda anlatılmıştır. Tüm sınıfın motivasyonunu, derse odaklanmasını sağlamak, farklı ilgi ve ihtiyaçtaki öğrencileri derse davet etmek ve ortak bir hedef etrafında birleştirmek önemlidir. Öğretmenin sınıf yönetimindeki etkisi bu noktada önem kazanmaktadır. Öğretmen iyi bir stratejist gibi davranmalıdır; öğrencinin davranışının, dersin akışını bozma ve kazanımlara ulaşılmasını etkileme derecesine göre doğru yolu denemelidir. Örneğin; ders esnasında pencereden dışarıyı izleyen bir öğrenciyi derse katmak için kuralları hatırlatma hem diğer öğrencilerin dikkatini dağıtacak hem de zaman kaybına yol açacaktır. Öğrenci ile göz teması kurmak ya da o öğrenciye doğru giderek sırasına dokunmak gerekli mesajı vermek için yeterli olacaktır. Diğer yandan ders araç gereçlerini unutmayı alışkanlık haline

getiren bir öğrenci için kuralların ciddi bir şekilde hatırlatılması yerinde bir yöntem olacaktır.

Şiddet kullanmaya eğilim gösteren öğrenci için ise öğretmenin öğrenci ile sınıf dışında

görüşmesi, okul disiplin kurallarına başvurması gerekli olacaktır.

2.3. Disiplin

Disiplin, eğitim ve öğretim sürecinin etkin ve başarılı bir şekilde sürdürülebilmesi için sağlanması gereken en önemli öğelerdendir. Bu nedenden dolayı bir çok çalışmaya ve yaklaşıma konu olmuştur. Son yıllarda özellikle teknolojinin gelişmesi ve bilişim araçlarının yaygınlaşması ile de okullarda istenmeyen davranışların çeşitliliği ve etki boyutu artmaktadır.

Öğrencilerin disipline edilemeyen davranışları, sınıf içerisinde öğrenme sürecini olumsuz olarak etkilediği gibi çok önemli zaman kayıplarına da yol açmaktadır. Diğer yandan öğrencilerde gözlenen kurallara itaatsizlik, okuldan kaçma, kopya çekme, çete türü bir takım faaliyetlere katılma, uyuşturucu kullanma eğilimi sonuçta öğrencinin yıl kaybetmesi ve öğrenim yaşantısının sona ermesi gibi durumların önemli bir bölümünün de öğrenciler üzerinde yeterli disiplinin kurulamasından kaynaklandığı ileri sürülmektedir. Öğrencilerde görülen disiplinsiz davranışların sonucunda, öğretmenlerin mesleki doyum ve motivasyonları azalmakta, okula ve işine bağlılığı zayıflamaktadır (Yiğit, 2004).

Öğrencilerin çoğu genellikle kabul edilemez biçimde davranır, öğretmenleri ve arkadaşları için sorun yaratırlar. Öğretmenler için bu çok önemli bir sorundur. Okulda ve sınıfta karşılaşılan disiplin sorunu göz ardı edilemez (Gordon, 2003).

Gençler, yetişkinlerin bencillikten uzak ve büyük bir özveriyle kendilerine bir şeyler öğretme çabalarını nedensiz yere geri çevirirlerse, onların öğretme coşkularını söndürürler. O zaman öğretme, yetersizlik, ümitsizlik ve bıkkınlık doğuran sevimsiz bir süreç olur. İnsanın bir başkasına bir şeyler öğretme çabasını etkileyen değişik etmenler vardır. Bu etmenlerden biri,

öğretmen öğrenci ilişkisinde öğretmenin etkili olma derecesidir (Gordon, 2003). Sınıf sisteminin temelini oluşturan öğretmen-öğrenci öğelerinin birbiriyle ilişkileri, bu ilişkilerin oluşturduğu çağdaş disiplin yaklaşımı, eğitimin niteliğini olduğu kadar öğrencilerin psikolojik ve sosyal gelişimlerini önemli ölçüde etkilemektedir.

Disiplin başkaları tarafından işbirliğine kapalı, saldırgan ya da diğer engelleyici tepkilere mağruz bırakılmış öğrencilerin haklarını korumaya yöneliktir. Disiplin bu anlamı ile uyulması gereken 'kurallar listesinden' çok daha geniş bir anlam ifade etmektedir. İnsan sevgisi taşıyan ve güvenilir eğitimcilerin öğrencilere yaklaşımı, uygun öğrenci davranışlarının pekiştirilmesi, istenmeyen davranışların engellenmesi, amaçlı etkinlikler, birlikte çalışma alışkanlığı, benzeri kural ve sınırlılıklar disiplin tanımı içinde önemli yer tutmaktadır. Bu kavramların merkezinde öğretmen-öğrenci bulunmaktadır. Bunlar arasındaki ilişkinin yönetim boyutu disiplin anlayışına olumlu katkı sağlamaktadır. Sınıf yönetiminin etkin ve verimli olması öğretmenin sınıf yönetiminde izlediği yaklaşıma bağlıdır (Aytekin, 2000).

Disiplin öğrencilerin yapıcı davranışlarına rehber olmak ve onları teşvik etmek için kullandığı yaklaşım ve stratejileri ifade etmektedir. Disiplin yanlış davranışı hemen düzeltmek için çabuk ve güvenilir bir ilişki geliştirmek için geniş kapsamlıdır. Disiplin çoğu kez yanlış yorumlanır. Bazıları disiplini ceza olarak düşünür. Disiplinin amacı öğrencilerin okul içi ve dışında başarılı olmaları için gereken sosyal becerilerin öğretilmesidir. Bu sosyal beceri yönergeleri öğrencilerin sessizce oturup parmak kaldırmalarından çok daha fazlasıdır. Etkili disiplin uygulamaları öğrencilere duyuları ile nasıl baş edeceklerini, uygun şekilde nasıl davranacaklarını ve başkalarına nasıl saygı duyacaklarını öğretir (Henley, 2010).

Disiplin 'bir çocuğun kendi istek ve gereksinimleri ile çevresinden isteklerin dengelenmesine yardımcı olmak üzere planlanmış bir etki biçimidir (Özsoy & Ataünal, 2001). Disiplin kavramı, en çok kabul gören anlamı ile mevcut yasa, kural, ilke ve düzenlemelere uygun

davranma olarak tanımlanabilir. Disiplinin amacı, belirli amaçlarla bir araya gelmiş insanların, söz konusu amaçları daha iyi gerçekleştirmek için konulmuş kurallara uyumunu sağlamaktır. Düzenli ve disiplinli olmayan hiçbir çabanın başarıya ulaşması olanaklı değildir (Çelik, 2008). Yiğit, (2004) sınıf disiplinini; sınıf içerisinde kurallar oluşturarak öğrenmeyi kolaylaştırmak ve istenmeyen davranışları en aza indirmek olarak tanımladığını ifade etmektedir.

Disiplinin iki boyutu bulunmaktadır. Bir taraftan belirlenmiş ve uyulması istenen kurallar, diğer taraftan söz konusu kuralların uygulanış biçimini, derecesini, yoğunluğunu ve sonucunu gösteren kriterler bulunmaktadır. Sınıf disiplini, sınıf içerisinde kurallar oluşturarak öğrenmeyi kolaylaştırmak ve istenmeyen davranışları en aza indirmek olarak tanımlanmaktadır (Jones ve Jones, 1998 Akt. Çelik, 2008). Disiplin kural koymayı da içeren bir süreç ve yaklaşımdır. Disiplin kavramı istenmeyen davranışların önlenmesini de içermekte ve genel bir yaklaşım sunmaktadır. Kısaca, disiplin; öğrenmeyi sağlayıcı bir sınıf ortamının yaratılması amacıyla, kural koyma ve istenmeyen davranışların önlenmesini de içeren daha genel bir kavramdır. Disiplinin temel amacı, öğrenmeyi kolaylaştırmaktır (Çelik, 2008). Okulda disiplini sağlama işi, basit bir sorun olarak görülmeden, yeterince çaba, zaman, kaynak, uzmanlık, sabır, dayanma gücü ve yaratıcılık gerektirmektedir (Sarıtaş, 2003).

Disiplin kavramı çoğu kez ceza kavramı ile eş tutulmaktadır. Oysa disiplin ceza ile karıştırılmamalıdır. Ceza yıkıcı davranışa tepkidir. Disiplin ise yıkıcı davranış ve bundan doğan tepkiyi önlemek içindir. Başka bir deyişle problemi önlemek için ne yaptığımızın yanında, problem doğduğunda ya da oluştuğunda ne yaptığımızla da ilgilidir. Disiplinde önemli ilke, bireyin kendi ihtiyaçlarının karşılanmasından sorumlu oldukları ve başka kişilerin davranışlarının bunu engellememesi gerektiğidir. Anlamlı etkinlikler, uygun çevre, grupla çalışma, kendi kendini kontrol gibi kavramlar da disiplin kavramı içinde düşünülmelidir. Cezasız ya da çok az ceza ile de disiplin mümkün olabilmektedir (Tertemiz, 2003).

2.3.1. Disiplin modelleri

Celep'e (2004) göre; 1960'lı yıllardan bu yana eğitimciler araştırmacıların birincil sorun olarak göz önünde bulundukları 'okul disiplini' konusunda çeşitli araştırmalar yapılmaktadır. Felsefi ve psikolojik düşünce ve tekniklerin geniş bir bileşiminden oluşan bu yaklaşımlar, insancıl ve öğrenci merkezli davranışçı ve öğretmen merkezliye doğru şöyle sıralanır:

- Davranış Değişirme Modeli (B.F.Skinner)
- Güvengen Davranış Modeli (Lee Canter)
- Ussal Sonuçlar Modeli (Rudolf Dreikurs)
- Ginott Modeli (Haim Ginott)
- Öğretmen Etkililiği Eğitimi (Thomas Gordon)
- Gerçeklik Terapisi / Kontrol Modeli (Reality Therapy /Control) (William Glasser)

2.3.1.1. Davranış değiştirme modeli (B.F.Skinner)

“Davranış Değişikliği Modeli” davranışların çevre tarafından ödül ve ceza yoluyla öğrenildiğini ifade eden Skinner'in savı üzerine temellendirilmiştir. Bu modelin esası doğru davranışlar sonunda pekiştireç vererek, bu davranışların yapılma sıklığını arttırmaktır (Tertemiz, 2003). Pekiştireçlerden, öğrenci davranışlarının bazı boyutlarını değiştirmek amacıyla düzenli olarak yararlanılabilir. İstenen davranışları ve performansı sergileyen öğrenciler övme, not, çikolata, kırtasiye gibi pekiştireçlerle ödüllendirilmeli, istenmeyen davranışlar sergileyenler ilgiden, ödülün yoksun bırakılarak cezalandırılmalıdır (Sarıtış, 2000).

2.3.1.2. Güvengen davranış modeli (Lee Canter)

Tertemiz'e göre (2003); Canter ve Canter (1976) ilk olarak otorite kurmayı göz önüne alır. Otorite kurmanın öğretmen için gerekli olduğunu savunur. İddialı, idealist öğretmenin açık

ve sağlam bir otorite kurmasının öğrencileri için şart olduğuna inanır. Bu klasik yöntemle öğretmenler vererek öğrencilerin uygun davranış yapmaları ve itaat etmeleri sağlar.

Güvengen disiplini uygulamasının dört basamağı şunlardır:

- Kuralları ve beklentileri oluşturmak,
- Yanlış davranışı izleme,
- Sınırları zorlamak için cezayı kullanma,
- Olumlu davranışlarda güdülemeyi ön plana çıkarmak (Edwards, 1997, Akt. Celep, 2004).

2.3.1.3. Ussal sonuçlar modeli (Rudolf Dreikurs)

Rudolf Dreikurs (1982) tarafından geliştirilen bu modelin amacı, öğrencide öz disiplin geliştirmektir. Modelin temeli, öğrenciye kendi davranışlarından kendisinin sorumlu olduğunun öğretilmesidir. Model, sınıf kurallarının ve kuralların bozulması durumunda karşılaşılabilecek sonuçların olabildiğince demokratik yollarla belirlenmesini öngörmektedir. Modelin öngördüğü ussal sonuçlar, öğretmen tarafından düzenlenen ve gerçek yaşantıyı temsil eden deneyimlerdir (Sarıtış, 2000).

2.3.1.4. Ginott modeli (Haim Ginott)

Ginott modelinde temel amaç, öğretmenlere güvenli insancıl ve verimli sınıf iklimi oluşturmada destek sağlamaktır. Kuram, Kounin kuramına dayanmaktadır (Ginott, 1971, Akt. Celep, 2004). Kounin'e göre, öğretmen öğrencinin hatalı davranışını düzelttiğinde, bu sonuç dalga etkisi yaratarak, gelecekte diğer öğrenciler tarafından sergilenecek aynı ya da benzer davranışları da önler. Açıklık ve kararlılık dalga etkisi ilkesinin en önemli faktörleri olarak kabul edilmektedir (Sarıtış, 2000). Öğretmen istenmeyen davranışta bulunan öğrenciyi ve davranışı belirlemeli, istenmeyen davranış yerine hangi davranışın olması gerektiğini belirtmelidir. Bu modelde sert tepkiler önerilmez (Tertemiz, 2003).

2.3.1.5. Öğretmen etkililiği eğitimi (Thomas Gordon)

Thomas Gordon'un Öğretmen Etkililiği Eğitimi (TET) modeli A. Maslow ve Carl Rogers'in kuramlarına dayanmaktadır. Bu eğitimciler göre, her birey kendine özgü özellikler taşır ve her bireyi bu özelliklerini dikkate alarak yönetmek olanaksız gibidir. Önemli olan çocukların sorun çözme ve karar verme yetenekleri konusunda kendine güvenlerini sağlamaktır. Bu hedefleri geliştirmek için, öğretmen-öğrenci ilişkisi dikkate alınmalı ve bu öğretmen ve öğrenci tarafından sağlanmalıdır (Celep, 2004). Gordon tarafından tasarlanan bu model, öğretmenlere öğrencilerle nasıl olumlu ilişki tesis edebileceklerini öğretmeyi amaçlamaktadır. Gordon, öğretmenlerin hatalı öğrenci davranışlarını, açık ve kışkırtıcı olmayan iletişimler yoluyla azaltabileceklerine inanmaktadır. Gordon öğretmenlerin anlayışlı tavırlarıyla istenmeyen davranışların azalabileceğine inanır ve savunur (Çelik, 2009).

Gordon'a (2003) göre; çatışmaları çözerken, hiç kimsenin bir başkasıyla baş etmek zorunda kalmayacağı yeni yollara gereksinim vardır. Sorun çözme yöntemi, sınıfı ve okulu 'evrimleştirebilir' ve tüm eğitim dünyasının gelişmesine yardımcı olacak yaratıcı yollar geliştirebilir. Sınıf içi sorunları çözerken, belirtilerini iyileştirmek yerine, sorunun özünü araştırmaya ve onu iyileştirmeye yönelik yeni bir yöntem sunulmaktadır. Bu, kaybeden yok yöntemidir. Kaybeden yok, çıkarlar çatıştığında, her iki taraf için kabul edilebilecek ve hiçbirinin kaybetmeden kazanacağı bir çözüm üretme yöntemidir. Sorun çözme, anlaşmazlığı anlaşmaya adım adım götüren bir yöntem izler. Yöntem üç olarak da adlandırılan kaybeden yok yöntemi, ünlü eğitimci John Dewey'in sunduğu altı aşamalı sorun çözme yönteminin eşsiz uygulamasıdır. Basamaklar:

- Sorunu tanımlama
- Olası çözümler üretme
- Çözümleri değerlendirme

- En iyi çözümün hangisi olduğuna karar verme
- Bu kararın nasıl uygulanacağını belirleme
- Çözümün başarısını değerlendirme

Sınıf içinde sorunları bu yöntemle çözen öğretmenler, bazen bu basamaklardan birini veya birkaçını atlayabilir, ancak altı basamağı da her sorun çözüşte net bir biçimde akıllarında tutmalıdırlar.

2.3.1.6. Gerçeklik terapisi / kontrol modeli (Reality Therapy /Control) (William Glasser)

Glasser'in yaklaşımının temelinde; çocukların, aile ya da okul tarafından karşılanması gereken belli gereksinimlerinin olduğu yatmaktadır. Çocuklar istenmeyen bir davranış gösterdiğinde, bunun mutlaka karşılanmayan bir gereksinime dayandığı kabul edilmektedir. Aile bu gereksinimleri karşılamıyorsa, o zaman okul bu gereksinimleri karşılamaya çalışmalıdır. Okul ve öğretmenler, çocukların öğrenme çabalarına ve onların kendilerine değer vermeyi başarmalarına yardımcı olmalıdır. Çocuklar, uyum sağlamıyor ve üretken bir davranış sergilemiyorlarsa, o zaman öğretmenler, kendi davranışlarını ve sınıf yapısını değiştirecek yolları bulmalıdırlar. Glasser'in yaklaşımında temel ilke, istenmeyen davranış gösteren bir öğrencinin bunun sorumluluğunu üstlenmesidir. Fakat bu, istenmeyen davranışı gösteren öğrencilerin cezalandırılmaları veya övülmeleri anlamına gelmemelidir. Ceza ve övgü, öğrencilerin istenmeyen davranışları için sorumluluğu doğrudan kabul etmelerini engeller. Ceza, öğrencilerde kin duygularına yol açarken, övgü ise bir öğrenciyi bazı veya bütün davranışında övgü bekleme konumuna getirir (Glasser, 1990, Akt. Celep, 2004).

Glasser modelinde, sınıf toplantıları istenmeyen davranışlara çözüm üretmede etkin bir yol olarak kabul edilir. Öğretmenin bilinçli olarak arka planda kaldığı bu toplantılarda sınıf

kuralları, bunların nasıl ve kim tarafından denetleneceği, uyulmadığında izlenecek yollar belirlenerek, öğrencilere kendilerini denetleyecek sorumluluk verilmektedir (Sarıtaş, 2003).

Disiplin modellerini incelediğimizde modellerin ortak ve zıt noktalarının olduğu gözlemlenmektedir. Örneğin; Ussal sonuçlar modeli ile Gerçeklik terapisi modelinde benzer yaklaşımlar bulunmaktadır. Her iki modelde de temel amaç öğrenciye kendi davranışının sorumluluğunun kazandırılmasıdır. İstenmeyen davranışlar karşısında ise Ussal sonuçlar modelinde öğrencinin gerçek yaşantı deneyimleriyle farkındalık kazanması hedeflenmekte, gerçeklik terapisinde de öğrencinin ön planda olduğu sınıf toplantıları ile çözüm aranmaktadır. Buradan yola çıkarak her iki modelde de disiplin, demokratik yollarla çözüme kavuşturulmaya çalışılır. Ginott ve Thomas Gordon'un Öğretmen etkililiği modellerindeki benzer nokta öğretmenin, insancıl tavrı ile barışçıl bir sınıf iklimi oluşturmasıdır. Dalga etkisi (Ginott) ve kaybeden yok (Gordon) teknikleri kullanılır. Her iki modelde de öğrenci ile sert olmayan ılımlı iletişim kurularak sorun çözüme ulaştırılır. Davranış Değiştirme ve Güvengen Davranış modelleri de davranışları ödül ceza sistemiyle değiştirebileceği temelinde benzerlik göstermektedir.

Her bir disiplin anlayışının farklı bakış açısı ve çözüm stratejisi vardır. Öğretmenler bu yaklaşımlardan yola çıkarak kendi çözüm bulma stratejilerini oluşturabilir. Bu noktada, öğrencinin gelişim düzeyi, öğretmenin kişiliği, okul yönetiminin tutumu göz önüne alınmalıdır. Küçük yaş gruplarındaki öğrencilere Davranış değiştirme modelindeki pekiştireçlerden faydalanabilirken, Öğretmen etkililiği modelindeki kaybeden yok çözüm tekniği lise yaş grubu öğrencileriyle uygulanabilir. Diğer yandan; Gerçeklik terapisi yaklaşımını uygulamak isteyen bir öğretmen okul yönetimiyle işbirliği içinde olmalı, öğrenci etkinliklerini okul, aile, öğretmen eş güdümlü düzenlemelidir. Öğretmen etkililiği modelinde ise öğretmenin sınıfıyla ders saatinin az olmaması, öğrenci ile sık sık iletişim kurabileceği alanının olması gerek. Aşamalar ve emek gerektiren bu model öğretmenin öğrenci ile güvene dayalı olumlu bir ilişki oluşturmasına

bağlıdır. Öğretmenler sınıf yönetiminde bu disiplin modellerinin birini, birkaçını ya da hepsinin sentezini kullanmak isteyebilir. Öğretmen, sene başında uygulayacağı sınıf yönetimi anlayışı ve çözüm bulma stratejileri için uygun yaklaşımı seçtiğinde eğitim öğretim sürecinde hangi disiplin modeli ya da yönteme ihtiyacı olduğunu belirlemeli, sınıf ortamı ve öğrencileri için işleyecek en uygun stratejiyi bulmalıdır.

Bilimin ve teknolojinin değişmesiyle birlikte bireyi etkileyen birçok uyaran ortaya çıkmıştır. Bu durum öğrencilerin düşünmesini, öğrenmesini, davranışlarını etkilemekte; bir önceki nesil, bir sonraki nesilden farklı öğrenme özellikleri taşımakta, öğrenme ortamları değişmektedir. Dolayısıyla doğru kabul ettiğimiz eğitim savları güncelliğini ya da geçerliliğini kaybedebilmektedir. Otuz yıl önce bir öğrencinin ödev yapmaması önemli bir sorun iken, bugün öğrencilerin aşırı hareketli olması, derse odaklanamaması ya da okula ve derse isteksiz olmaları daha çok tartışılan konulardır. Bunun yanında ortaokul dönemi, aynı zamanda ergenlik döneminin büyük kısmının da yaşandığı zaman dilimidir. Fiziksel değişimlerin etkisiyle öğrencilerin davranışları başkalaşmaktadır. Toplumdaki değişim ve öğrenci özelliklerinin değişmesiyle birlikte günümüzde sınıfta karşılaşılan sorunların neler olduğu bu araştırma ile sorgulanmaktadır. Sınıf içinde yaşananları, sıklık derecelerini veriler ile bilmek sorunların kaynağını derinlemesine düşünmemizi sağlayacaktır. ‘Kritik bir dönem olan ortaokul sürecinde öğrenciler fiziksel, psikolojik, duygusal ve çevresel etkenlerle eğitim ortamını bozan en çok hangi davranışları sergilemektedir?’ sorusuna cevap aranmaktadır. Öğrencinin istenmeyen davranışı öğretmende yorgunluk ve bıkkınlık yaratarak öğretmenin motivasyonunu etkilemektedir. İstekli ve coşkulu bir öğretmen eğitimde itici güçtür. Bir öğretmenin enerjisi tüm sınıfı hatta okulu harekete geçirip eğitimde olumlu fark yaratabilir. Öğretmenlerin hangi problemlerle karşılaştığını görüp onları anlamamız bu açıdan önemlidir.

Eğitimde hedefleri gerçekleştirmede rol oynayan birçok faktör vardır. Bu çalışmada ulaşılmak istenen hedef kitle özellikle eğitim fakültesi öğrencileri, öğretmen ve akademisyenlerdir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin araştırmayı baştan sona okuyarak sınıf yönetimi, istenmeyen davranış, disiplin ve çözüm bulma stratejileri konusunda bilgi sahibi olması, öğretmenlerin tecrübesinden faydalanması, öğretmenlerin alan yazındaki tanım, bilgi ve modellerden yararlanması, sınıflarında disiplin ortamını iyileştirmeleri, eğitim öğretim faaliyetlerinin daha etkili olması, akademisyenlerin ise, sınıf içinde sıklıkla rastlanan istenmeyen davranışları fark edip o alana araştırma, çözüm ve katkı sağlaması beklenmektedir. Ulusal eğitim başarısı, ülkelerin kalkınması ve refaha ulaşmasında temel rol oynamaktadır. Bir ülkenin gelişmesi, o ülkenin iyi eğitim almış çocuklarının, gençlerin başarısıdır. Bu çalışma ile öğrenci, öğretmen ve akademisyenlerin mevcut durumu görmeleri, onlara esin kaynağı olup nitelikli eğitimin gerçekleşmesine fayda sağlamaları beklenmektedir.

2.4. İlgili Araştırmalar

Literatürde bu çalışmaya benzer çalışma ve sonuçları şu şekildedir:

2.4.1. Yurt İçindeki Araştırmalar

Akın'ın (2002), 'Ortaöğretim Kurumlarında Öğretmenlerin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Disiplin Sorunları Ve Baş Etme Yolları' konulu çalışmasında; disiplinsiz hareketlere karşı öğretmenlerin öğrenciyi disiplin kuruluna göndermek yerine kendilerinin informal bir şekilde cezalandırmayı tercih ettikleri görülmektedir. Öğretmenlerin verdikleri cezalar ise daha çok öğrenciyi tenkit etme, notla tehdit etme, sınıf ortamından uzaklaştırma ve önemsememe gibi ergenlik çağındaki öğrenciyi daha çok disiplinsiz hareketlere yönlendiren davranışlar olduğu görülmektedir.

Keskin'in (2002) 'Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları Ve Kullandıkları Baş etme Yolları' çalışmasında elde ettiği sonuçlara göre sınıfta en çok karşılaşılan davranışlar sırası ile; 'söz almadan konuşmak', 'sürekli arkadaşlarını şikayet etmek', 'sınıfa gürültüyle girmek ve çıkmak', 'diğer öğrencileri girişte ve çıkışta itelemek', 'ders için gerekli materyalleri getirmemek', 'arkadaşlarına karşı fiziki ya da diğer biçimlerde zorbalık yapmaktır' (bağırarak, üzerine yürümek, tartaklamak, tehdit etmek, saldırmak, haşin davranmak, hükmetmek vb.); öğretmenlerin en çok tercih ettikleri baş etme yolları; 'sözle uyarma, öğrenciyle ders dışında konuşma', 'ailesi ile görüşme', 'öğrenciyle ders içinde konuşma ve ona sorumluluk verme'dir.

Sarıtaş (2006), 'Öğretmen Adaylarının Değerlendirmelerine Göre Sınıfta İstenmeyen Öğrenci Davranışlarını Değiştirmek Ve Düzeltmek Amacıyla Yararlanılan Stratejiler' konulu çalışmasında, sınıf yönetimi dersi alan ve almayan öğretmen adaylarının sınıfta istenmeyen davranışları önlemek açısından farklı görüşlere sahip olduğu; sınıf yönetimi dersi almayan öğretmen adaylarının istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede ceza ve otorite içeren stratejileri kullanma eğiliminde olduğu, sınıf yönetimi dersi alan öğretmen adaylarının ise istenmeyen davranışları değiştirmek için bir sınıf yönetimi politikası oluşturma bilinci geliştirdiği bulgusuna, sınıf yönetimi dersinin de önemli bir işleve sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kapucuoğlu Tolunay (2008), 'Sınıf Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları ve Bu Davranışlara Karşı Kullandıkları Baş etme Yöntemleri' adlı çalışmasında, sınıf içerisinde en sık karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışları şu şekildedir; 'sınıfta söz almadan konuşmak', 'sınıfa gürültüyle girmek, çıkmak', 'sürekli arkadaşlarını şikâyet etmek', 'ders için gerekli materyalleri getirmemek', 'arkadaşlarına lakap takmak', 'fiziki ya da diğer biçimlerde zorbalık yapmak', 'ev ödevlerini yapmamak'. Sınıf öğretmenlerinin sınıf içerisinde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışlarıyla baş etmekte kullandıkları yöntemler;

'sözle uyarma', 'öğrencilerle ders dışında konuşma', 'ailesi ile görüşme', 'sınıf kurallarını hatırlatma' ve 'göz teması kurma'dır. Sınıf içerisinde görülen istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşma sıklığının öğretmenlerin cinsiyetlerine, yaşlarına, mesleki kıdemlerine, mezun oldukları okula, sınıftaki öğrenci sayılarına, dersine girdikleri sınıfa, sınıflarındaki öğrencilerinin sosyo-ekonomik düzeyine ve sınıflarındaki öğrencilerinin cinsiyetine göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Bu değişkenlerden öğretmenlerin cinsiyetlerine, yaşlarına, mesleki kıdemlerine, mezun oldukları okula, sınıftaki öğrenci sayılarına, dersine girdikleri sınıfa, sınıflarındaki öğrencilerinin sosyo ekonomik düzeyine ve sınıflarındaki öğrencilerinin cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir.

Vatansever'in (2008), "İlköğretim 2. Kademedeki Farklı Branşlarda Disiplin Sorunlarının Görülme Sıklığı Ve Baş Etme Yolları" adlı çalışmanın sonuçlarına göre sosyal bilimler ve fen bilimleri alanlarında disiplin sorunlarının görülme sıklığı ve baş etme yolları açısından belirgin farklılıklar görülmemektedir.. Disiplin sorunlarının branşlara göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bazı önemli sonuçları şunlardır: özellikle sosyal bilimlerde fen bilimlerine oranla belirgin bir fark olmamakla birlikte biraz daha fazla problem yaşanmaktadır. Öğrenciler genelde derslerde sıkıldıkları için uygunsuz davranışlarda bulunmaktadırlar. Özellikle disiplin sorunlarının kaynakları konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında farklılıklar görülmektedir.

Akar'ın (2006), 'Ortaöğretim Kurumlarında Karşılaşılan Disiplin Sorunları ve Eğitim Yöneticilerinin Çözüm Yaklaşımları, Denizli İli Örneği' adlı çalışma sonuçlarına göre ortaöğretim kurumlarında en çok görülen suçlar: 'öğrencilerin okulda kavga etmesi', 'sigara içmek', 'dersin işleyişine engel olmak', 'öğretmene saygısızlık' ve 'kesici-yaralayıcı alet bulundurmak' şeklinde tespit edilmiştir. En çok disiplin cezasının genel liselerde verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Disiplin cezalarını çoğunlukla erkek öğrencilerin aldığı ve 10. sınıf

düzeyinde yoğunlaştığı görülmektedir. Araştırmada elde edilen çözüm yaklaşımları incelendiğinde, okullarda rehberlik çalışmalarının yeterince yapıldığı, öğrencilerin sosyal aktivitelere yönlendirilmesinin disiplin suçlarını azalttığı, ailelerle işbirliği yapılmasının disiplin konusunda yararlı olduğu, disiplin kurallarının öğrencilere açıklandığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Disiplin suçlarının önlenmesinde uygulanan çözüm yaklaşımlarının ve uygulanabilecek çözüm önerilerinin, yöneticilerin, disiplin kurulu üyelerinin ve öğretmenlerin görüşlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği yönündedir.

Türnüklü ve Galton'un (2001), 'Türk Ve İngiliz İlköğretim Okullarında İstenmeyen Öğrenci Davranışları' çalışmasında, öğretmenler önce sınıflarında gözlemlenmiş daha sonra kendileri ile görüşülmüştür. Öğretmenlere istenmeyen davranışın tanımı sorulduğunda, bir Türk öğretmen: 'İstenmeyen davranış öğrencilerin öğrenmelerini engelleyen davranıştır. Diğer bir deyişle sınıfta istemediğim davranıştır' yanıtını vermiştir. Benzer şekilde bir İngiliz öğretmen istenmeyen davranışı: 'Dersin akışını bozan ve benim durup çocuğa doğrusunu hatırlatmak zorunda kaldığım her tür davranış' olarak tanımlamıştır. Bu tanımlardan öğrenme ve öğretme sürecinin akışını engelleyen her türlü davranışın istenmeyen davranış olduğu görülmektedir. Çalışmada istenmeyen davranışın sebebi sorulduğunda her iki grup öğretmen de aile yapılarının ve ekonomik sorunların belirleyici faktör olduğunu belirtmiştir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında; hem Türk hem de İngiliz sınıflarında en sık görülen istenmeyen davranış 'gürültü ve izinsiz konuşma', ikinci en sık görülen davranış ise 'uygunsuz harekettir'. Ayrıca her iki grup örnekleme arkadaşlarına ve öğretmenlerine karşı aşağılayıcı konuşma, bir şeyi izinsiz alma ya da arkadaşlarına saldırma gibi ciddi boyuttaki istenmeyen davranışların nadir görüldüğü, öğretmenlerin daha hafif boyuttaki sorunlarla ilgilendiği gözlemlenmiştir.

Sakallıoğlu'nun (2014), 'Ortaokullarda Görev Yapan Branş Öğretmenlerinin Sınıf İçerisinde Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar Ve Bunları Yönetmede Kullandıkları

Stratejiler' konulu çalışmasında öğretmenlerin istenmeyen davranışlar hakkındaki görüşleri doğrultusunda en çok karşılaşılan istenmeyen davranışlar sırası ile; 'sınıfta veya okulun herhangi bir yerinde uygunsuz madde (sigara, alkol) kullanmak', 'sınıfa kesici-yaralayıcı (bıçak, çakı, vs.) getirmek', 'okul ve öğretmenlere karşı saldırgan bir tutum sergilemek', 'arkadaşlarına fiziksel zarar vermek'tir. Öğretmenlerin en az katıldığı istenmeyen davranışlar ise; 'içine kapalı olup az konuşmak', 'sınıf içi ve sınıf dışı sosyal faaliyetlere katılmak istememek', 'kendisini okul arkadaşlarına karşı güdüleyememek', 'yaşadığı sosyo ekonomik yaşamdan utanmak ve bunu sınıfa yansıtmak'tır. Öğretmenlerin sınıf ortamında istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı en çok kullandıkları stratejiler; 'kurallar', 'ilişki' ve 'teşvik', en az kullandıkları strateji ise; 'azarlama'dır.

Öz'ün (2018), 'İlkokul Ortaokul Ve Lisede Matematik Derslerinde Karşılaşılan İstenmeyen Davranışlar ve Öğretmenlerin Bu Davranışlarla Baş Etme Stratejileri- Erzurum Merkez Örneği' konulu çalışmasında, lise matematik öğretmenleri öğrencilerin en çok 'birbirleri ile konuşma' ve 'gürültü yapma', ortaokul matematik öğretmenleri 'öğrencilerin konuşma, gürültü yapma', sınıf öğretmenleri öğrencilerin en çok 'ön yargılı yaklaşma' davranışlarını istenmeyen davranış olarak belirtmişlerdir. Bunların nedenlerine ise lise öğretmenleri 'ön öğrenme eksikleri', ortaokul öğretmenleri 'ön yargılı olma', sınıf öğretmenleri ise 'dersin somutlaştırılmaması' cevaplarını vermişlerdir. İstenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerine lise öğretmenleri, 'öğrencileri derse dahil etme', ortaokul öğretmenleri 'uyarma', sınıf öğretmenleri ise 'dersi somutlaştırma' cevaplarını vermişlerdir.

Turan'ın (2019), 'Sınıf Öğretmenlerinin, Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar Ve Bu Davranışlara Karşı Kullandıkları Stratejiler (Mersin ili örneği)' konulu çalışmasının sonuçlarına göre, sınıf öğretmenlerinin en sık karşılaştıkları istenmeyen davranışlar; 'söz verilmeden konuşma', 'dikkatini derse vermeme', ve 'yanındaki ya da arkasındaki

öğrencileri rahatsız etmedir'. Bu davranışlara karşı en sık kullanılan stratejiler; 'sözlü uyarı', 'ödül', 'pekiştireç verme', 'öğrenciyle bire bir görüşme', 'açıklama yapma', 'öğretimde farklı yöntem ve teknikler kullanma'dır. İstenmeyen davranışlarla karşılaşma sıklığı cinsiyet ve kıdem değişkenlerine farklılaşmazken mezun olunan okul türü, sınıf mevcudu, sınıf düzeyi ve yerleşim yeri değişkenlerine göre farklılaşmaktadır.

2.4.2. Yurt Dışındaki Araştırmalar

Romi, Lewis ve Roache'ın (2013), 'Sınıf Yönetimi Ve Öğretmenlerin Baş Etme Stratejileri: Avustralya, Çin ve İsrail Sınıfları' başlıklı çalışmasında, Avustralya, Çin ve İsrail'in çeşitli okullarından 772 öğretmen, öğüt verme, müzakere etme, dâhil etme, kabul etme ve ödüllendirme gibi sınıf yönetimi tekniklerini ve baş etme tutumlarını sınıf içi istenmeyen davranışlar karşısında strateji olarak kullandıkları sonucuna varılmıştır.

Geiger (2000), '8. Sınıfa Kadar Olan Seviyelerde Disiplin Ve Sınıf Yönetimi' çalışmasında, en sık karşılaşılan istenmeyen davranışları; 'konuşma', 'sirasından kalkma', 'yerinde duramama', 'odaklanamama', en az karşılaşılan istenmeyen davranışları ise 'bir şeyler fırlatma', 'yemek yeme' ve 'küfretme' olarak gözlemlemiştir. Öğretmenlerin sıklıkla kullanmayı tercih ettiği disiplin tekniklerinin; 'sınıfı susturma', 'yönergeleri tekrarlama', 'görmezden gelme', nadiren kullanmayı tercih ettikleri tekniklerin ise; 'derse ara verme', 'fazladan ödev verme' ve 'öğrenciyi idareye gönderme' olduğunu gözlemlemiştir.

Al Qahtani (2015) tarafından yürütülen 'King Saud Üniversitesi Öğrencilerinin Algılarına Göre Akademik Sınıflarda İstenmeyen Öğrenci Davranışları Ve Fakülte Üyeleri Tarafından Kullanılan Disiplin Stratejileri' çalışmasında en çok karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışları; 'intihal', 'kaba davranma', 'cep telefonu kullanma', 'derste fısıldaşma' ve 'derse geç gelme' olarak gözlemlenmiştir. Fakülte üyeleri tarafından en çok kullanılan önleyici disiplin stratejilerinin; dönem başında detaylı plan sunma, açık bir şekilde disiplin kurallarını belirtme ve

kuralları sürdürme, disiplin kurallarına uymamanın sonuçlarını açıklama, öğrencilere saygılı davranma ve onları küçük düşürmeme ve göz teması kurma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fakülte üyeleri tarafından en çok kullanılan iyileştirici disiplin stratejilerinin; ‘öğrenciye sınıf disiplinini hatırlatıcı uyarın verme’, ‘öğrenciye davranışını sonlandırmasını söyleme’, ‘kopya ya da intihal sebebiyle öğrenciyi disiplin komitesine gönderme’, ‘öğrenci ile ders sonunda bireysel görüşme’ ve ‘geç kalan ya da gelmeyen öğrenciyi davranışından sorumlu tutma’dır. En az tercih edilen iyileştirici disiplin teknikleri ise; ‘öğrenciye yaklaşma’, ‘görmezden gelme’ ve ‘öğrencinin yerini değiştirme’dır.

Huff ve DuPaul’ın (1998), ‘Genel Eğitim Sınıflarında İstenmeyen Davranışlarının Azaltılması: Öz Yönetim Stratejilerinin Kullanılması’ konulu araştırması, öz yönetimin istenmeyen davranışların azaltılmasında etkili bir strateji olduğunu göstermiştir. Sonuçlar, öğrencilerin hem derslerde hem de arkadaşları ile daha yakın oldukları teneffüs zamanlarında istenmeyen davranışların düzeyini azalttığını ve bu eğilimlerini öğretmenin olmadığı zamanlarda bile öz yönetim ile sürdürdüklerini göstermektedir. Bu araştırmanın sonuçları, ortaokul öğrencilerinin davranışlarını doğru bir şekilde değerlendirebildiğini ve öğretmenin yokluğunda bile hedef davranışları sürdürebildiğini göstermektedir.

Douglas, Moyes ve Douglas’ın (2016) ‘Sınıf İçindeki İstenmeyen Davranışın Etkisi: Öğrenci Bakış Açısı’ konulu araştırmasında, öğrencilerin istenmeyen davranışlarının kampüslerde ve farklı seviyelerdeki akademik çalışma alanlarında belirgin bir problem olduğu görülmüştür. Ayrıca böyle bir davranış görüldüğünde, davranışın sürdüğü gözlemlenmektedir, eğer birinci sınıf öğrencileri uyarılmaz ve doğruya yönlendirilmezler ise, bu davranışlarını yüksek lisans boyunca sürdürecekleri açıktır. Üniversitedeki derslerin akışını bozan cep telefonu kullanma, bilgisayardan Facebook ve Twitter’a bakma, derse geç gelme gibi davranışlar bir öğrenme ortamında öğrenciler tarafından kabul edilemez görülmektedir. Çalışmaya göre; bu tür

davranışlar market ve kafeteryada sorun olarak görülmez, bu yüzden esas konu söz konusu davranışın rahatsız ediciliği değil davranışın yapıldığı yerdir. Ayrıca öğrenciler tarafından kullanılan sözcükler, istenmeyen davranışların etkisinin göstergesidir. Öğrenciler hedeflerine ulaşamadığını, engellendiklerini ifade etmişlerdir. Bu da istenmeyen davranışların etkisinin, öğrencilerin etkili öğrenim tecrübesi heveslerine ket vurduğunu göstermektedir.

Wienen, Batstra, Thoutenhoofd, Jonge ve Bos (2018) tarafından yürütülen ‘Öğretmenler Açısından Hollanda’daki İlköğretim Öğrencilerinin Davranışsal Problemleri: İlgili Yaşın Etkisi’ araştırmasında, gözlemlenen duygusal, davranışsal sorunlar, hiperaktivite ve akran problemleri, genel davranışlar ve olumlu davranışlar ile öğrenci yaşı arasında bir ilişki bulunamamıştır. Yaşça çok küçük ve büyük öğrencilerin araştırma dışı bırakılmadığı araştırmanın verileri, akran, hiperaktivite ve genel davranış problemlerine yaşın etkisini göstermiştir, fakat etki derecesinin oldukça düşük olduğu görülmüştür.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yürütülmesinde izlenen model, evren, örneklem, verilerin toplanması ile ilgili yapılan çalışmalar, verilerin çözüm ve yorumlanmasında kullanılan istatistiksel bilgiler sunulmaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2009). Araştırma, öğretmenlere uygulanacak anket ile gerçekleştirilmiş ve sonuçlar sayısal ifadeler ile açıklanmıştır. Bu nedenle nicel bir araştırmadır. Araştırmada öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla ilgili görüşleri araştırıldığı için betimsel model kullanılmıştır. Betimsel model; var olan bir durumu araştırmak ve belirlemek için kullanılan yöntemdir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Bursa ili Nilüfer, Osmangazi, Yıldırım ve Mudanya ilçelerindeki toplam 202 ortaokulda görev yapan 5853 branş öğretmeni oluşturmaktadır. Okul ve öğretmen sayıları Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden elde edilmiştir. Örneklem büyüklüğü sürekli değişkenlerde tahmin formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Ortalamanın tahmini için sapma miktarı $d=0.05$ puan ve standart sapma 0.5 puan olarak tahmin edilmiş, güven düzeyi $(1-\alpha)=0.95$ alınmıştır.

Bu yaklaşım çerçevesinde araştırmanın örneklemini Nilüfer, Osmangazi, Yıldırım ve Mudanya ilçelerindeki 20 ortaokul ve 606 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmacı bizzat bu okullara giderek 505 anket dağıtmış, 384 adet geçerli anket elde etmiştir. Dağıtılan anketlerin %76'sı geri dönmüştür. Okullar oransız küme örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Oransız

küme örnekleme, evrendeki tüm elemanların birbirine eşit seçilme şansına sahip oldukları örnekleme türüdür (Karasar, 2009).

Tablo 2

Öğretmenlerin Kişisel ve Mesleki Özelliklerine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	262	68.2
	Erkek	122	31.8
Kıdem	1-3 Yıl	165	42.7
	4-6 Yıl	98	25.8
	7-9 Yıl	44	11.5
	10-12 Yıl	34	8.9
	13-15 Yıl	17	4.4
	15 Yıldan Fazla	26	6.8
Mezun Olunan Fakülte	Eğitim Fakültesi	319	83.1
	Fen Edebiyat Fakültesi	39	10.1
	Güzel Sanatlar Fakültesi	3	0.8
	İlahiyat Fakültesi	14	3.6
	Diğer	9	2.4
Branş	Türkçe	56	14.6
	Matematik	56	14.6
	Fen Bilgisi	53	13.8
	Sosyal Bilgiler	38	9.9
	İngilizce	66	17.2
	Teknoloji Tasarım	22	5.7
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	13	3.4
	Bilişim Teknolojileri	10	2.6
	Müzik	11	2.9
	Görsel Sanatlar	11	2.9
	Beden Eğitimi	25	6.5
	Diğer	23	6.0
	Sınıf Mevcudu	10-14	11
15-25		61	15.9
26-34		266	69.2
35-45		41	10.7
46 ve Üzeri		5	1.3
Mesleki Alan Eğitimi	Evet	341	88.8
	Hayır	43	11.2
Hizmet İçi Eğitim Programına Katılma Durumu	Evet	206	53.6
	Hayır	178	46.4
Cevap Evet İse Ne Kadar Zaman Önce Katıldınız?	1 Yıl Önce	22	11.0
	2 Yıl Önce	30	14.4

3 Yıl Önce	14	6.7
4 Yıl Önce	20	9.7
5 ve Daha Fazla	120	58.2

Araştırmaya katılan 384 öğretmenden 262 (% 68.2) tanesi kadın, 122 (% 31.8) tanesini erkektir.

Öğretmenlerin % 42.7'si 1-3 yıl, % 25.8'i 4-6 yıl, % 11.5'i 7-9 yıl, % 8.9'u 10-12 yıl, % 44'ü ise 13-15 yıl ve % 6.8'i 15 yıldan fazla mesleki kıdeme sahiptir. Örneklemi oluşturan öğretmenlerin yaklaşık yarısını (%42.7'sini) mesleğe yeni başlayan, %80'lik kısmını ise meslekte 10 yılını doldurmamış öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklem grubunun çoğunluğunu (%80'lik kısmını) deneyimi az, genç öğretmenler oluşturmaktadır.

Öğretmenlerin mezun oldukları fakültelere göre yüzdeler dağılımları yapıldığında %83.1'i Eğitim Fakültesi %10.1'i Fen Edebiyat Fakültesi, %0.8'i Güzel Sanatlar Fakültesi, %3.6'sı İlahiyat Fakültesin ve %2.4'ü diğer fakülteler mezunudur. Örneklem grubundaki öğretmenlerin %83.1'lik kısmı eğitim fakültesi mezunu olduğu, yani mesleki alan derslerini üniversite öğreniminde aldığı gözlemlenmektedir.

Öğretmenlerin branşlarına göre yüzdeler dağılımları yapıldığında %14.6'sı Türkçe, %14.6'sı Matematik, %13.8'i Fen Bilgisi, %9.9'unu Sosyal Bilgiler, %17.2'si İngilizce, %5.7'si Teknoloji Tasarım, %3.4'ü Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, %2.6'sı Bilişim Teknolojileri, %2.9'u Müzik, %2.9'u Görsel Sanatlar, %6.5 i Beden Eğitimi ve %6.0'ı diğer branşlardan öğretmenler oldukları görülmüştür.

Öğretmenlerin derse girdikleri sınıfların sınıf mevcutları incelendiğinde, öğretmenlerin %69.2'si 26-34 öğrenci, %15.9'u 15-25 öğrenci, %10.7'si 35-45 öğrenci, %2.9'u 10-15 öğrenci ve %1,3'ü 46 ve üzeri öğrenci olan sınıflarda öğretmenlik yapmaktadır.

Öğretmenlerden 341 (%88.8) tanesi mesleki alan eğitimi almış, 43 (%11.2) tanesi almamıştır. Örnekleme oluşturan öğretmenlerin büyük bir kısmının mesleki alan eğitimi aldığı gözlemlenmekte, bu durum sınıf yönetiminde etkin oldukları beklentisi oluşturmaktadır.

Anketi cevaplandıran 384 öğretmenin 206 tanesi (%53.6) hizmet içi eğitim programına katılmış, 178 tanesi (%46.4) katılmamıştır.

Öğretmenlerin sınıf yönetimi ile ilgili hizmet içi eğitim programına kaç yıl önce katıldıkları durumuna göre yüzdeler dağılımları yapıldığında %58.2'si 5 yıldan daha önce, %14.4'ünün 2 yıl önce, %11.0'inin 1 yıl önce, %9.7'sinin 4 yıl önce ve %6.7'sinin 3 yıl önce bu programlara katıldığı görülmüştür. Örneklem grubundaki öğretmenlerin yarısından fazlası (%58.2) 5 yıl önceki bir sınıf yönetimi konulu hizmet içi eğitime katılmıştır. Bir eğitime en fazla 4 yıl önce katılanların oranının %41.8 daha az olduğu gözlemlenmektedir.

3.3. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak Şenkulak (2010) tarafından 'Ortaöğretim Kurumlarında Çalışan İngilizce Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları İstenmeyen Öğrenci Davranışları Ve Bu Davranışların Yarattığı Sorunları Çözme Becerileri' konulu yüksek lisans tezinde kullanılan anket, araştırmacıdan yazılı izin alınarak kullanılmıştır. Yazarın çalışmasında, ölçeğin güvenilirlik analizi yapılarak Cronbach's Alfa değeri hesaplanmıştır. Ölçeğe ait Cronbach's alfa değerinin 0,953 olması ölçeğin yüksek güvenilir ve ölçekteki ifadelerin iç tutarlılığının yeterli olduğunu göstermektedir. Çalışma güvenilir bir çalışma olarak kabul edilmektedir.

Araştırmanın alt problemlerine dayalı olarak anket üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde öğretmenlerin kişisel, görev ve sınıf yönetimi eğitimi bilgilerinin sorulduğu 8 madde, ikinci bölümde karşılaşılan disiplin problemlerinin görülme sıklığının sorulduğu 36 adet

istenmeyen öğrenci davranışı, üçüncü bölümde istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullanılan 31 adet çözüm bulma stratejisi bulunmaktadır.

İlk bölümdeki sorularda, öğretmenlerin kendilerine uygun bilgiyi işaretlemeleri beklenmektedir. İkinci bölümde istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığı 'Her zaman' 'Çoğunlukla' 'Bazen' 'Çok az' 'Hiçbir zaman' ifadelerinden oluşan 5'li likert tipi ölçek ile sorgulanmakta, öğretmenlerin davranışın gözlenme sıklığını işaretlemesi beklenmektedir. Her zaman 5, çoğunlukla 4, bazen 3, çok az 2, hiçbir zaman 1 şeklinde kodlanmıştır. Üçüncü bölümde, öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışına, uyguladığı bir ya da birden fazla stratejinin numarasını yazması beklenmektedir.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumu

Verilerin toplanması sonucunda elde edilen bilgilerin analizi SPSS 21 (Sosyal bilimler için istatistik programı) programından yararlanılarak yapılmıştır. Örneklem grubundaki öğretmenlerin kişisel bilgilerine, sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklıklarına ve öğretmenlerin kullandıkları çözüm bulma stratejilerine ilişkin frekans ve yüzde analizi hesaplaması yapılmıştır. Örneklem grubundaki öğretmenlerin kişisel ve mesleki özelliklerine göre frekans ve yüzde dağılımları tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır.

Sınıfta karşılaşılan istenmeyen öğrenci davranışları önce tek bir tabloda frekans ve yüzde verileriyle gösterilmiştir. Daha sonra öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları öğretmenlerin; cinsiyet, kıdem, mezun oldukları fakülte, branş, sınıf mevcudu, mesleki alan eğitimi alma, sınıf yönetimi konusunda bir hizmet içi eğitim alma, hizmet içi eğitim programına katılma zamanı değişkenleri bakımından yüzde ve frekans dağılımına göre tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır. Bu tabloların daha açık ve net incelenmesi için öğretmenlerin, kıdem değişkeni; 1-6 yıl, 7-12 yıl ve 13 ve üzeri olmak üzere üç kategori, mezun oldukları fakülte değişkeni eğitim fakültesi ve diğer fakülteler olmak üzere iki kategori, branş değişkeni

matematik ve fen bilimleri, sosyal bilimler ve beceri temelli olmak üzere üç kategori, sınıf mevcudu değişkeni 10-14 arası, 15-34 arası ve 35 ve üzeri olmak üzere üç kategori, hizmet içi eğitim programına katılma zamanı 1-2 yıl önce, 3-4 yıl önce ve 5 ve daha fazla olmak üzere üç kategori olarak düzenlenmiştir.

Öğretmenlerin en çok kullandıkları çözüm bulma stratejilerinin tümü frekans ve yüzde dağılımı gösterilerek tablolaştırılmıştır. Yüzelere göre en çok kullanılan stratejilerin ilk on altı tanesi en çok kullanılan stratejiler olarak tablolaştırılmış ve tümü yorumlanmıştır. Yüzelere göre en az kullanılan stratejilerin on beş tanesi tablolaştırılmış ve tümü yorumlanmıştır.

IV. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır.

4.1 Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıkları

Tablo 3’de öğretmenlerin, istenmeyen öğrenci davranışları ile karşılaşma sıklıklarına ilişkin frekans ve yüzdelik bilgiler gösterilmiştir.

Tablo 3

Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıkları

İstenmeyen Davranışlar	5		4		3		2		1	
	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme.	17	4.4	55	14.3	172	44.8	109	28.4	31	8.1
Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma.	59	15.4	208	54.2	86	22,4	27	7.0	4	1.0
Sınıf içerisinde hırsızlık yapma.	2	0.5	5	1.3	62	16.1	185	48.2	130	33.9
Sınıf içerisinde okul araç ve gereçlerine zarar verme.	4	1.0	64	16.7	197	51.3	104	27,1	15	3.9
Sınıf içerisinde arkadaşını tehdit etme.	12	3.1	47	12.2	181	47.1	110	28,6	34	8.9
Sınıfı temiz kullanmama.	33	8.6	146	38.0	132	34.4	67	17,4	6	1.6
Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme.	6	1.6	50	13.0	211	54.9	97	25,3	20	5.2
Derste arkadaşlarına bir şey fırlatma.	8	2.1	39	10.2	151	39.3	147	38,3	39	10.2
Sınıf içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme.	2	0.5	28	7.3	180	46.9	146	38,0	28	7.3
Sınıf içerisinde öğretmenine ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme.	5	1.3	44	11.5	154	40.1	147	38,3	34	8.9
Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme.	20	5.2	85	22.1	166	43.2	98	25.5	15	3.9
Sınıf kurallarına uymama.	8	2.1	92	24.0	204	53.1	76	19.8	4	1.1
Derste gürültü çıkartma.	34	8.9	115	29.9	170	44.3	53	13.8	12	3.1
Ödevlerinin yapmama.	15	3.9	101	26.3	208	54.2	48	12.5	12	3.1
Sınavda kopya çekme.	6	1.6	21	5.5	136	35.5	170	44.3	51	13.3
Sınıf içerisinde arkadaşına bağırma, argo konuşma.	9	2.3	79	20.6	163	42.4	114	29.7	19	4.9
Yanında ki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme.	13	3.4	96	25.0	175	45.6	94	24.5	6	1.6
Sınıf içerisinde ders araçlarını uygunsuz kullanma.	4	1.0	47	12.2	168	43.8	144	37.5	21	5.5

Ders araç ve gereçlerini sınıfa getirmeyi unutmama.	13	3.4	102	26.5	186	48,4	76	19.8	7	1.8
Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme.	22	5.7	118	30.7	162	42.2	75	19.5	7	1.8
Ders etkinliklerine katılmama.	14	3.6	59	15.4	191	49.8	105	27.3	15	3.9
Derste çekingen davranma.	4	1.0	58	15.1	208	54.2	102	26.6	12	3.1
Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma.	2	0.5	27	7.0	112	29.1	145	37.8	98	25.5
Derste fisildama ya da gizli konuşma.	26	6.8	110	28.6	144	37.5	94	24.5	10	2.6
Deste dalıp gitme.	12	3.1	73	19.0	179	46.7	104	27.1	16	4.2
Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme.	3	0.8	32	8.3	118	30.8	153	39.8	78	20.3
Derste geç gelme.	0	0.0	46	12.0	177	46.1	139	36.2	22	5.7
Derste birbirine not yazma ve iletme.	7	1.8	40	10.4	170	44.3	129	33.6	38	9.9
Derste aşırı gülme.	4	1.0	28	7.3	160	41.7	147	38.3	45	11.7
Derste komiklik yaparak arkadaşlarının dikkatini dağıtma.	2	0.5	70	18.2	185	48.2	111	28.9	16	4.2
Cep telefonu ile meşgul olma.	2	0.5	9	2.3	37	9.6	113	29.4	223	58.1
Devamsızlık yapma.	3	0.8	38	9.9	176	45.9	158	41.1	9	2.3
Ders dinliyor gözükme / dersi dinlememe.	13	3.4	80	20.8	181	47.2	101	26.3	9	2.3
Dışarı bakma vb. sınıf dışına ilgi duyma.	7	1.8	65	16.9	174	45.3	115	29.9	23	6.0
Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet.	5	1.3	88	22.9	170	44.3	98	25.5	23	6.0
Derste söz almadan konuşma	17	4.4	120	31.3	168	43.8	69	18.0	10	2.6

n=384

4.2 Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıklarının Öğretmenlerin

Cinsiyetine Göre Dağılımı

Tablo 4'te istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığının öğretmenlerin cinsiyetine göre dağılımı özetlenmiştir.

Tablo 4:

İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Dağılımı

İstenmeyen Davranışlar	Cinsiyet	5 Her zaman		4 Çoğunlukla		3 Bazen		2 Çok az		1 Hiçbir zaman	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme	Kadın	12	4.6	37	14.1	121	46.2	78	29.8	14	5.3
	Erkek	5	4.1	18	14.8	52	42.6	30	24.6	17	13.9

Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakıma	Kadın	42	16.0	146	55.7	53	20.2	19	7.3	2	0.8
	Erkek	17	13.9	63	51.6	32	26.2	8	6.6	2	1.6
Sınıf içerisinde hırsızlık yapma	Kadın	2	0.8	5	1.9	35	13.4	131	50.0	89	34.0
	Erkek	-	-	-	-	27	22.1	53	43.4	42	34.4
Sınıf içerisinde okul araç gereçlerine zarar verme	Kadın	4	1.5	39	14.9	140	53.4	69	26.3	10	3.8
	Erkek	-	-	25	25.5	56	45.9	36	29.5	5	4.1
Sınıf içerisinde arkadaşlarını tehdit etme	Kadın	6	2.3	34	13.0	123	47.0	79	30.2	20	7.6
	Erkek	6	4.9	13	10.7	58	47.5	31	25.4	14	11.5
Sınıfı temiz kullanmama	Kadın	23	8.8	106	40.5	91	34.7	38	14.5	4	1.5
	Erkek	10	8.2	39	32.0	42	34.4	29	23.8	2	1.6
Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme	Kadın	3	1.1	31	11.8	149	56.9	66	25.2	13	5.0
	Erkek	3	2.5	19	15.6	63	51.6	30	24.6	7	5.7
Derste arkadaşlarına bir şey fırlatma	Kadın	7	2.7	23	8.8	111	42.4	96	36.6	25	9.5
	Erkek	1	0.8	16	13.1	40	32.8	51	41.8	14	11.5
Sınıf içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme	Kadın	2	0.8	19	7.3	130	49.6	94	35.9	17	6.5
	Erkek	-	-	9	7.4	51	41.8	51	41.8	11	9.0
Sınıf içerisinde öğretmenine ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme	Kadın	3	1.1	35	13.4	111	42.4	94	35.9	19	7.3
	Erkek	2	1.6	9	7.4	43	35.2	53	43.4	15	12.3
Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme	Kadın	16	6.1	55	21.0	123	46.9	61	23.3	7	2.7
	Erkek	4	3.3	31	25.4	43	35.2	36	29.5	8	6.6
Sınıf kurallarına uymama	Kadın	6	2.3	64	24.4	142	54.2	47	17.9	3	1.2
	Erkek	2	1.6	28	23.0	62	50.8	28	23.0	2	1.6
Derste gürültü çıkarma	Kadın	25	9.5	75	28.6	126	48.1	30	11.5	6	2.3
	Erkek	9	7.4	40	32.8	44	36.1	23	18.9	6	4.9
Ödevlerini yapmama	Kadın	12	4.6	62	23.7	146	55.7	35	13.4	7	2.7
	Erkek	3	2.5	39	32.0	61	50.0	14	11.5	5	4.1
Sınavda kopya çekme	Kadın	5	1.9	14	5.3	101	38.6	115	43.9	27	10.3
	Erkek	1	0.8	7	5.7	36	29.5	55	45.1	23	18.9
Sınıf içerisinde arkadaşlarına bağırma, argo konuşma	Kadın	7	2.7	54	24.6	116	44.3	76	29.0	9	3.4
	Erkek	2	1.6	25	20.5	48	39.3	37	30.3	10	8.2
Yanıdaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme	Kadın	9	3.4	63	24.0	125	47.7	63	24.0	2	0.8
	Erkek	4	3.3	33	27.0	50	41.0	31	25.4	4	3.3
Sınıf içerisinde ders araç gereçlerini uygunsuz kullanma	Kadın	4	1.5	33	12.6	116	44.3	96	36.6	13	5.0
	Erkek	-	-	14	11.5	53	43.4	47	38.5	8	6.6
Ders araç gereçlerini sınıfa getirmeyi unutma	Kadın	11	4.2	73	27.9	123	46.9	51	19.5	4	1.5
	Erkek	2	1.6	29	23.8	63	51.6	25	20.5	3	2.5
Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme	Kadın	21	8.0	77	29.4	109	41.6	51	19.5	4	1.5
	Erkek	1	0.8	41	33.6	53	43.4	24	19.7	3	2.5
Ders etkinliklerine katılmama	Kadın	12	4.6	42	16.0	126	48.1	70	26.7	2	4.6
	Erkek	2	1.6	17	13.9	64	52.5	36	29.5	3	2.5
Derste çekingen davranma	Kadın	4	1.5	36	13.7	141	53.8	74	28.2	7	2.7
	Erkek	-	-	22	18.0	66	54.1	29	23.8	5	4.1
Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma	Kadın	1	0.4	17	6.5	81	31.0	97	37.0	66	25.2
	Erkek	1	0.8	10	8.2	30	24.6	49	40.2	32	26.2
Derste fısıldama ya da gizli konuşma	Kadın	15	5.7	81	30.6	99	37.8	63	24.0	5	1.9
	Erkek	11	9.0	30	24.6	44	36.1	32	26.2	5	4.1
Derste dalıp gitme	Kadın	7	2.7	49	18.7	124	47.3	76	29.0	6	2.3
	Erkek	5	4.1	24	19.7	54	44.3	29	23.8	10	8.2
Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yeme	Kadın	1	0.4	22	8.4	83	31.7	102	38.9	54	20.6
	Erkek	2	1.6	10	8.2	36	29.5	50	41.0	24	19.7
Derste geç gelme	Kadın	-	-	31	11.8	124	47.3	94	35.9	13	5.0
	Erkek	-	-	15	12.3	54	44.3	44	36.1	9	7.4
Derste birbirine not yazma ve iletme	Kadın	6	2.3	29	11.1	116	44.3	91	34.7	20	7.6
	Erkek	1	0.8	11	9.0	55	45.1	37	30.3	18	14.8
Derste aşırı gülme	Kadın	3	1.1	19	7.3	108	41.3	105	40.1	27	10.3
	Erkek	1	0.8	9	7.4	53	43.4	41	33.6	18	14.8
Derste komiklik yaparak arkadaşlarının dikkatini dağıtma	Kadın	1	0.4	46	17.6	125	47.7	81	30.9	9	3.4
	Erkek	1	0.8	24	19.7	61	50.0	29	23.8	7	5.7

Cep telefonuyla meşgul olma	Kadın	1	0.4	3	1.1	24	9.2	79	30.2	155	59.2
	Erkek	1	0.8	6	4.9	13	10.7	34	27.8	68	55.7
Devamsızlık yapma	Kadın	3	1.1	25	9.5	117	44.7	110	42.0	7	2.7
	Erkek	-	-	13	10.7	59	48.3	48	39.3	2	1.6
Dersi dinliyor gözükmeme/dersi dinlememe	Kadın	10	3.8	57	21.8	126	48.1	65	24.8	4	1.5
	Erkek	3	2.5	23	18.9	54	44.2	37	30.3	5	4.1
Dışarı bakma vb. sınıf dışına ilgi duyma	Kadın	5	1.9	48	18.3	119	45.4	81	30.9	9	3.4
	Erkek	2	1.6	17	13.9	55	45.1	34	27.9	14	11.5
Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet	Kadın	4	1.5	66	25.2	113	43.2	64	24.4	15	5.7
	Erkek	1	0.8	22	18.0	56	45.9	35	28.7	8	6.6
Derste söz almadan konuşma	Kadın	13	5.0	81	31.0	115	43.9	47	17.9	6	2.3
	Erkek	4	3.3	40	33.0	53	43.4	21	17.2	4	3.3

n=384

Tablo 4 incelendiğinde, sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme davranışı hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma davranışı hem kadın hem erkek tarafından çoğunlukla gözlemlenmektedir. Hırsızlık yapma davranışı hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde okul araç ve gereçlerine zarar verme davranışı hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen düzeyinde gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarını tehdit etme hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıfı temiz kullanmama davranışı kadın öğretmenler tarafından çoğunlukla düzeyinde gözlemlenmekteyken, erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Kadın öğretmenlerin temizlik ve hijyen konusunda dikkatli olması ve bu konuya önem vermesi bu sonucun sebebi olabilir. Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme davranışı hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen düzeyinde gözlemlenmektedir. Derste arkadaşlarına bir şeyler fırlatma kadın öğretmenler tarafından bazen düzeyinde gözlemlenirken erkek öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Öğrenciler zaman zaman erkek öğretmenlerden çekindikleri için bu davranışı erkek öğretmenlere karşı daha az sergilemiş olabilir. Sınıf içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde öğretmenine ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme kadın öğretmenler tarafından bazen gözlemlenirken erkek öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Kadın öğretmenlerin iletişim konusunda iletişimde nezaket kuralları konusunda dikkatli ve hassas olması bu sonucun

sebebi olabilir. Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf kurallarına uymama hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste gürültü çıkarma hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Ödevlerini yapmama hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınavda kopya çekme davranışı hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarına bağırma ve argo konuşma hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme davranışı hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde ders araç ve gereçlerini uygunsuz kullanma davranışı hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir.

Ders araç ve gereçlerini sınıfa getirmeyi unutma hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Ders etkinliklerine katılmama hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen düzeyinde gözlemlenmektedir. Derste çekingen davranma hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Derste dalıp gitme hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen düzeyinde gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Derste geç gelme hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste birbirine not yazma hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste aşırı gülme hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste komiklik yaparak arkadaşlarının dikkatini dağıtma hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Cep telefonu ile meşgul olma hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından hiçbir zaman

gözlemlenmektedir. Devasızlık yapma hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Dersi dinliyor gözükme, dersi dinlememe hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Dışarı bakma, sınıf dışına ilgi duyma hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste söz almadan konuşma hem kadın hem erkek öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir.

4.3 Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıklarının Öğretmenlerin

Kıdemine Göre Dağılımı

Tablo 5'te istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığının öğretmenlerin kıdemine göre dağılımı özetlenmiştir.

Tablo 5

İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Kıdemine Göre Dağılımı

İstenmeyen Davranışlar	Kıdem	5 Her zaman		4 Çoğunlukla		3 Bazen		2 Çok az		1 Hiçbir zaman	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme	1-6 yıl	10	3.8	38	14.5	121	45.8	75	28.6	19	7.3
	7-12 yıl	5	6.4	13	16.7	33	42.3	20	25.6	7	9.0
	13 ve üzeri	2	4.7	4	9.3	20	46.5	12	27.9	5	11.6
Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma	1-6 yıl	43	16.4	144	55.0	55	20.6	18	6.9	3	1.1
	7-12 yıl	12	15.4	43	55.1	17	21.8	5	6.4	1	1.3
	13 ve üzeri	4	9.3	22	51.2	13	30.2	4	9.3	-	-
Sınıf içerisinde hırsızlık yapma	1-6 yıl	2	0.8	3	1.1	40	14.9	119	45.4	99	37.7
	7-12 yıl	-	-	2	2.6	12	15.4	47	60.3	17	21.8
	13 ve üzeri	-	-	-	-	11	25.6	19	44.2	13	30.2
Sınıf içerisinde okul araç ve gereçlerine zarar verme	1-6 yıl	3	1.1	46	17.6	134	50.8	67	55.6	13	5.0
	7-12 yıl	1	1.3	13	16.7	38	48.7	25	32.1	1	1.3
	13 ve üzeri	-	-	5	11.6	26	60.5	11	25.6	1	2.3
Sınıf içerisinde arkadaşlarını tehdit etme	1-6 yıl	10	3.8	40	15.3	115	43.5	73	27.9	25	9.5
	7-12 yıl	2	2.6	6	7.7	38	48.7	27	34.6	5	6.4
	13 ve üzeri	-	-	1	2.3	29	67.4	10	23.3	3	7.0
Sınıfı temiz kullanmama	1-6 yıl	25	9.5	99	37.8	91	34.4	44	16.5	4	1.5
	7-12 yıl	6	7.7	33	42.3	26	33.3	12	15.4	1	1.3

	13 ve üzeri	2	4.7	14	32.6	15	34.9	11	25.6	1	2.3
Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme	1-6 yıl	3	1.1	36	13.7	148	56.1	59	22.5	17	6.5
	7-12 yıl	2	2.6	9	11.5	42	53.8	25	32.1	-	-
	13 ve üzeri	1	2.3	5	11.6	23	53.5	11	25.6	3	7.0
Derste arkadaşlarına bir şey fırlatma	1-6 yıl	6	2.3	27	10.3	104	39.3	101	38.5	25	9.5
	7-12 yıl	2	2.6	9	11.5	33	42.3	29	37.2	5	6.4
	13 ve üzeri	-	-	3	7.0	15	34.9	18	41.9	7	16.3
Sınıf içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme	1-6 yıl	2	0.8	20	7.6	123	46.6	100	38.2	18	6.9
	7-12 yıl	-	-	7	9.0	39	50.0	28	35.9	4	5.1
	13 ve üzeri	-	-	1	2.3	20	46.5	16	37.2	6	14.0
Sınıf içerisinde öğretmene ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme	1-6 yıl	4	1.5	29	11.1	106	40.1	102	38.9	22	8.4
	7-12 yıl	1	1.3	12	15.4	36	46.2	26	33.3	3	3.8
	13 ve üzeri	-	-	3	7.0	14	30.2	19	44.2	8	18.6
Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme	1-6 yıl	18	6.9	57	21.8	114	43.1	66	25.2	8	3.1
	7-12 yıl	1	1.3	23	29.5	32	41.0	20	25.6	2	2.6
	13 ve üzeri	1	2.3	6	14.0	21	48.8	11	25.6	4	9.3
Sınıf kurallarına uymama	1-6 yıl	7	2.3	67	25.6	142	54.2	45	17.2	2	0.8
	7-12 yıl	2	2.6	15	19.2	42	52.6	20	25.7	-	-
	13 ve üzeri	-	-	10	23.3	21	48.8	12	27.9	-	-
Derste gürlüğü çıkarma	1-6 yıl	23	8.8	88	33.6	114	43.5	30	11.1	8	3.1
	7-12 yıl	8	10.3	20	25.6	37	47.3	12	15.4	1	1.3
	13 ve üzeri	3	7.0	7	16.3	19	44.2	12	27.9	2	4.7
Ödevlerini yapmama	1-6 yıl	9	3.4	73	27.9	135	51.5	37	13.7	9	3.4
	7-12 yıl	5	6.4	20	25.7	45	57.7	5	6.4	3	3.8
	13 ve üzeri	1	2.3	7	16.3	28	65.1	7	16.3	-	-
Sınavda kopya çekme	1-6 yıl	5	1.9	10	3.7	92	35.1	119	45.0	37	14.1
	7-12 yıl	1	1.3	7	9.0	28	35.9	35	44.9	7	9.0
	13 ve üzeri	-	-	4	9.3	16	37.2	17	39.5	6	14.0
Sınıf içerisinde arkadaşlarına bağırma, argo konuşma	1-6 yıl	8	3.1	48	18.3	121	45.8	75	28.6	11	4.2
	7-12 yıl	1	1.3	23	29.5	26	33.3	24	30.8	4	5.1
	13 ve üzeri	-	-	8	18.6	18	41.9	13	30.2	4	9.3
Yanıdaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme	1-6 yıl	11	4.2	68	26.0	121	46.2	58	21.8	5	1.9
	7-12 yıl	2	2.6	19	24.4	33	42.3	24	30.8	-	-
	13 ve üzeri	-	-	9	20.9	21	48.8	12	27.9	1	2.3
Sınıf içerisinde ders araç gereçlerini uygunsuz kullanma	1-6 yıl	4	1.5	36	13.7	114	43.5	93	35.5	16	5.7
	7-12 yıl	-	-	9	11.5	34	43.6	32	41.0	3	3.8
	13 ve üzeri	-	-	2	4.7	20	46.5	18	41.9	3	7.0
Ders araç gereçlerini sınıfa getirmeyi unutma	1-6 yıl	12	4.2	67	25.6	132	50.4	48	18.3	4	1.5
	7-12 yıl	2	2.6	26	33.4	34	43.6	15	19.2	1	1.3
	13 ve üzeri	-	-	9	20.9	21	48.8	12	27.9	1	2.3
Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme	1-6 yıl	19	7.3	83	31.6	111	42.0	46	17.6	4	1.5
	7-12 yıl	3	3.8	22	28.2	33	42.3	19	24.4	1	1.3
	13 ve üzeri	-	-	13	30.2	18	41.9	10	23.3	2	4.7
Ders etkinliklerine katılmama	1-6 yıl	10	3.8	38	15.4	130	49.3	75	28.6	10	3.8
	7-12 yıl	3	3.8	11	14.1	42	53.8	18	23.1	4	5.1
	13 ve üzeri	1	2.3	9	20.9	19	44.2	13	30.2	1	2.3
Derste çekingen davranma	1-6 yıl	4	1.5	38	14.5	142	54.2	67	25.6	11	4.2
	7-12 yıl	-	-	12	15.4	43	55.1	22	28.2	1	1.3
	13 ve üzeri	-	-	7	16.3	23	53.5	13	30.2	-	-
Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma	1-6 yıl	2	0.8	17	6.5	79	29.8	99	37.8	66	25.2

	7-12 yıl	-	-	6	7.7	21	26.9	33	42.3	18	23.1
	13 ve üzeri	-	-	4	9.3	13	30.2	12	27.9	14	32.6
Derste fisıldama ya da gizli konuşma	1-6 yıl	22	8.4	74	28.3	102	38.5	58	22.1	7	2.7
	7-12 yıl	4	5.1	23	29.5	27	34.6	22	28.2	2	2.6
	13 ve üzeri	-	-	13	30.2	16	37.2	13	30.2	1	2.3
Derste dalıp gitme	1-6 yıl	12	4.6	54	20.6	120	45.4	64	24.4	13	5.0
	7-12 yıl	-	-	12	15.4	37	47.4	27	34.6	2	2.6
	13 ve üzeri	-	-	7	16.3	23	53.5	13	30.2	-	-
Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme	1-6 yıl	2	0.8	21	8.0	93	34.8	94	35.9	54	20.6
	7-12 yıl	1	1.3	8	10.3	16	20.5	37	47.4	16	20.5
	13 ve üzeri	-	-	3	7.0	12	27.9	21	48.8	7	16.3
Derste geç gelme	1-6 yıl	-	-	33	12.6	122	46.2	92	35.1	16	6.1
	7-12 yıl	-	-	9	11.5	37	47.4	29	37.2	3	3.8
	13 ve üzeri	-	-	4	9.3	20	46.5	17	39.5	2	4.7
Derste birbirine not yazma ve iletme	1-6 yıl	6	2.3	31	11.8	113	42.8	83	31.7	30	11.5
	7-12 yıl	-	-	6	7.7	39	50.0	31	39.7	2	2.6
	13 ve üzeri	1	2.3	3	7.0	20	46.5	14	32.6	5	11.6
Derste aşırı gülme	1-6 yıl	4	1.5	22	8.4	114	43.1	94	35.9	29	11.1
	7-12 yıl	-	-	3	3.8	34	43.6	35	44.9	6	7.7
	13 ve üzeri	-	-	3	7.0	13	30.2	18	41.9	9	20.9
Derste komiklik yaparak arkadaşlarının dikkatini dağıtma	1-6 yıl	2	0.8	52	19.8	129	48.8	68	26.0	12	4.6
	7-12 yıl	-	-	12	15.4	40	51.3	24	30.8	2	2.6
	13 ve üzeri	-	-	6	14.0	17	39.5	19	44.2	1	2.3
Cep telefonuyla meşgul olma	1-6 yıl	2	0.8	7	2.7	21	8.0	76	28.6	157	59.9
	7-12 yıl	-	-	1	1.3	6	7.6	28	35.9	43	55.1
	13 ve üzeri	-	-	1	2.3	10	23.3	9	20.9	23	53.5
Devamsızlık yapma	1-6 yıl	3	1.1	30	11.5	126	47.7	96	36.6	8	3.1
	7-12 yıl	-	-	6	7.7	30	38.5	41	52.6	1	1.3
	13 ve üzeri	-	-	2	4.7	20	46.5	21	48.8	-	-
Dersi dinliyor gözükmeye/ dersi dinlememe	1-6 yıl	12	4.6	54	20.6	126	47.7	65	24.8	6	2.3
	7-12 yıl	1	1.3	16	20.5	35	44.9	24	30.8	2	2.6
	13 ve üzeri	-	-	10	23.3	21	48.8	11	25.6	1	2.3
Dışarı bakma vb. sınıf dışına ilgi duyma	1-6 yıl	7	2.7	46	17.6	118	44.6	74	28.2	18	6.9
	7-12 yıl	-	-	12	15.4	37	47.5	26	33.3	3	3.8
	13 ve üzeri	-	-	7	16.3	20	46.5	14	32.6	2	4.7
Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet	1-6 yıl	4	1.5	59	22.5	122	46.1	64	24.4	14	5.3
	7-12 yıl	1	1.3	17	21.8	33	42.3	23	29.5	4	5.1
	13 ve üzeri	-	-	12	29.7	16	37.2	10	23.3	5	11.6
Derste söz almadan konuşma	1-6 yıl	13	5.0	88	33.5	114	43.1	42	16.0	6	2.3
	7-12 yıl	3	3.8	20	25.6	37	47.4	17	21.8	1	1.3
	13 ve üzeri	1	2.3	13	30.2	17	39.5	9	20.9	3	7.0

n=384

Tablo 5 incelendiğinde, sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme, 1-6 yıl, 7-12 yıl ve 13 ve daha fazla yıl tecrübeye sahip öğretmenler tarafından, bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından çoğunlukla gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde hırsızlık yapma, her üç kıdem değişkenindeki

öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde okul araç ve gereçlerine zarar verme, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarını tehdit etme, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıfı temiz kullanmama, 1-6 yıl ve 7-12 yıl tecrübeye sahip öğretmenler tarafından çoğunlukla gözlemlenirken, 13 ve daha fazla yıl tecrübeye sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste arkadaşlarına bir şeyler fırlatma, 1-6 yıl ve 7-12 yıl tecrübeye sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenirken, 13 ve daha fazla yıl tecrübeye sahip öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Daha fazla kıdeme sahip öğretmenlerin sınıf kurallarını uygulamada daha tecrübeli olması bu davranışın bu grupta daha az görülmesine sebep olarak düşünülebilir. Sınıf içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde öğretmenine ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme, 1-6 yıl ve 7-12 yıl tecrübeye sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenirken, 13 ve daha fazla yıl tecrübeye sahip öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Daha fazla kıdeme sahip öğretmenlerin öğrenci ile iletişimde daha tecrübeli olması bu sonucun nedeni olabilir. Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf kurallarına uymama, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste gürültü çıkarma, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Ödevlerini yapmama, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınavda kopya çekme her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarına bağırma, argo konuşma, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler

tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde ders araç gereçlerini uygunsuz kullanma her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir.

Ders araç gereçlerini sınıfa getirmeyi unutma, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Ders etkinliklerine katılmama, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste çekingen davranma, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma 1-6 yıl ve 7-12 yıl tecrübeye sahip öğretmenler tarafından çok az gözlemlenirken, 13 ve daha fazla yıl tecrübeye sahip öğretmenler tarafından hiçbir zaman gözlemlenmemektedir. Dersin akışını planlamada ve uygulamada daha fazla kıdeme sahip öğretmenlerin daha tecrübeli olması bu sonucun nedeni olarak düşünülebilir. Derste fısıldama ya da gizli konuşma, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste dalıp gitme, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Derste geç gelme, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste birbirine not yazma ve iletme, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste aşırı gülme ve derste komiklik yaparak arkadaşlarının dikkatini dağıtma davranışları, 1-6 yıl ve 7-12 yıl tecrübeye sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenirken, 13 ve daha fazla yıl tecrübeye sahip öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Öğrenciler zaman zaman daha kıdemli öğretmenlere karşı çekingen ve temkinli yaklaşmaktadır. Öğrencilerin bu tutumu bu iki sonucun nedeni olarak düşünülebilir. Cep telefonu ile meşgul olma, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından hiçbir zaman gözlemlenmemektedir. Devamsızlık yapma, 1-6 yıl tecrübeye sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenirken, 7-12 yıl ve 13 ve daha fazla yıl tecrübeye sahip öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Mesleğinin ilk yıllarındaki

öğretmenlerin, öğrencileri takip konusunda dikkatli davranması, bu sonucun bedeni olabilir.

Dersi dinliyor gözükme, dersi dinlememe, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Dışarı bakma, sınıf dışına ilgi duyma, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste söz almadan konuşma, her üç kıdem değişkenindeki öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir.

4.4 Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıklarının Öğretmenlerin Mezun Olduğu Fakülteye Göre Dağılımı

Tablo 6’da istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığının öğretmenlerin mezun oldukları fakülteye göre dağılımı özetlenmiştir.

Tablo 6

İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Mezun Oldukları Fakülteye Göre Dağılımı

İstenmeyen Davranışlar	Mezun Olunan Fakülte	5 Her zaman		4 Çoğunlukla		3 Bazen		2 Çok az		1 Hiçbir zaman	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme	Eğitim Fakültesi	14	4.4	48	15.0	147	46.1	85	26.6	25	7.8
	Diğer Fakülteler	3	4.6	7	10.8	26	40.0	23	35.4	6	9.2
Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma	Eğitim Fakültesi	53	16.6	169	53.0	70	21.9	24	7.5	3	0.9
	Diğer Fakülteler	6	9.2	40	61.5	15	23.1	3	4.6	1	1.5
Sınıf içerisinde hırsızlık yapma	Eğitim Fakültesi	2	0.6	5	1.6	52	16.3	150	47.0	110	34.5
	Diğer Fakülteler	-	-	-	-	10	15.4	35	53.8	20	30.8
Sınıf içerisinde okul araç ve gereçlerine zarar verme	Eğitim Fakültesi	3	0.9	54	16.9	167	57.4	84	56.3	11	3.4
	Diğer Fakülteler	1	1.5	10	15.4	30	46.2	20	30.8	4	6.2
Sınıf içerisinde arkadaşlarını tehdit etme	Eğitim Fakültesi	11	3.4	36	31.3	152	47.6	96	30.1	24	7.5
	Diğer Fakülteler	1	1.5	11	16.9	29	44.6	14	21.5	10	15.4
Sınıfı temiz kullanmama	Eğitim Fakültesi	27	8.5	122	38.2	107	33.5	58	18.2	5	1.5

	Diğer Fakülteler	6	9.2	24	36.9	25	38.5	9	13.8	1	1.5
Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme	Eğitim Fakültesi	5	1.6	41	12.9	176	56.0	81	25.4	16	5.0
	Diğer Fakülteler	1	1.5	9	13.8	36	55.4	15	23.1	4	6.2
Derste arkadaşlarına bir şey fırlatma	Eğitim Fakültesi	8	2.5	32	10.0	124	38.9	124	38.9	31	9.7
	Diğer Fakülteler	-	-	7	10.8	27	41.5	24	36.9	7	10.8
Sınıf içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme	Eğitim Fakültesi	2	0.6	24	7.5	143	44.8	127	39.8	23	7.2
	Diğer Fakülteler	-	-	4	6.2	38	58.5	18	27.7	5	7.7
Sınıf içerisinde öğretmenine ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme	Eğitim Fakültesi	4	1.3	35	11.0	129	40.4	121	37.9	30	9.4
	Diğer Fakülteler	1	1.5	9	13.8	25	38.5	27	41.5	3	4.6
Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme	Eğitim Fakültesi	16	5.0	69	21.6	140	43.9	81	25.4	13	4.1
	Diğer Fakülteler	4	6.2	17	26.2	26	40.0	17	26.2	1	1.5
Sınıf kurallarına uymama	Eğitim Fakültesi	6	1.9	81	25.4	167	52.4	62	19.4	3	0.9
	Diğer Fakülteler	2	3.1	11	16.9	37	56.9	13	20.0	2	3.0
Derste gürültü çıkarma	Eğitim Fakültesi	30	9.4	94	29.5	145	45.5	41	12.9	9	2.8
	Diğer Fakülteler	4	6.2	21	32.3	25	38.5	12	18.5	3	4.6
Ödevlerini yapmama	Eğitim Fakültesi	13	4.1	86	26.9	173	54.2	38	11.9	9	2.8
	Diğer Fakülteler	2	3.1	14	21.5	35	53.8	11	16.9	3	4.6
Sınavda kopya çekme	Eğitim Fakültesi	4	1.3	20	6.3	114	35.7	139	43.6	42	13.2
	Diğer Fakülteler	2	3.1	1	1.5	22	33.8	31	47.7	9	13.8
Sınıf içerisinde arkadaşlarına bağırma, argo konuşma	Eğitim Fakültesi	6	1.9	66	20.7	139	43.6	93	29.2	15	4.2
	Diğer Fakülteler	3	4.6	13	20.0	25	38.5	20	30.8	4	6.2
Yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme	Eğitim Fakültesi	9	2.8	84	26.3	143	44.8	38	24.5	5	1.6
	Diğer Fakülteler	4	6.2	12	18.5	32	49.2	16	24.6	1	1.5
Sınıf içerisinde ders araç gereçlerini uygunsuz kullanma	Eğitim Fakültesi	2	0.6	44	13.8	136	42.6	118	37.0	19	6.0
	Diğer Fakülteler	2	3.1	3	4.6	32	49.2	26	40.0	2	3.1
Ders araç gereçlerini sınıfa getirmeyi unutmama	Eğitim Fakültesi	11	3.4	90	28.2	150	47.0	62	19.4	6	1.9
	Diğer Fakülteler	2	3.1	12	18.5	37	56.9	14	25.5	-	-
Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme	Eğitim Fakültesi	19	6.0	100	31.3	132	41.4	62	19.4	6	1.9
	Diğer Fakülteler	3	4.6	18	27.7	30	46.2	13	20.0	1	1.5
Ders etkinliklerine katılmama	Eğitim Fakültesi	12	3.8	49	15.4	154	48.3	91	28.5	13	4.1
	Diğer Fakülteler	2	3.1	9	13.8	37	56.9	15	23.1	2	3.1
Derste çekingen davranma	Eğitim Fakültesi	2	0.6	51	16.0	166	52.0	89	27.9	11	3.4
	Diğer Fakülteler	2	3.1	6	9.2	42	64.6	14	21.5	1	1.5
Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma	Eğitim Fakültesi	2	0.6	24	7.5	90	28.2	122	38.2	81	25.4
	Diğer Fakülteler	-	-	3	4.6	22	33.8	23	35.4	17	26.2
Derste fısıldama ya da gizlice konuşma	Eğitim Fakültesi	24	7.5	89	27.9	112	35.1	85	26.6	9	2.8
	Diğer Fakülteler	2	3.1	21	32.3	32	49.2	9	13.8	1	1.5
Derste dalıp gitme	Eğitim Fakültesi	10	3.1	58	18.2	147	46.1	90	28.2	14	4.4
	Diğer Fakülteler	2	3.1	15	23.1	32	49.2	14	21.5	2	3.1
Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yeme	Eğitim Fakültesi	3	0.9	29	9.1	95	29.8	126	39.5	66	20.7
	Diğer Fakülteler	-	-	3	4.6	24	36.9	26	40.0	12	18.5
Derste geç gelme	Eğitim Fakültesi	-	-	39	12.2	150	47.0	114	35.7	16	5.0
	Diğer Fakülteler	-	-	7	10.8	28	43.1	24	36.9	6	9.2
Derste birbirine not yazma ve iletme	Eğitim Fakültesi	7	2.2	35	11.0	141	44.2	104	32.6	32	10.0
	Diğer Fakülteler	-	-	5	7.7	30	46.2	24	36.9	6	9.2
Derste aşırı gülmeme	Eğitim Fakültesi	4	1.3	26	8.2	135	42.3	117	36.2	37	11.6
	Diğer Fakülteler	-	-	2	3.1	25	38.5	30	46.2	8	12.3
Derste komiklik yaparak arkadaşlarının dikkatini dağıtma	Eğitim Fakültesi	2	0.6	60	18.8	157	49.2	89	27.9	11	3.4
	Diğer Fakülteler	-	-	10	15.4	28	43.1	22	33.8	5	7.7

Cep telefonuyla meşgul olma	Eğitim Fakültesi	2	0.6	9	2.8	35	11.0	86	26.9	187	58.6
	Diğer Fakülteler	-	-	-	-	2	3.1	27	41.5	36	55.4
Devamsızlık yapma	Eğitim Fakültesi	3	0.9	35	11.0	146	45.7	128	40.1	7	2.2
	Diğer Fakülteler	-	-	3	4.6	30	46.2	30	46.2	2	3.1
Dersi dinliyor gözükme/ dersi dinlememe	Eğitim Fakültesi	12	3.8	66	20.7	150	47.0	83	26.0	8	2.5
	Diğer Fakülteler	1	1.5	14	21.5	31	47.7	18	27.7	1	1.5
Dışarı bakma vb. sınıf dışına ilgi duyma	Eğitim Fakültesi	6	1.9	55	17.2	142	44.6	96	30.1	20	6.3
	Diğer Fakülteler	1	1.5	10	15.4	32	49.2	19	29.2	3	4.6
Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet	Eğitim Fakültesi	5	1.6	75	23.5	143	44.8	77	24.1	19	6.0
	Diğer Fakülteler	0	0.0	13	20.0	27	41.5	21	32.3	4	6.2
Derste söz almadan konuşma	Eğitim Fakültesi	15	4.7	99	31.0	137	42.9	59	18.5	9	2.8
	Diğer Fakülteler	2	3.1	22	33.8	30	46.2	10	15.4	1	1.5

n=384

Tablo 6 incelendiğinde, sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme davranışı, eğitim fakültesi ve diğer fakültelerden mezun öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma, her iki grup öğretmen tarafından çoğunlukla gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde hırsızlık yapma, her iki grup öğretmen tarafından çok az gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde okul araç ve gereçlerine zarar verme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarını tehdit etme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıfı temiz kullanmama, eğitim fakültesi mezunu öğretmenler tarafından çoğunlukla gözlemlenirken diğer fakültelerden mezun öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste arkadaşlarına bir şey fırlatma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde öğretmenine ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme, eğitim fakültesi mezunu öğretmenler tarafından bazen gözlemlenirken, diğer fakültelerden mezun öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Eğitim fakültesi mezunu öğretmenler, sınıf içi iletişimi sınıf yönetiminin bir parçası olarak görmüş ve bu davranışa önem ve dikkat verdiği için bu davranışı daha çok gözlemlemiş olabilir. Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf kurallarına uymama, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste

gürültü çıkarma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Ödevlerini yapmama, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınavda kopya çekme, her iki grup öğretmen tarafından çok az gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarına bağırma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde ders araç gereçlerini uygunsuz kullanma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir.

Ders araç gereçlerini sınıfa getirmeyi unutma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Ders etkinliklerine katılmama, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste çekingen davranma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma, her iki grup öğretmen tarafından çok az gözlemlenmektedir. Derste fısıldama ya da gizlice konuşma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste dalıp gitme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme, her iki grup öğretmen tarafından çok az gözlemlenmektedir. Derste geç gelme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste birbirine not yazma ve iletme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste aşırı gülme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste komiklik yaparak arkadaşlarının dikkatini dağıtma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Devamsızlık yapma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Dersi dinliyor gözükme, dersi dinlememe, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Dışarı bakma, sınıf dışına ilgi duyma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste söz almadan konuşma her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir.

4.5 Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıklarının Öğretmenlerin Branşına Göre Dağılımı

Tablo 7’de istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığının öğretmenlerin branşına göre dağılımı özetlenmiştir.

Tablo 7

İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Branşına Göre Dağılımı

İstenmeyen Davranışlar	Branş	5 Her zaman		4 Çoğunlukla		3 Bazen		2 Çok az		1 Hiçbir zaman	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme	Mat. ve Fen Bil.	4	2.8	21	14.8	57	40.1	50	35.1	10	7.0
	Sosyal Bilimler	10	5.8	27	15.6	80	46.2	43	24.9	13	7.5
	Beceri Temelli	3	4.5	7	10.1	35	50.7	16	23.2	8	11.6
Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma	Fen Bilimleri	21	14.8	73	51.4	36	25.4	11	7.7	1	0.7
	Sosyal Bilimler	23	13.3	103	59.5	35	20.2	11	6.4	1	0.6
	Beceri Temelli	15	21.7	32	46.4	15	21.7	5	7.2	2	2.9
Sınıf içerisinde hırsızlık yapma	Fen Bilimleri	1	0.7	3	2.1	18	12.7	66	46.5	54	38.0
	Sosyal Bilimler	1	0.6	-	-	33	19.1	87	50.3	52	30.1
	Beceri Temelli	-	-	2	2.9	11	15.9	32	46.4	24	34.8
Sınıf içerisinde okul araç ve gereçlerine zarar verme	Fen Bilimleri	1	0.7	20	14.1	74	52.1	40	28.2	7	4.9
	Sosyal Bilimler	3	1.7	33	19.1	90	52.0	42	24.3	5	9.2
	Beceri Temelli	-	-	1	15.9	33	47.8	22	31.9	3	4.3
Sınıf içerisinde arkadaşlarını tehdit etme	Fen Bilimleri	4	2.8	14	9.9	59	41.5	48	33.8	17	12.0
	Sosyal Bilimler	4	2.3	26	15.0	89	51.5	41	23.7	13	7.5
	Beceri Temelli	4	5.8	7	10.1	33	47.8	21	30.4	4	5.8
Sınıfı temiz kullanmama	Fen Bilimleri	11	7.7	52	36.6	55	38.7	22	15.5	2	1.4
	Sosyal Bilimler	19	11.0	69	39.9	32	30.1	31	17.9	2	1.2
	Beceri Temelli	3	4.3	25	36.2	25	36.2	14	20.3	2	2.9
Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme	Fen Bilimleri	2	1.4	14	9.9	73	51.4	42	29.6	11	7.7
	Sosyal Bilimler	3	1.7	28	16.2	96	55.5	41	23.7	5	2.9
	Beceri Temelli	1	1.4	8	11.6	42	60.9	14	20.3	4	5.8
Derste arkadaşlarına bir şey fırlatma	Fen Bilimleri	2	1.4	17	12.0	47	33.1	55	38.7	21	14.8
	Sosyal Bilimler	4	2.3	14	8.1	75	43.4	68	39.3	12	6.9
	Beceri Temelli	2	2.9	8	11.6	29	42.0	24	34.8	6	8.7
Sınıf içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme	Fen Bilimleri	1	0.7	10	7.0	63	44.0	56	39.4	12	8.5
	Sosyal Bilimler	1	0.6	12	6.9	86	49.7	62	35.8	12	6.9
	Beceri Temelli	-	-	6	8.7	31	44.9	28	40.6	4	5.8
	Fen Bilimleri	2	1.4	16	11.3	58	40.8	53	37.3	13	9.2

Sınıf içerisinde öğretmenine ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme	Sosyal Bilimler	2	1.2	20	11.6	69	39.9	69	39.9	13	7.5
	Beceri Temelli	1	1.4	8	11.6	27	39.1	25	36.2	8	11.6
Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme	Fen Bilimleri	6	4.2	31	21.8	64	45.1	34	23.9	7	4.9
	Sosyal Bilimler	12	6.9	35	20.2	73	42.2	49	28.3	4	2.3
	Beceri Temelli	2	2.9	19	27.5	29	42.0	15	21.7	4	5.8
Sınıf kurallarına uymama	Fen Bilimleri	4	2.8	24	16.9	82	57.7	31	21.8	1	0.7
	Sosyal Bilimler	4	2.3	52	30.1	84	48.6	32	18.5	1	0.6
	Beceri Temelli	-	-	16	23.2	38	55.1	13	18.8	2	2.4
Derste gürlütlü çıkarma	Fen Bilimleri	8	5.6	37	26.1	66	46.5	24	16.9	7	4.9
	Sosyal Bilimler	21	12.1	54	31.2	73	42.2	22	12.7	3	1.7
	Beceri Temelli	6	7.2	24	34.8	31	44.9	7	10.1	2	2.9
Ödevlerini yapmama	Fen Bilimleri	4	2.8	32	22.5	72	50.7	29	20.4	5	3.5
	Sosyal Bilimler	9	5.2	51	29.5	96	55.5	15	8.7	2	1.2
	Beceri Temelli	2	2.9	18	26.0	40	58.0	4	5.8	5	7.2
Sınavda kopya çekme	Fen Bilimleri	1	0.7	8	5.6	49	34.5	62	43.7	22	15.5
	Sosyal Bilimler	4	2.3	8	4.6	58	33.5	86	49.7	17	9.8
	Beceri Temelli	1	1.4	5	7.2	29	42.0	22	31.9	12	17.4
Sınıf içerisinde arkadaşlarına bağırma, argo konuşma	Fen Bilimleri	3	2.1	22	15.5	65	45.8	43	30.3	9	6.3
	Sosyal Bilimler	5	2.9	37	21.4	70	40.5	54	31.2	7	4.0
	Beceri Temelli	1	1.4	20	29.0	28	40.6	17	24.6	3	4.3
Yanımdaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme	Fen Bilimleri	4	2.8	29	20.4	76	53.5	30	21.1	3	2.1
	Sosyal Bilimler	8	4.6	47	27.2	69	39.9	48	27.7	1	0.6
	Beceri Temelli	1	1.4	20	29.0	30	43.5	16	23.2	2	2.9
Sınıf içerisinde ders araç gereçlerini uygunsuz kullanma	Fen Bilimleri	1	0.7	13	9.2	67	47.2	52	36.6	9	6.3
	Sosyal Bilimler	3	1.7	25	14.5	65	37.6	71	41.0	9	5.2
	Beceri Temelli	0	0.0	9	13.0	36	52.2	21	30.4	3	4.3
Ders araç gereçlerini sınıfa getirmeyi unutmama	Fen Bilimleri	3	2.1	33	23.2	71	50.0	30	21.1	5	3.5
	Sosyal Bilimler	7	4.8	46	26.6	89	51.4	31	17.9	-	-
	Beceri Temelli	3	4.3	23	33.3	26	37.7	15	21.7	2	2.9
Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme	Fen Bilimleri	9	6.3	41	28.9	62	43.7	28	19.7	2	1.4
	Sosyal Bilimler	10	5.7	57	33.0	70	40.5	34	19.7	2	1.2
	Beceri Temelli	3	4.3	20	28.9	30	43.5	13	18.8	3	4.3
Ders etkinliklerine katılmama	Fen Bilimleri	4	2.8	15	10.6	72	50.7	45	31.7	6	4.2
	Sosyal Bilimler	9	5.2	34	19.7	85	49.4	40	23.1	5	2.9
	Beceri Temelli	1	1.4	10	14.5	34	49.3	20	29.0	4	5.8
Derste çekingen davranma	Fen Bilimleri	1	0.7	19	13.4	74	52.1	44	31.0	4	2.8
	Sosyal Bilimler	3	1.7	27	15.6	102	59.0	36	20.8	5	2.9
	Beceri Temelli	-	-	12	17.4	32	46.4	22	31.9	3	4.3
Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma	Fen Bilimleri	1	0.7	10	7.0	42	29.6	56	39.4	33	23.2
	Sosyal Bilimler	1	0.6	11	6.4	48	27.8	60	34.7	53	30.6
	Beceri Temelli	-	-	6	8.7	22	31.9	29	42.0	12	17.4
Derste fisıldama ya da gizli konuşma	Fen Bilimleri	6	4.2	40	28.2	61	43.0	31	21.8	4	2.8
	Sosyal Bilimler	16	9.2	48	27.8	64	37.0	43	24.9	2	1.2
	Beceri Temelli	4	5.8	22	31.9	19	27.5	20	29.0	4	5.8
Derste dalıp gitme	Fen Bilimleri	1	0.7	24	16.9	68	47.9	41	28.9	8	5.6
	Sosyal Bilimler	9	5.2	36	20.8	87	50.3	38	22.0	3	1.7
	Beceri Temelli	2	2.9	13	18.8	24	34.8	25	36.2	5	7.2

Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme	Fen Bilimleri	1	0.7	8	5.6	51	35.9	58	40.8	24	16.9
	Sosyal Bilimler	1	0.6	18	10.4	46	26.6	66	38.2	42	24.3
	Beceri Temelli	1	1.4	6	8.7	21	30.4	29	42.0	12	17.4
Derste geç gelme	Fen Bilimleri	-	-	14	9.9	63	44.4	53	37.3	12	8.5
	Sosyal Bilimler	-	-	20	11.6	86	49.7	58	33.5	9	5.2
	Beceri Temelli	-	-	12	17.4	28	40.6	28	40.6	1	1.4
Derste birbirine not yazma ve iletme	Fen Bilimleri	1	0.7	12	8.5	69	48.7	42	29.6	18	12.7
	Sosyal Bilimler	6	3.5	23	13.3	71	41.1	60	34.7	13	7.5
	Beceri Temelli	-	-	5	7.2	30	43.5	27	39.1	7	10.1
Derste aşırı gülme	Fen Bilimleri	1	0.7	9	6.3	53	37.3	62	43.7	17	12.0
	Sosyal Bilimler	3	1.7	17	9.8	74	42.8	59	34.1	20	11.6
	Beceri Temelli	-	-	2	2.9	33	47.8	26	37.7	8	11.6
Derste komiklik yaparak arkadaşlarının dikkatini dağıtma	Fen Bilimleri	1	0.7	22	15.5	64	45.1	47	33.1	8	5.6
	Sosyal Bilimler	1	0.6	37	21.4	84	48.6	47	27.2	4	2.3
	Beceri Temelli	-	-	11	15.9	37	53.6	17	24.6	4	5.8
Cep telefonuyla meşgul olma	Fen Bilimleri	1	0.7	2	1.4	12	8.5	45	31.7	82	57.7
	Sosyal Bilimler	1	0.6	6	3.5	16	9.2	44	25.5	106	61.3
	Beceri Temelli	-	-	1	1.4	9	13.0	24	34.8	35	50.7
Devamsızlık yapma	Fen Bilimleri	1	0.7	11	7.7	58	40.8	68	47.9	4	2.8
	Sosyal Bilimler	2	1.2	21	12.1	89	51.5	58	33.5	3	1.7
	Beceri Temelli	-	-	6	8.7	29	42.0	32	46.4	2	2.9
Dersi dinliyor gözükmeme/ dersi dinlememe	Fen Bilimleri	5	3.5	18	12.7	75	52.8	43	30.3	1	0.7
	Sosyal Bilimler	7	4.0	47	27.2	81	46.9	37	21.4	1	0.6
	Beceri Temelli	1	1.4	15	21.7	25	36.2	21	30.4	7	10.1
Dışarı bakma vb sınıf dışına ilgi duyma	Fen Bilimleri	2	1.4	19	13.4	65	45.8	46	32.4	10	7.0
	Sosyal Bilimler	5	2.9	37	21.4	76	45.1	47	27.2	6	3.5
	Beceri Temelli	-	-	9	13.0	31	44.9	22	31.9	7	10.1
Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet	Fen Bilimleri	2	1.4	30	21.1	68	47.9	34	23.9	8	5.6
	Sosyal Bilimler	3	1.7	43	24.9	70	40.5	48	27.7	9	5.2
	Beceri Temelli	-	-	15	21.7	32	46.4	16	23.2	6	8.7
Derste söz almadan konuşma	Fen Bilimleri	3	2.1	48	33.8	62	43.7	25	17.6	4	2.8
	Sosyal Bilimler	10	5.8	54	31.3	78	45.1	27	15.6	4	2.3
	Beceri Temelli	4	5.8	18	26.1	28	40.6	17	24.6	2	2.9

n=384

Tablo 7 incelendiğinde, sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme, matematik ve fen bilimleri, sosyal bilimler ve dil dersleri ve beceri temelli derslerin öğretmenleri tarafından bazen görülmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma, her üç grup dersin öğretmeni tarafından çoğunlukla gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde hırsızlık yapma, her üç grup dersin öğretmeni tarafından çok az gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde okul araç ve gereçlerine zarar verme her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarını tehdit etme, her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıfı temiz

kullanmama, matematik ve fen bilimleri dersi öğretmenleri tarafından bazen, sosyal bilimler ve dil dersleri öğretmenleri tarafından çoğunlukla gözlemlenmektedir. Beceri temelli derslerin öğretmenleri tarafından bazen ve çoğunlukla olarak görülme sıklık oranları eşittir. Sosyal bilimler, dil dersleri ve beceri temelli derslerde sınıf içi proje ve etkinlikler daha sık uygulanmaktadır. Bu durum bu davranışın bu derslerde daha çok gözlemlenmesine neden olmuş olabilir. Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme, her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste arkadaşlarına bir şeyler fırlatma, matematik ve fen bilimleri dersi öğretmenleri tarafından çok az, sosyal bilimler ve dil dersleri öğretmenleri tarafından bazen gözlemlenmektedir. Matematik ve fen bilimleri derslerinde öğretmenin çoğunlukla teorik olan konuları anlatması ve öğrencilerin odaklanması bu davranışın bu derslerde daha az görülmesine sebep olmuş olabilir. Sınıf içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme, her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde öğretmenine ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme, her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme, her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf kurallarına uymama, her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste gürültü çıkarma, her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Ödevlerini yapmama her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınavda kopya çekme, matematik ve fen bilimleri ve sosyal bilimler ve dil dersi öğretmenleri tarafından çok az, beceri temelli derslerin öğretmenleri tarafından bazen gözlemlenmektedir. Beceri temelli derslere göre, matematik, fen sosyal ve dil derslerinin değerlendirilmesinde sınavlar daha çok uygulanmakta, öğretmenler bu derslerde öğrencileri sınav yaparken daha çok gözlemlemektedir. Ancak bizim araştırmamızda beceri temelli ders öğretmenlerinin sınavda kopya çekme davranışını daha çok gözlemlemesi beklenti dışında çıkan bir sonuç olmuştur. Sınıf içerisinde arkadaşlarına bağırma, argo konuşma her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız

etme her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde ders araç gereçlerini uygunsuz kullanma, matematik ve fen bilimleri ve beceri temelli ders öğretmenleri tarafından bazen, gözlemlenirken, sosyal bilimler ve dil dersleri öğretmenleri tarafından çok az gözlemlenmektedir.

Ders araç gereçlerini sınıfa getirmeyi unutmama, her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme, her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Ders etkinliklerine katılmama, her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste çekingen davranma, her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma, her üç grup dersin öğretmeni tarafından çok az gözlemlenmektedir. Derste fısıldama ya da gizli konuşma, matematik ve fen bilimleri ve sosyal bilimler ve dil dersi öğretmenleri tarafından bazen gözlemlenirken, beceri temelli ders öğretmenleri tarafından çoğunlukla gözlemlenmektedir. Beceri temelli derslerde öğrenciler uygulama çalışmalarını yaparken aynı zamanda kendi aralarında da konuşması bu sonucun nedeni olarak düşünülebilir. Derste dalıp gitme, matematik ve fen bilimleri ve sosyal bilimler ve dil dersi öğretmenleri tarafından bazen gözlemlenirken, beceri temelli ders öğretmenleri tarafından çok az gözlemlenmektedir. Beceri temelli derslerde öğrencilerin daha çok ürün ortaya çıkarmaları, derse daha odaklanmalarına neden olarak düşünülebilir. Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme, her üç grup dersin öğretmeni tarafından çok az gözlemlenmektedir. Derste geç gelme, her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste birbirine not yazma ve iletme her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste aşırı gülme, matematik ve fen bilimleri dersi öğretmenleri tarafından çok az gözlemlenirken, sosyal bilimler ve beceri temelli ders öğretmenleri tarafından bazen gözlemlenmektedir. Öğrencilerin bir kısmı, matematik ve fen derslerini zor bulmakta ve bu derslere zaman zaman daha çok odaklanmaktadır. Aşırı gülme davranışının bu derslerde daha az görülmesi bu durumun sebebi olarak düşünülebilir. Derste

komiklik yaparak arkadaşlarının dikkatini dağıtma, her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Cep telefonuyla meşgul olma, her üç grup dersin öğretmeni tarafından hiç gözlemlenmemektedir. Devamsızlık yapma, matematik ve fen bilimleri dersi öğretmenleri tarafından çok az gözlemlenirken, sosyal bilimler, dil dersleri ve beceri temelli derslerin öğretmenleri tarafından bazen gözlemlenmektedir. Dersi dinliyor gözükmeme dersi dinlememe, her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Dışarı bakma, sınıf dışına ilgi duyma, her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet, her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste söz almadan konuşma, her üç grup dersin öğretmeni tarafından bazen gözlemlenmektedir.

4.6 Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıklarının Sınıf Mevcuduna Göre Dağılımı

Tablo 8’de istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığının sınıf mevcuduna göre dağılımı özetlenmiştir.

Tablo 8

İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Sınıf Mevcuduna Göre Dağılımı

İstenmeyen Davranışlar	Sınıf Mevcudu	5 Her zaman		4 Çoğunlukla		3 Bazen		2 Çok az		1 Hiçbir zaman	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme	10-14 arası	-	-	-	-	3	27.3	5	45.5	3	27.3
	15-34 arası	13	4.0	44	13.0	150	45.8	95	29.4	25	7.7
	35 ve üzeri	4	8.7	11	23.9	19	41.3	9	19.6	3	6.5
Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma	10-14 arası	-	-	3	27.3	5	45.5	3	27.3	-	-
	15-34 arası	50	15.2	182	56.0	71	21.4	20	6.2	4	1.2
	35 ve üzeri	9	19.6	23	50.0	10	21.7	4	8.7	-	-
Sınıf içerisinde hırsızlık yapma	10-14 arası	-	-	-	-	-	-	2	18.2	9	81.8
	15-34 arası	1	0.3	5	1.5	49	15.2	164	49.8	108	33.1

	35 ve üzeri	1	2.2	-	-	13	28.3	19	41.3	13	28.3
Sınıf içerisinde okul araç ve gereçlerine zarar verme	10-14 arası	-	-	-	-	3	27.3	6	54.5	2	18.2
	15-34 arası	3	0.9	48	14.6	174	53.3	90	27.6	18	3.7
	35 ve üzeri	1	2.2	26	34.8	20	43.5	8	17.4	1	2.2
Sınıf içerisinde arkadaşlarını tehdit etme	10-14 arası	-	-	1	9.1	2	18.8	3	27.3	5	45.5
	15-34 arası	7	2.2	39	11.5	159	48.6	93	28.8	29	9.0
	35 ve üzeri	5	10.9	7	15.2	20	43.5	14	30.4	-	-
Sınıfı temiz kullanmama	10-14 arası	-	-	1	9.1	5	45.5	5	45.5	-	-
	15-34 arası	24	7.4	133	40.9	110	33.7	55	16.4	5	1.5
	35 ve üzeri	9	17.6	12	26.1	17	37.0	7	15.2	1	2.2
Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme	10-14 arası	-	-	1	9.1	4	36.4	4	36.4	2	18.2
	15-34 arası	4	1.2	40	12.4	183	56.0	83	25.4	17	5.0
	35 ve üzeri	2	4.3	9	19.6	24	52.2	10	21.7	1	2.2
Derste arkadaşlarına bir şey fırlatma	10-14 arası	2	18.2	-	-	2	1.2	5	45.5	2	18.2
	15-34 arası	5	1.5	32	9.6	129	39.6	128	39.0	33	10.2
	35 ve üzeri	1	2.2	7	15.2	20	43.5	14	30.4	4	8.7
Sınıf içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme	10-14 arası	-	-	-	-	5	45.5	4	36.4	2	18.2
	15-34 arası	1	0.3	24	6.8	152	46.7	128	39.3	22	6.8
	35 ve üzeri	1	2.2	4	8.7	23	50.0	14	30.4	4	8.7
Sınıf içerisinde öğretmenine ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme	10-14 arası	-	-	1	9.1	2	18.2	6	54.5	2	18.2
	15-34 arası	2	0.6	38	11.8	127	38.4	130	39.9	30	9.3
	35 ve üzeri	3	6.5	5	10.9	25	54.3	11	23.9	2	4.3
Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme	10-14 arası	1	9.1	1	9.1	1	9.1	8	72.7	-	-
	15-34 arası	11	3.4	74	22.3	146	45.2	83	25.4	13	3.7
	35 ve üzeri	8	17.4	10	21.7	19	41.3	7	15.2	2	4.3
Sınıf kurallarına uymama	10-14 arası	-	-	1	9.1	7	63.6	3	27.3	-	-
	15-34 arası	6	1.9	78	23.5	175	53.6	64	19.8	4	1.2
	35 ve üzeri	2	4.3	13	28.3	22	47.8	9	19.6	-	-
Derste gürültü çıkarma	10-14 arası	1	9.1	2	18.6	6	54.5	2	18.2	-	-
	15-34 arası	26	8.0	97	29.1	146	44.9	47	14.6	11	3.4
	35 ve üzeri	7	15.2	16	34.8	18	39.1	4	8.7	1	2.2
Ödevlerini yapmama	10-14 arası	-	-	1	9.1	9	81.8	1	9.1	-	-
	15-34 arası	10	3.1	85	25.7	177	54.5	44	13.3	11	3.4
	35 ve üzeri	5	10.9	15	32.6	22	47.8	3	6.5	1	2.2
Sınavda kopya çekme	10-14 arası	-	-	-	-	-	-	7	63.7	4	36.4
	15-34 arası	3	0.9	18	5.6	114	34.4	150	46.1	42	13.0
	35 ve üzeri	3	6.5	3	6.5	22	47.7	13	28.3	5	10.9
Sınıf içerisinde arkadaşlarına bağırma, argo konuşma	10-14 arası	0	0.0	1	9.1	3	27.3	6	54.5	1	9.1
	15-34 arası	5	1.5	67	20.1	141	43.3	98	30.0	16	5.0
	35 ve üzeri	4	8.7	11	23.9	19	41.3	10	21.7	2	4.3
Yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme	10-14 arası	-	-	1	9.1	3	27.3	7	63.7	-	-
	15-34 arası	9	2.8	82	25.1	152	46.4	78	23.8	6	1.9
	35 ve üzeri	4	8.7	13	28.2	20	43.5	9	19.6	-	-
Sınıf içerisinde ders araç gereçlerini uygunsuz kullanma	10-14 arası	-	-	-	-	1	9.1	8	72.7	2	18.2
	15-34 arası	2	0.6	40	11.8	148	45.2	120	37.2	17	5.3
	35 ve üzeri	2	4.3	7	15.2	19	41.3	16	34.8	2	4.3
Ders araç gereçlerini sınıfa getirmeyi unutma	10-14 arası	-	-	-	-	7	63.6	4	36.4	-	-
	15-34 arası	8	2.5	87	25.7	163	50.5	63	19.5	6	1.9

	35 ve üzeri	5	10.9	15	32.6	16	34.8	9	19.6	1	2.3
Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme	10-14 arası	-	-	4	36.4	5	45.5	2	18.2	-	-
	15-34 arası	17	5.3	98	30.0	140	42.7	65	19.8	7	2.2
	35 ve üzeri	5	10.9	16	34.8	17	37.0	7	17.4	-	-
Ders etkinliklerine katılmama	10-14 arası	-	-	1	9.1	6	54.5	4	36.4	10	3.1
	15-34 arası	10	3.1	48	14.6	163	49.5	92	28.5	14	4.3
	35 ve üzeri	4	8.7	10	21.7	22	47.8	9	19.6	1	2.2
Derste çekingen davranma	10-14 arası	-	-	--	-	9	81.8	1	9.1	1	9.1
	15-34 arası	2	0.6	47	14.2	176	54.2	93	28.5	9	2.5
	35 ve üzeri	2	4.3	11	23.9	23	50.0	8	17.4	2	4.3
Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma	10-14 arası	-	-	-	-	2	18.2	7	63.6	2	18.2
	15-34 arası	2	0.6	23	6.8	88	26.6	125	38.4	89	27.6
	35 ve üzeri	-	-	4	8.7	22	47.8	13	28.3	7	15.2
Derste fışıldama ya da gizli konuşma	10-14 arası	1	9.1	1	9.1	5	45.5	4	36.4	-	-
	15-34 arası	21	6.5	92	27.8	127	39.0	78	23.8	9	2.8
	35 ve üzeri	4	8.7	17	37.0	12	26.1	12	26.1	1	2.2
Derste dalıp gitme	10-14 arası	-	-	2	18.2	6	54.5	2	18.2	1	9.1
	15-34 arası	9	2.8	62	19.2	155	47.0	88	27.2	13	3.7
	35 ve üzeri	3	6.5	9	19.6	18	39.1	14	30.4	2	4.3
Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme	10-14 arası	-	-	2	18.2	1	9.1	4	36.4	4	36.4
	15-34 arası	3	0.9	25	7.7	98	29.4	132	40.6	69	21.4
	35 ve üzeri	-	-	5	10.9	19	41.3	17	37.0	5	10.9
Derste geç gelme	10-14 arası	-	-	1	9.1	2	18.2	6	54.5	2	18.2
	15-34 arası	-	-	35	10.8	151	47.3	119	36.8	18	5.6
	35 ve üzeri	-	-	9	19.6	22	47.8	13	28.3	2	4.3
Derste birbirine not yazma ve iletme	10-14 arası	1	9.1	1	9.1	1	9.1	5	45.5	3	27.3
	15-34 arası	6	1.9	31	9.6	143	43.3	114	35.3	33	9.9
	35 ve üzeri	-	-	8	17.4	26	56.5	10	21.7	2	4.3
Derste aşırı gülme	10-14 arası	2	18.2	-	-	3	27.3	5	45.5	1	9.1
	15-34 arası	2	0.6	23	6.8	136	41.5	126	37.8	40	12.4
	35 ve üzeri	-	-	5	10.9	21	45.7	16	34.8	4	8.7
Derste komiklik yaparak arkadaşlarının dikkatini dağıtma	10-14 arası	-	-	2	18.2	6	54.5	3	27.3	-	-
	15-34 arası	2	0.6	54	16.4	159	48.3	97	30.0	16	4.6
	35 ve üzeri	-	-	14	30.4	21	45.7	11	23.9	0	0.0
Cep telefonuyla meşgul olma	10-14 arası	-	-	1	9.1	-	-	2	18.2	8	72.7
	15-34 arası	2	0.6	8	2.2	30	8.7	97	29.7	190	58.8
	35 ve üzeri	-	-	-	-	7	15.2	14	30.4	25	54.3
Devamsızlık yapma	10-14 arası	-	-	-	-	6	54.5	5	45.5	-	-
	15-34 arası	1	0.3	29	9.0	153	46.4	135	41.8	8	2.5
	35 ve üzeri	2	4.3	8	17.4	17	37.0	18	39.1	1	2.2
Dersi dinliyor gözükme/ dersi dinlememe	10-14 arası	-	-	2	18.2	6	54.5	3	27.3	-	-
	15-34 arası	10	3.1	64	19.8	158	47.6	87	26.9	8	2.5
	35 ve üzeri	3	6.5	14	30.4	17	37.0	11	23.9	1	2.2
Dışarı bakma vb sınıf dışına ilgi duyma	10-14 arası	-	-	1	9.1	6	54.5	3	27.3	1	9.1
	15-34 arası	4	1.2	57	17.3	146	44.5	100	30.7	20	6.2
	35 ve üzeri	3	6.5	7	15.2	22	47.8	12	26.1	2	4.3
Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet	10-14 arası	-	-	-	-	7	63.6	3	27.3	1	9.1
	15-34 arası	4	1.2	75	23.2	139	42.1	86	26.6	22	6.8

	35 ve üzeri	1	2.2	12	26.1	24	52.2	9	19.6	-	-
Derste söz almadan konuşma	10-14 arası	-	-	2	18.2	7	63.6	1	9.1	1	9.1
	15-34 arası	14	4.3	102	31.6	139	43.0	59	18.3	9	2.8
	35 ve üzeri	3	6.5	14	30.4	20	43.5	9	19.6	-	-
n=384											

Tablo 8 incelendiğinde, sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme, sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az, 15-34 ve 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma, sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen, 15-34 ve 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından çoğunlukla gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde hırsızlık yapma, sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler tarafından hiç gözlemlenmezken, 15-34 ve 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde okul araç ve gereçlerine zarar verme, sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az, 15-34 ve 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarını tehdit etme, sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler tarafından hiç gözlemlenmezken, 15-34 ve 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıfı temiz kullanmama, sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az, 15-34 öğrenci olan öğretmenler tarafından çoğunlukla, 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme, sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az ve bazen (eşit düzeyde), 15-34 ve 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste arkadaşlarına bir şeyler fırlatma, sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az, 15-34 ve 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme, tüm sınıf mevcudu değişkenlerine sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde öğretmenine ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme, sınıfında 10-14 ve 15-34 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az, 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme, sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az, 15-34 ve 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen

gözlemlenmektedir. Sınıf kurallarına uymama tüm sınıf mevcudu değişkenlerine sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste gürültü çıkarma, tüm sınıf mevcudu değişkenlerine sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Ödevlerini yapmama tüm sınıf mevcudu değişkenlerine sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınavda kopya çekme, sınıfında 10-14 ve 15-34 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az, 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarına bağırma, argo konuşma sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az, 15-34 ve 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme, sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az, 15-34 ve 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde ders araç gereçlerini uygunsuz kullanma, sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az, 15-34 ve 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir.

Ders araç gereçlerini sınıfa getirmeyi unutma, tüm sınıf mevcudu değişkenlerine sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme, tüm sınıf mevcudu değişkenlerine sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Ders etkinliklerine katılmama, tüm sınıf mevcudu değişkenlerine sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste çekingen davranma, tüm sınıf mevcudu değişkenlerine sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma, sınıfında 10-14 ve 15-34 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az, 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarına bağırma, argo konuşma, sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az, 15-34 ve 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste fisildama ya da gizli konuşma, sınıfında 10-14 ve 15-34 öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen, 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından çoğunlukla gözlemlenmektedir. Derste dalıp gitme, tüm sınıf mevcudu değişkenlerine

sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme, sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az ve hiç (eşit düzeyde), 15-34 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az, 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste geç gelme, sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az, 15-34 ve 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste birbirine not yazma ve iletme, sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az, 15-34 ve 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste aşırı gülme sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az, 15-34 ve 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste komiklik yaparak arkadaşlarının dikkatini dağıtma, tüm mevcut değişkenlerine sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Cep telefonuyla meşgul olma, tüm sınıf mevcudu değişkenlerine sahip öğretmenler tarafından hiçbir zaman gözlemlenmemektedir. Devamsızlık yapma, sınıfında 10-14 ve 15-34 öğrenci olan öğretmenler tarafından bazen, 35 ve üzeri öğrenci olan öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Dersi dinliyor gözükmeme, tüm sınıf mevcudu değişkenlerine sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Dışarı bakma, sınıf dışına ilgi duyma, tüm sınıf mevcudu değişkenlerine sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet, tüm sınıf mevcudu değişkenlerine sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste söz almadan konuşma, tüm sınıf mevcudu değişkenlerine sahip öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir.

4.7 Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıklarının Öğretmenlerin

Mesleki Alan Eğitimine Göre Dağılımı

Tablo 9’da istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığının öğretmenlerin mesleki alan eğitimine göre dağılımı özetlenmiştir.

Tablo 9

İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Mesleki Alan Eğitimine Göre Dağılımı

İstenmeyen Davranışlar	Mesleki Alan Eğitimi	5 Her zaman		4 Çoğunlukla		3 Bazen		2 Çok az		1 Hiçbir zaman	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme	Evet	15	4.4	47	13.6	158	46.4	97	28.7	24	6.8
	Hayır	2	4.7	8	18.6	14	32.6	12	27.9	7	16.3
Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma	Evet	50	14.8	190	55.6	76	22.2	22	6.5	3	0.9
	Hayır	9	20.9	18	41.9	10	23.3	5	11.6	1	2.3
Sınıf içerisinde hırsızlık yapma	Evet	1	0.3	4	1.2	55	16.0	171	50.0	110	32.5
	Hayır	1	2.3	1	2.3	7	16.3	14	32.6	6	46.5
Sınıf içerisinde okul araç ve gereçlerine zarar verme	Evet	3	0.9	56	16.3	174	51.2	93	27.2	15	4.4
	Hayır	1	2.3	8	18.6	23	53.5	11	25.6	-	-
Sınıf içerisinde arkadaşlarını tehdit etme	Evet	8	2.4	43	12.4	162	47.3	96	28.4	32	9.5
	Hayır	4	9.3	4	9.3	19	44.2	14	32.6	2	4.7
Sınıfı temiz kullanmama	Evet	28	8.3	136	39.9	115	34.0	56	16.3	6	1.5
	Hayır	5	11.6	10	23.3	17	39.5	11	25.6	-	-
Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme	Evet	5	1.5	44	13.0	186	54.4	86	25.4	19	5.6
	Hayır	1	2.3	6	14.0	25	58.1	10	23.3	1	2.3
Derste arkadaşlarına bir şey fırlatma	Evet	7	2.1	35	10.4	138	40.5	128	37.6	33	9.5
	Hayır	1	2.3	4	9.3	13	30.2	19	44.2	6	14.0
Sınıf içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme	Evet	1	0.3	25	7.1	163	47.9	128	37.9	24	6.8
	Hayır	1	2.3	3	7.0	17	39.5	18	41.9	4	9.3
Sınıf içerisinde öğretmenine ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme	Evet	4	1.2	40	11.5	139	40.8	128	37.9	30	8.6
	Hayır	1	2.3	4	9.3	15	34.9	19	44.2	4	9.3
Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme	Evet	17	5.0	71	21.0	152	44.7	189	26.0	12	3.3
	Hayır	3	7.0	14	32.6	14	32.6	9	20.9	3	7.0
Sınıf kurallarına uymama	Evet	6	1.8	81	23.7	185	54.4	67	19.5	2	0.6
	Hayır	2	4.7	11	25.6	19	44.2	9	20.9	2	4.7
Derste güdültü çıkarma	Evet	30	8.9	102	29.9	153	45.0	44	13.0	12	3.3
	Hayır	4	9.3	13	30.2	17	39.5	9	20.9	-	-
Ödevlerini yapmama	Evet	14	4.1	88	26.0	186	54.4	42	12.1	11	3.3
	Hayır	1	2.3	13	30.2	22	51.2	6	14.0	1	2.3
Sınavda kopya çekme	Evet	5	1.5	17	5.0	119	35.2	150	43.8	49	14.5
	Hayır	1	2.3	4	9.3	16	17.2	20	46.5	2	4.7
Sınıf içerisinde arkadaşlarına bağırma, argo konuşma	Evet	7	2.1	70	20.1	147	43.5	100	29.6	17	4.7
	Hayır	2	4.7	9	20.9	16	37.2	14	32.6	2	4.7
Yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme	Evet	9	2.7	90	26.3	153	45.4	83	24.0	6	1.8
	Hayır	4	9.3	6	14.0	22	51.2	11	25.6	0	0.0
Sınıf içerisinde ders araç gereçlerini uygunsuz kullanma	Evet	3	0.9	42	12.4	146	42.6	130	38.5	19	5.6
	Hayır	1	2.3	5	11.6	22	51.2	14	32.6	1	2.3
	Evet	12	3.6	89	25.7	163	48.2	71	20.7	6	1.8

Ders araç gereçlerini sınıfa getirmeyi unutmama	Hayır	1	2.3	13	30.2	23	53.5	5	11.6	1	2.3
Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme	Evet	20	5.9	103	30.5	143	42.3	69	19.5	6	1.8
	Hayır	2	4.7	15	14.9	19	44.2	6	14.0	1	2.3
Ders etkinliklerine katılmama	Evet	12	3.6	56	16.3	168	49.7	89	26.0	15	4.4
	Hayır	2	4.7	3	7.0	22	51.2	16	37.2	-	-
Derste çekingen davranma	Evet	3	0.9	54	15.7	182	53.9	91	26.6	11	3.0
	Hayır	1	2.3	4	9.3	26	60.5	11	25.6	1	2.3
Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma	Evet	2	0.6	24	7.1	100	29.6	126	37.0	89	25.7
	Hayır	-	-	3	7.0	12	27.9	19	44.2	9	20.9
Derste Fısıldama ya da gizli konuşma	Evet	22	6.5	100	29.3	125	37.0	84	24.3	10	3.0
	Hayır	4	9.3	10	23.3	19	44.2	10	23.3	-	-
Derste dalıp gitme	Evet	11	3.3	67	19.8	157	45.9	91	26.9	15	4.1
	Hayır	1	2.3	6	14.0	22	51.2	13	30.2	1	2.3
Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme	Evet	3	0.9	27	8.0	106	31.1	132	38.8	73	21.3
	Hayır	-	-	5	11.6	12	27.9	21	48.8	5	11.6
Derste geç gelme	Evet	-	-	39	11.5	158	46.5	123	35.8	21	6.2
	Hayır	-	-	7	16.3	19	44.2	16	37.2	1	2.3
Derste birbirine not yazma ve iletme	Evet	7	2.1	35	10.4	150	44.1	113	33.1	35	10.4
	Hayır	-	-	5	11.6	20	46.5	16	17.2	2	4.7
Derste aşırı gülme	Evet	4	1.2	25	7.4	139	40.8	132	38.8	41	11.8
	Hayır	-	-	3	7.0	21	48.8	15	34.9	4	9.3
Derste komiklik yaparak arkadaşının dikkatini dağıtma	Evet	2	0.6	59	17.5	164	48.2	102	29.9	14	3.8
	Hayır	-	-	11	25.6	21	48.8	9	20.9	2	4.7
Cep telefonuyla meşgul olma	Evet	2	0.6	8	2.4	31	9.2	102	29.9	198	58.0
	Hayır	-	-	1	2.3	6	14.0	11	25.6	25	58.1
Devamsızlık yapma	Evet	2	0.6	33	9.8	156	45.3	141	41.7	9	2.7
	Hayır	1	2.3	5	11.6	20	46.5	17	39.5	-	-
Dersi dinliyor gözükmeme/ dersi dinlememe	Evet	11	3.3	70	20.4	164	48.2	88	25.7	8	2.4
	Hayır	2	4.7	10	23.3	17	39.5	13	30.2	1	2.3
Dışarı bakma vb. sınıf dışına ilgi duyma	Evet	5	1.5	59	17.5	152	44.4	103	30.2	22	6.5
	Hayır	2	4.7	6	14.0	22	51.2	12	27.9	1	2.3
Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet	Evet	4	1.2	80	23.7	152	44.4	85	24.9	20	5.9
	Hayır	1	2.3	8	18.6	18	41.9	13	30.2	3	7.0
Derste söz almadan konuşma	Evet	16	4.7	104	30.8	151	43.8	60	17.8	10	3.0
	Hayır	1	2.3	16	37.2	17	39.5	9	20.9	-	-

n=384

Tablo 9 incelendiğinde, sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme, mesleki alan eğitimi almış ve almamış öğretmenler tarafından bazen görülmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma, her iki grup öğretmen tarafından çoğunlukla gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde hırsızlık yapma, mesleki alan eğitimi almış öğretmenler tarafından çok az gözlemlenirken, mesleki alan eğitimi almamış öğretmenler tarafından hiç gözlemlenmemektedir. Sınıf içerisinde

okul araç ve gereçlerine zarar verme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarını tehdit etme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıfı temiz kullanmama, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste arkadaşlarına bir şey fırlatma, sınıf içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme, sınıf içerisinde öğretmenine ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme davranışları, mesleki alan eğitimi almış öğretmenler tarafından bazen gözlemlenirken, mesleki alan eğitimi almamış öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmemektedir. Mesleki alan eğitimi almış öğretmenlerin sınıf yönetiminin daha iyi olması ve bu tür davranışlarla karşılaşma olasılığının daha az olması beklenirken araştırmamızın sonucu beklentinin tersi yönünde çıkmaktadır. Mesleki alan eğitimi almamış öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlamış olması bu sonucun nedeni olarak düşünülebilir. Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme, mesleki alan eğitimi almış öğretmenler tarafından bazen gözlemlenirken, mesleki alan eğitimi almamış öğretmenler tarafından bazen ve çoğunlukla (eşit düzeyde) gözlemlenmektedir. Sınıf kurallarına uymama, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste gürültü çıkarma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Ödevini yapmama, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınavda kopya çekme, her iki grup öğretmen tarafından çok az gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarına bağırma, argo konuşma her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde ders araç gereçlerini uygunsuz kullanma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir.

Ders araç gereçlerini sınıfa getirmeyi unutma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Ders etkinliklerine katılmama, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste çekingen davranma, her iki grup öğretmen tarafından bazen

gözlemlenmektedir. Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma, her iki grup öğretmen tarafından çok az gözlemlenmektedir. Derste fısıldama ya da gizli konuşma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste dalıp gitme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme, her iki grup öğretmen tarafından çok az gözlemlenmektedir. Derste geç gelme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste birbirine not yazma ve iletme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste aşırı gülme, her iki grup öğretmen tarafından da bazen gözlemlenmektedir. Derste komiklik yaparak arkadaşının dikkatini dağıtma, her iki grup öğretmen tarafından da bazen gözlemlenmektedir. Cep telefonu ile meşgul olma, her iki grup öğretmen tarafından hiç gözlemlenmemektedir. Dersi dinliyor gözükmeme, dersi dinlememe, her iki grup öğretmen tarafından da bazen gözlemlenmektedir. Dışarı bakma, sınıf dışına ilgi duyma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste söz almadan konuşma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir.

4.8 Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıklarının Öğretmenlerin

Hizmet İçi Eğitim Programına Katılma Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 10’da istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığının öğretmenlerin hizmet içi eğitim programına katılma durumuna göre dağılımı özetlenmiştir.

Tablo 10

İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programına Katılma Durumuna Göre Dağılımı

İstenemeyen Davranışlar	Hie Katılma Durumu	5 Her zaman		4 Çoğunlukla		3 Bazen		2 Çok az		1 Hiçbir zaman	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
		Sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme	Evet	11	5.4	25	11.8	89	43.1	61	29.9
	Hayır	6	3.4	30	16.9	83	46.6	48	27.0	11	6.2
Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma	Evet	30	14.7	116	55.9	45	22.1	12	5.9	3	1.5
	Hayır	29	16.3	92	51.7	41	23.0	15	8.4	1	0.6
Sınıf içerisinde hırsızlık yapma	Evet	1	0.5	2	1.0	37	18.1	99	47.5	67	32.8
	Hayır	1	0.6	3	1.3	25	14.0	86	48.3	63	35.4
Sınıf içerisinde okul araç ve gereçlerine zarar verme	Evet	2	1.0	31	15.2	104	50.5	58	27.9	11	5.4
	Hayır	2	1.1	33	18.5	93	52.2	46	25.8	4	2.2
Sınıf içerisinde arkadaşlarını tehdit etme	Evet	6	2.9	23	11.3	102	49.5	54	26.5	20	9.8
	Hayır	6	3.4	23	12.9	79	44.4	56	31.5	14	7.9
Sınıfı temiz kullanmama	Evet	18	8.8	75	36.3	68	33.3	40	19.1	5	2.5
	Hayır	15	8.4	71	39.9	64	36.0	27	15.2	1	0.6
Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme	Evet	4	2.0	28	13.7	107	52.0	54	26.0	13	6.4
	Hayır	2	1.1	22	12.4	104	58.5	43	24.2	7	3.9
Derste arkadaşlarına bir şey fırlatma	Evet	5	2.5	18	8.8	82	41.0	79	38.2	22	10.8
	Hayır	3	1.7	21	11.8	69	38.8	68	38.2	17	9.6
Sınıf içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme	Evet	1	0.5	15	6.9	92	44.6	83	40.7	15	7.4
	Hayır	1	0.6	13	7.3	88	49.4	63	35.4	13	7.3
Sınıf içerisinde öğretmenine ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme	Evet	3	1.5	27	12.7	72	34.8	83	40.7	21	10.3
	Hayır	2	1.1	17	9.6	82	46.1	64	36.0	13	7.3
Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme	Evet	11	5.4	39	19.0	91	44.1	53	25.5	12	5.9
	Hayır	9	5.1	46	25.8	75	42.1	45	25.3	3	1.7
Sınıf kurallarına uymama	Evet	3	1.5	50	24.0	109	52.9	42	20.6	2	1.0
	Hayır	5	2.8	42	23.6	95	53.4	34	19.1	2	1.2
Derste gürültü çıkarma	Evet	19	9.3	62	29.9	89	43.1	27	13.2	9	4.4
	Hayır	15	8.4	53	29.8	81	45.5	26	14.6	3	1.8
Ödevlerini yapmama	Evet	9	4.4	56	27.5	101	49.0	32	15.2	8	3.9
	Hayır	6	3.4	45	25.3	107	60.1	16	9.0	4	2.2
Sınavda kopya çekme	Evet	3	1.5	11	5.4	69	33.0	96	46.6	27	13.2
	Hayır	3	1.7	10	5.6	67	37.7	74	41.6	24	13.5
Sınıf içerisinde arkadaşlarına bağırma, argo konuşma	Evet	7	3.4	37	17.2	82	40.2	68	33.3	12	5.9
	Hayır	2	1.1	42	23.6	81	45.5	46	25.8	7	3.9
Yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme	Evet	5	2.5	51	25.0	92	45.1	52	25.0	5	2.5
	Hayır	8	4.5	44	24.8	83	46.6	42	23.6	1	0.6
Sınıf içerisinde ders araç gereçlerini uygunsuz kullanma	Evet	2	1.0	23	11.3	90	43.1	75	36.8	16	7.8
	Hayır	2	1.1	24	13.5	78	43.9	69	38.8	5	2.8
Ders araç gereçlerini sınıfa getirmeyi unutma	Evet	6	2.9	53	26.0	97	47.5	42	20.6	6	2.9
	Hayır	7	3.9	47	26.4	89	50.0	34	19.1	1	0.6
Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme	Evet	12	5.9	58	28.4	86	42.2	45	21.1	5	2.5
	Hayır	10	5.6	60	33.7	76	42.7	30	16.9	2	1.1
Ders etkinliklerine katılmama	Evet	9	4.4	31	15.2	100	48.5	56	27.5	9	4.4
	Hayır	5	2.8	27	15.2	91	51.2	49	27.5	6	3.4

Derste çekingen davranma	Evet	2	1.0	32	15.2	107	52.5	58	28.4	7	2.9
	Hayır	2	1.1	26	14.6	101	56.8	44	24.7	5	2.8
Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma	Evet	1	0.5	14	6.9	59	28.9	81	39.2	51	24.5
	Hayır	1	0.6	13	7.3	53	29.8	64	36.0	47	26.4
Derste Fısıldama ya da gizli konuşma	Evet	14	6.9	63	30.4	71	34.8	51	24.5	7	3.4
	Hayır	12	6.7	47	26.4	73	41.0	43	24.2	3	1.7
Derste dalıp gitme	Evet	8	3.9	42	20.6	95	46.1	53	26.0	8	3.9
	Hayır	4	2.2	31	17.4	84	47.2	51	28.7	8	4.5
Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme	Evet	2	1.0	18	8.8	60	29.4	82	39.7	44	21.1
	Hayır	1	0.6	14	7.9	58	32.6	71	39.9	34	19.2
Derste geç gelme	Evet	-	-	25	12.3	91	44.6	76	36.3	14	6.9
	Hayır	-	-	21	11.8	86	48.4	63	35.4	8	4.5
Derste birbirine not yazma ve iletme	Evet	5	2.5	24	11.8	86	42.2	69	33.3	22	10.3
	Hayır	2	1.1	16	9.0	84	47.2	60	33.7	16	9.0
Derste aşırı gülme	Evet	3	1.5	16	7.8	79	38.2	83	40.2	25	12.3
	Hayır	1	0.6	12	6.7	81	45.5	64	36.0	20	11.2
Derste komiklik yaparak arkadaşının dikkatini dağıtma	Evet	1	0.5	33	16.2	96	46.6	65	31.9	11	4.9
	Hayır	1	0.6	37	20.8	89	49.0	46	25.8	5	2.8
Cep telefonuyla meşgul olma	Evet	1	0.5	7	3.4	17	8.3	59	28.4	122	59.3
	Hayır	1	0.6	2	1.1	20	11.2	54	30.3	101	56.7
Devamsızlık yapma	Evet	2	1.0	18	8.8	96	46.1	85	41.7	5	2.5
	Hayır	1	0.6	20	11.1	80	44.9	73	41.0	4	2.2
Dersi dinliyor gözükmeme/ dersi dinlememe	Evet	5	2.5	49	23.5	91	44.1	55	27.0	6	2.9
	Hayır	8	4.5	331	17.4	90	50.5	46	25.8	3	1.7
Dışarı bakma vb. sınıf dışına ilgi duyma	Evet	3	1.5	35	17.2	89	42.7	60	31.9	14	6.9
	Hayır	4	2.2	30	16.9	85	47.8	50	28.1	9	5.1
Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet	Evet	3	1.5	45	22.1	88	43.1	52	25.5	16	7.8
	Hayır	2	1.1	43	24.2	80	44.9	46	25.8	7	3.9
Derste söz almadan konuşma	Evet	10	4.9	66	32.4	81	37.8	41	20.1	8	3.9
	Hayır	7	3.9	54	30.3	87	48.9	28	15.7	2	1.1

n=384

Tablo 10 incelendiğinde, sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme, sınıf yönetimi ile ilgili bir hizmet içi eğitim programına katılmış ve katılmamış öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma, her iki grup öğretmen tarafından çoğunlukla gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde hırsızlık yapma, her iki grup öğretmen tarafından çok az gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde okul araç ve gereçlerine zarar verme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarını tehdit etme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıfı temiz kullanmama, her iki grup öğretmen tarafından çoğunlukla gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme,

her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste arkadaşlarına bir şey fırlatma, hizmet içi eğitim almış öğretmenler tarafından çok az gözlemlenirken, hizmet içi eğitim almamış öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde öğretmenine ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme, hizmet içi eğitim almış öğretmenler tarafından çok az gözlemlenirken, hizmet içi eğitim almamış öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf kurallarına uymama, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste gürültü çıkarma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Ödevlerini yapmama, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınavda kopya çekeme, her iki grup öğretmen tarafından çok az gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarına bağırma, argo konuşma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde ders araç gereçlerini uygunsuz kullanma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir.

Ders araç gereçlerini sınıfa getirmeyi unutma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Ders etkinliklerine katılmama, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste çekingen davranma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma, her iki grup öğretmen tarafından çok az gözlemlenmektedir. Derste fısıldama ya da gizli konuşma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste dalıp gitme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme, her iki grup öğretmen tarafından çok az gözlemlenmektedir. Derste geç gelme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste birbirine not yazma ve iletme, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste aşırı gülme, hizmet içi eğitim almış öğretmenler tarafından çok az

gözlemlenirken, hizmet içi eğitim almamış öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste komiklik yaparak arkadaşlarının dikkatini dağıtma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Cep telefonu ile meşgul olma her iki grup öğretmen tarafından hiç gözlemlenmemektedir. Devamsızlık yapma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Dersi dinliyor gözükme, dersi dinlememe, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Dışarı bakma, sınıf dışına ilgi duyma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste söz almadan konuşma, her iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir.

4.9 Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklıklarının Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programına Katılma Zamanına Göre Dağılımı

Tablo 11’de istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığının öğretmenlerin bir hizmet içi eğitim programına katılma zamanına göre dağılımı özetlenmiştir.

Tablo 11

İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programına Katılma Zamanına Göre Dağılımı

İstenmeyen Davranışlar	Hizmet İçi Eğitim Programına Katılma Zamanı	5 Her zaman		4 Çoğunlukla		3 Bazen		2 Çok az		1 Hiçbir zaman	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme	1-2 yıl önce	2	3.8	7	13.2	24	45.3	14	26.4	6	11.3
	3-4 yıl önce	3	8.8	4	11.8	15	44.1	8	23.5	4	11.8
	5 ve daha fazla	6	5.0	14	11.6	53	43.8	39	32.2	9	7.4
Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma	1-2 yıl önce	10	18.9	28	52.8	11	20.8	2	3.8	2	3.8
	3-4 yıl önce	5	14.7	18	52.9	6	17.6	5	14.7	-	-
	5 ve daha fazla	15	12.4	71	58.7	28	23.1	7	5.8	-	-
Sınıf içerisinde hırsızlık yapma	1-2 yıl önce	1	1.9	1	1.9	12	22.6	23	43.4	16	30.2
	3-4 yıl önce	-	-	1	2.9	7	20.6	19	55.9	7	20.6

	5 ve daha fazla	-	-	1	0.8	19	15.7	56	46.3	45	37.2
Sınıf içerisinde okul araç ve gereçlerine zarar verme	1-2 yıl önce	1	1.9	10	18.9	26	49.1	13	24.5	3	5.7
	3-4 yıl önce	1	2.9	8	23.5	15	44.1	9	26.5	1	2.9
	5 ve daha fazla	-	-	14	11.6	65	53.7	36	29.8	6	5.0
Sınıf içerisinde arkadaşlarını tehdit etme	1-2 yıl önce	4	7.5	10	18.9	20	37.7	14	26.4	5	9.4
	3-4 yıl önce	1	2.9	8	23.5	16	47.0	8	23.5	1	2.9
	5 ve daha fazla	1	0.8	7	5.8	66	54.5	34	28.1	13	10.7
Sınıfı temiz kullanmama	1-2 yıl önce	5	9.4	20	37.7	18	37.0	9	17.0	1	1.9
	3-4 yıl önce	3	8.8	14	41.2	9	26.5	7	20.6	1	2.9
	5 ve daha fazla	10	8.3	42	34.7	43	35.5	24	19.8	2	1.7
Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme	1-2 yıl önce	1	1.9	9	17.0	28	52.8	12	22.6	3	5.7
	3-4 yıl önce	1	2.9	5	14.7	18	52.9	9	26.5	1	2.9
	5 ve daha fazla	2	1.7	14	11.6	64	52.9	33	27.3	8	6.6
Derste arkadaşlarına bir şey fırlatma	1-2 yıl önce	4	7.5	6	11.3	19	35.8	19	35.8	5	9.4
	3-4 yıl önce	1	2.9	2	5.9	17	50.0	12	35.3	2	5.9
	5 ve daha fazla	-	-	10	8.3	50	41.3	47	38.8	14	11.6
Sınıf içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme	1-2 yıl önce	1	1.9	5	9.4	25	47.2	17	32.1	5	9.4
	3-4 yıl önce	-	-	4	11.8	14	41.2	13	38.2	3	8.8
	5 ve daha fazla	-	-	5	4.1	55	45.5	55	45.5	6	5.0
Sınıf içerisinde öğretmenine ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme	1-2 yıl önce	1	1.9	5	9.4	23	43.4	21	39.6	3	5.7
	3-4 yıl önce	1	2.9	7	20.6	12	35.3	11	32.4	3	8.8
	5 ve daha fazla	1	0.8	14	11.6	40	33.1	52	43.0	14	11.6
Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme	1-2 yıl önce	4	7.5	14	26.4	23	43.4	10	18.9	2	3.8
	3-4 yıl önce	3	8.8	5	14.7	21	61.8	3	8.8	2	5.9
	5 ve daha fazla	4	3.3	20	16.5	50	41.3	40	33.1	7	5.8
Sınıf kurallarına uymama	1-2 yıl önce	2	3.8	12	22.6	34	64.2	4	7.5	1	1.9
	3-4 yıl önce	-	-	12	35.3	15	44.1	7	20.6	-	-
	5 ve daha fazla	1	0.8	27	22.3	62	51.2	31	25.6	-	-
Derste gürültü çıkarma	1-2 yıl önce	4	7.5	17	32.1	25	47.2	6	11.3	1	1.9
	3-4 yıl önce	6	17.6	10	29.4	13	38.2	4	11.8	1	2.9
	5 ve daha fazla	10	8.3	36	29.8	52	43.0	17	14.0	6	5.0
Ödevlerini yapmama	1-2 yıl önce	2	3.8	18	34.0	26	49.1	5	9.4	2	3.8
	3-4 yıl önce	2	5.9	11	32.4	15	44.1	4	11.8	2	5.9
	5 ve daha fazla	5	4.1	28	23.1	62	51.2	22	18.2	4	3.3
Sınavda kopya çekme	1-2 yıl önce	2	3.8	0	0.0	14	26.4	31	58.5	6	11.3
	3-4 yıl önce	1	2.9	5	14.7	13	38.2	13	38.2	2	5.9
	5 ve daha fazla	-	-	7	5.8	42	34.7	54	44.6	18	14.9
Sınıf içerisinde arkadaşlarına bağırma, argo konuşma	1-2 yıl önce	2	3.8	11	20.8	21	39.6	16	30.2	3	5.7
	3-4 yıl önce	2	5.9	9	26.5	14	41.2	7	20.6	2	5.9
	5 ve daha fazla	3	2.5	16	13.2	49	40.5	47	38.8	6	5.0
Yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme	1-2 yıl önce	3	5.7	17	32.1	20	37.7	11	20.8	2	3.8
	3-4 yıl önce	-	-	11	32.4	15	44.1	8	23.5	-	-
	5 ve daha fazla	2	1.7	23	20.0	61	50.4	33	27.3	2	1.7
Sınıf içerisinde ders araç gereçlerini uygunsuz kullanma	1-2 yıl önce	2	3.8	4	7.5	24	45.3	19	35.8	4	7.5
	3-4 yıl önce	-	-	10	29.4	16	47.1	6	17.6	2	5.9
	5 ve daha fazla	-	-	10	8.3	50	41.3	52	43.0	9	7.4
	1-2 yıl önce	2	3.8	13	24.5	29	54.7	8	15.1	1	1.9

Ders araç gereçlerini sınıfa getirmeyi unutma	3-4 yıl önce	3	8.8	10	29.4	14	41.2	6	17.6	1	2.9
	5 ve daha fazla	1	0.8	31	25.6	57	47.1	29	24.0	3	2.5
Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme	1-2 yıl önce	3	5.7	16	30.2	22	41.5	10	18.9	2	3.8
	3-4 yıl önce	4	11.8	10	29.4	11	32.4	7	20.6	2	5.9
	5 ve daha fazla	5	4.1	34	28.1	53	43.8	28	23.1	1	0.8
Ders etkinliklerine katılmama	1-2 yıl önce	2	3.8	4	7.5	32	60.4	11	20.8	4	7.5
	3-4 yıl önce	2	5.9	7	20.6	12	35.3	11	32.4	2	5.9
	5 ve daha fazla	5	4.1	22	18.2	55	45.5	37	30.6	2	1.7
Derste çekingen davranma	1-2 yıl önce	2	3.8	6	11.3	29	54.7	15	2.3	1	1.90
	3-4 yıl önce	-	-	6	17.6	14	41.2	11	32.4	3	8.8
	5 ve daha fazla	-	-	19	15.7	64	52.9	36	29.8	2	1.7
Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma	1-2 yıl önce	-	-	5	9.4	15	28.3	20	37.7	13	24.6
	3-4 yıl önce	-	-	2	5.9	13	38.2	16	37.1	3	8.8
	5 ve daha fazla	1	0.8	7	5.8	32	26.4	47	38.8	34	28.1
Derste fısıldama ya da gizli konuşma	1-2 yıl önce	4	7.5	17	32.1	18	34.0	11	20.8	3	5.7
	3-4 yıl önce	4	11.8	9	26.5	12	35.3	9	26.5	-	-
	5 ve daha fazla	6	5.0	36	29.8	45	37.2	31	25.6	3	2.5
Derste dalıp gitme	1-2 yıl önce	1	1.9	15	28.3	22	41.5	14	26.4	1	1.9
	3-4 yıl önce	3	8.8	4	11.8	14	52.9	7	20.6	2	5.9
	5 ve daha fazla	4	3.3	24	19.8	55	45.5	34	28.1	4	3.3
Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme	1-2 yıl önce	-	-	7	13.2	14	26.4	19	35.8	13	24.5
	3-4 yıl önce	1	2.9	2	5.9	11	32.4	14	41.2	6	17.6
	5 ve daha fazla	1	0.8	10	8.3	35	28.9	51	42.1	24	19.8
Derste geç gelme	1-2 yıl önce	-	-	7	13.2	20	37.7	22	41.5	4	7.5
	3-4 yıl önce	-	-	5	14.7	17	50.0	11	32.4	1	2.9
	5 ve daha fazla	-	-	13	10.7	58	47.1	43	35.5	8	6.6
Derste birbirine not yazma ve iletme	1-2 yıl önce	1	1.9	9	17.0	22	41.5	16	30.2	5	9.4
	3-4 yıl önce	1	2.9	8	23.5	10	29.4	11	32.4	4	11.8
	5 ve daha fazla	3	2.5	8	6.6	56	46.3	42	34.7	12	9.9
Derste aşırı gülme	1-2 yıl önce	2	3.8	6	11.3	23	41.5	17	32.1	6	11.3
	3-4 yıl önce	-	-	3	8.8	17	50.0	11	32.4	3	8.8
	5 ve daha fazla	1	0.8	7	5.8	40	33.1	58	47.9	15	2.4
Derste komiklik yaparak arkadaşlarının dikkatini dağıtma	1-2 yıl önce	-	-	12	22.6	25	47.2	14	26.4	2	3.8
	3-4 yıl önce	-	-	6	17.6	20	58.8	6	17.6	2	5.9
	5 ve daha fazla	1	0.8	15	2.4	53	43.8	46	38.0	6	5.0
Cep telefonuyla meşgul olma	1-2 yıl önce	-	-	4	7.5	1	1.9	13	24.5	35	66.0
	3-4 yıl önce	-	-	1	2.9	3	8.8	13	38.2	17	50.0
	5 ve daha fazla	1	0.8	2	1.7	12	9.9	34	28.1	72	59.5
Devamsızlık yapma	1-2 yıl önce	1	1.9	8	15.1	26	49.1	16	30.2	2	3.8
	3-4 yıl önce	-	-	6	17.6	17	50.0	11	32.4	-	-
	5 ve daha fazla	1	0.8	6	5.0	52	43.0	60	49.6	2	1.7
Dersi dinliyor gözükme/ dersi dinlememe	1-2 yıl önce	1	1.9	17	32.1	24	45.3	8	15.1	3	5.7
	3-4 yıl önce	1	2.9	12	35.3	15	44.1	5	14.7	1	2.9
	5 ve daha fazla	3	2.5	22	18.2	52	43.0	43	35.5	1	0.8
Dışarı bakma vb sınıf dışına ilgi duyma	1-2 yıl önce	1	1.9	9	17.0	25	47.2	15	28.3	3	5.7
	3-4 yıl önce	-	-	9	26.5	15	44.1	9	26.5	1	2.9
	5 ve daha fazla	2	1.7	19	15.7	50	41.3	41	33.9	9	7.4

Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet	1-2 yıl önce	1	1.9	14	26.4	24	45.3	8	15.1	6	11.3
	3-4 yıl önce	-	-	7	20.6	16	47.1	9	26.5	2	5.9
	5 ve daha fazla	2	1.7	24	19.8	50	41.3	38	31.4	7	5.8
Derste söz almadan konuşma	1-2 yıl önce	-	-	23	41.5	22	41.5	7	13.2	2	3.8
	3-4 yıl önce	5	14.7	10	29.4	9	26.5	8	23.5	2	5.9
	5 ve daha fazla	5	4.1	36	29.8	49	40.5	28	23.1	3	2.5

n=384

Tablo 11 incelendiğinde, sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme, sınıf yönetimi ile ilgili bir hizmet içi eğitime 1-2, 3-4 yıl ve 5 ve daha fazla yıl önce katılmış öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma, her üç grup öğretmen tarafından çoğunlukla gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde hırsızlık yapma, her üç grup öğretmen tarafından çok az gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde okul araç ve gereçlerine zarar verme, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarını tehdit etme, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıfı temiz kullanmama, 1-2 ve 3-4 yıl önce hizmet içi eğitim almış öğretmenler tarafından çoğunlukla, 5 ve daha fazla yıl önce hizmet içi eğitim almış öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste arkadaşlarına bir şey fırlatma, 1-2 yıl önce hizmet içi eğitim almış öğretmenler tarafından çok az ve bazen (eşit düzeyde), diğer iki grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde başkalarının eşyalarına zarar verme, 1-2 ve 3-4 yıl önce hizmet içi eğitim almış öğretmenler tarafından bazen, 5 ve daha fazla yıl önce hizmet içi eğitim almış öğretmenler tarafından çok az ve bazen (eşit düzeyde), gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde öğretmenine ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme, 1-2 ve 3-4 yıl önce hizmet içi eğitim almış öğretmenler tarafından bazen, 5 ve daha fazla yıl önce hizmet içi eğitim almış öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf kurallarına uymama, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste gürültü çıkarma, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Ödevlerini yapmama, her üç grup öğretmen tarafından bazen

gözlemlenmektedir. Sınavda kopya çekme, her üç grup öğretmen tarafından çok az gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde arkadaşlarına bağırma, argo konuşma, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde ders araç gereçlerini uygunsuz kullanma, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir.

Ders araç gereçlerini sınıfa getirmeyi unutma, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Ders etkinliklerine katılmama, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste çekingen davranma, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma, her üç grup öğretmen tarafından çok az gözlemlenmektedir. Derste fısıldama ya da gizli konuşma, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste dalıp gitme, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme, her üç grup öğretmen tarafından çok az gözlemlenmektedir. Derste geç gelme, 1-2 yıl önce hizmet içi eğitime katılmış öğretmenler tarafından çok az, 3-4 ve 5 ve daha fazla yıl önce hizmet içi eğitime katılmış öğretmenler tarafından, bazen gözlemlenmektedir. Derste birbirine not yazma ve iletme, 1-2 ve 5 ve daha fazla yıl önce hizmet içi eğitime katılmış öğretmenler tarafından bazen, 3-4 yıl önce hizmet içi eğitime katılmış öğretmenler tarafından, çok az gözlemlenmektedir. Derste aşırı gülme, 1-2 ve 3-4 yıl önce hizmet içi eğitime katılmış öğretmenler tarafından bazen, 5 ve daha fazla yıl önce hizmet içi eğitime katılmış öğretmenler tarafından çok az gözlemlenmektedir. Derste komiklik yaparak arkadaşlarının dikkatini dağıtma, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Cep telefonuyla meşgul olma, her üç grup öğretmen tarafından da hiç gözlemlenmemektedir. Devamsızlık yapma, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Dersi dinliyor gözükme, dersi dinleme, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Dışarı bakma, sınıf dışına ilgi duyma, her üç grup öğretmen tarafından

bazen gözlemlenmektedir. Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet, her üç grup öğretmen tarafından bazen gözlemlenmektedir. Derste söz almadan konuşma, 1-2 yıl önce hizmet içi eğitime katılmış öğretmenler tarafından bazen ve çoğunlukla (eşit düzeyde), 3-4 yıl önce hizmet içi eğitime katılmış öğretmenler tarafından çoğunlukla, 5 ve daha fazla yıl önce hizmet içi eğitime katılmış öğretmenler tarafından bazen gözlemlenmektedir.

4.10. Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışları Karşısında Öğretmenlerin Uyguladıkları Çözüm Bulma Stratejileri

Tablo 12’de öğretmenlerin, istenmeyen öğrenci davranışları ile karşılaştıklarında uyguladıkları çözüm bulma stratejilerine ilişkin yüzdeler dağılımlar gösterilmiştir.

Tablo 12

Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışları Çözmede Kullandığı Çözüm Bulma Stratejilerinin Dağılımı

Çözüm Bulma Stratejileri	%
Öğrenciyi görmezlikten gelirim	6.66
Öğrenciyi derse katmaya çalışırım	14.32
Öğrenciye konuyla ilgili sorular sorarım	4.17
Göz teması kurarım	4.42
Öğrenciye yaklaşırım	2.29
Öğrenciye hafifçe dokunurum	0.63
Öğrenciye adıyla seslenirim	0.85
Ödev veririm	4.74
Öğrenciye söz hakkı vermem	1.26
Fiziksel ceza veririm	0.26
Tüm sınıfı cezalandırırım	1.70
Öğrenciyi azarlarım	0.18
Öğrencinin onurunu kırarım	0.23
Öğrenciye sınıf kurallarını hatırlatırım	6.73
Tüm sınıfı uyararak, sınıf kurallarını vurgularım	5.58
El kol hareketleriyle öğrencinin dikkatini çekerim	1.89
Öğretim yöntemini değiştirerek öğretim disiplinini sağlarım.	5.22
Aniden dersi keserim	0.72

Öğrencinin yerini değiştiririm	2.98
Derhal davranışını sonlandırmasını isterim	4.12
Öğrenciyi dersten dışarı atarım	1.44
Öğrenciyi tenefüse çıkarmam	0.91
Öğrenciyi sınıf içi eğitsel aktivitelere katmam	1.44
Dersten sonra öğrenciyle konuşurum	6.92
Öğrenciyle yaptığı davranış hakkında konuşurum	5.71
Öğrenciye sorumluluk veririm	2.86
Öğrenciyi sevdiği şeylerden alı koyarım	1.14
Rehber öğretmenle görüşürüm	5.71
Öğrencinin ailesiyle konuşurum	2.86
Öğrenciyi müdüre yollarım	1.42
Öğrenciyi disipline gönderirim	2.99

Öğretmenlerin, istenmeyen öğrenci davranışları ile karşılaştıklarında en çok kullandıkları çözüm bulma stratejileri Tablo 13'te sıralanmaktadır.

Tablo 13

Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışları Çözmede En Çok Kullandığı Çözüm Bulma Stratejilerinin Dağılımı

Sıra	Çözüm Bulma Stratejisi	%
1.	Öğrenciyi derse katmaya çalışırım	14.32
2.	Dersten sonra öğrenciyle konuşmak	6.92
3.	Öğrenciye sınıf kurallarını hatırlatırım	6.73
4.	Öğrenciyi görmezlikten gelirim	6.69
5.	Öğrenciyle yaptığı davranış hakkında konuşurum	5.71
6.	Rehber öğretmenle görüşürüm	5.71
7.	Tüm sınıfı uyarak, sınıf kurallarını vurgulamak	5.58
8.	Öğretim yöntemini değiştirerek öğretim disiplinini sağlarım	5.22
9.	Ödev veririm	4.74
10.	Göz teması kurarım	4.42
11.	Öğrenciye konuyla ilgili sorular sorarım	4.17
12.	Derhal davranışını sonlandırmasını isterim	4.12
13.	Öğrenciyi disipline gönderirim	2.99
14.	Öğrencinin yerini değiştirmek	2.98
15.	Öğrenciye sorumluluk veririm	2.86
16.	Öğrencinin ailesi ile konuşurum	2.86

Tablo 13'teki çözüm bulma stratejilerinin yüzdelerle dağılımları incelendiğinde, öğretmenlerin sınıflarında istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaştıklarında ilk sıralarda tercih ettikleri çözüm bulma stratejileri; öğrenciyi derse katmaya çalışmak, dersten sonra öğrenciyle konuşmak, öğrenciye sınıfın kurallarını hatırlatmak, öğrenciyi görmezlikten gelmek ve öğrenciyle yaptığı davranış hakkında konuşmaktır.

Öğretmenler %14.32 oran ile en çok öğrenciyi derse katmaya çalışma yöntemini tercih etmektedirler. Bu strateji; öğrenciye konuyla ilgili soru sormak, öğrenciden konuyla ilgili metni okumasını ya da soruyu çözmesini istemek, söz hakkı vermek şeklinde olabilir. Öğretmenler çoğunlukla öğrenciyi derse çağırarak hem istenmeyen davranışın sonlanmasını hem de derse katılmasını beklemektedir.

Dersten sonra öğrenci ile konuşma stratejisinin yüzdesi 6.92'dir. Öğretmenlerin ders esnasında olumsuz davranışı yapan öğrenciye odaklanmak ve dikkati dağıtmak yerine dersten sonra öğrenciyle konuşmayı uygun gördüğü gözlemlenmektedir.

Sınıf kurallarını hatırlatma %6.73 oran ile üçüncü sıradadır. Öğrencilerden beklenen davranışlara dikkat çekilerek, istenmeyen davranışın sönmesi beklentisi vardır.

Öğrenciyi görmezlikten gelme %6.69 oran ile en çok tercih edilen dördüncü stratejidir. Sonuçlara bakıldığında öğretmenler ilk sıralarda öğrencinin davranışına hemen tepki vererek pekiştirmek yerine davranışını başka yöne çekmeyi ya da görmezlikten gelerek dersin akışını bozmamayı seçmektedir.

Öğretmenler, %5.71 oran ile beşinci ve altıncı sırada öğrenciyle yaptığı davranış hakkında konuşma ve rehber öğretmenle görüşürüm stratejilerini seçmektedir. Bu iki stratejinin uygulanma sıklığı eşittir. Öğrenciye davranışının nedenlerini sorulmuş ve sonuçları açıklanmış olabilir. Rehber öğretmen ile konuşmak en çok kullanılan diğer bir çözüm bulma stratejisidir.

Öğretmenler rehberlik servisinin etkililiğine inanmış, istenmeyen davranışın çözümü için rehber öğretmenin desteğine ihtiyaç duymuş ve başvurmuş olabilir.

Tüm sınıfı uyararak, sınıf kurallarını vurgulamak %5.58 oran ile en çok tercih edilen çözüm bulma stratejileri arasında yedinci sıradadır. Öğretmenler olası başka istenmeyen davranışları engellemek için sınıfı uyararak kuralları hatırlatma stratejisini seçmiş olabilir.

Öğretim yöntemini değiştirerek öğretim disiplinini sağlarım stratejisinin oranı %5.22'dir. Öğretmenler öğretim yöntemini değiştirerek öğrencilerin dikkatini ve ilgisini çekme çabasında olabilirler.

Ödev veririm yanıtı %4.74 oran ile dokuzuncu sıradadır. Öğretmenler istenmeyen davranışı ödev vererek sonlandırma istemekte, aslında belki de ceza verdiklerini düşünmektedirler. Ancak ödev bir ceza aracı olmamalı, öğrencinin iç motivasyon ile kazanması gereken bir sorumluluk olmalıdır.

Göz teması kurmak en çok tercih edilen çözüm bulma stratejileri arasında %4.42 oran ile onuncu sıradadır. Öğretmenler bu kez sözel değil ama göz teması ile öğrenci ile iletişim kurarak davranışı sonlandırmasını istediği mesajını iletmeye çalışmaktadır.

Öğrenciye konuyla ilgili sorular sormak %4.17 oran ile en çok tercih edilen çözüm bulma stratejileri arasında on birinci sıradadır. Bu strateji ile öğretmen öğrencinin ilgisini aniden başka yöne çekerek öğrenciye bir mesaj vermek istemiş olabilir.

Öğrenciden derhal davranışı sonlandırmasını istemek %4.12 oran ile en çok kullanılan çözüm bulma stratejileri arasında on ikinci sıradadır. Öğretmenler bu yaklaşım ile olumsuz davranışın hemen sönmesini ve eğitim öğretim etkinliklerine bir an önce devam etmek istediği mesajını öğrencilere iletmektedir.

Öğrenciyi disipline göndermek stratejisinin oranı %2.99'dur. Öğretmenlerin kendi başvurduğu yöntemler sonuçsuz kaldığında, ya da istenmeyen davranışın ciddi sonuçları olabileceğini düşündüklerinde ya da sabretme duyguları azaldığında öğrenciyi disiplin kuruluna sevk etme yolunu seçmiş olabilirler.

Öğrencinin yerini değiştirmek stratejisinin oranı %2.98'dir. Öğrencinin etrafındaki arkadaşları ile konuştuğunu gören ya da pencereden dışarıyı izleyerek derse odaklanamayan öğretmen davranışa sebep olan ortamı değiştirmektedir.

Öğrenciye sorumluluk vermek ve öğrencinin ailesiyle konuşmak %2.86 oran ile en çok tercih edilen çözüm bulma stratejileri arasında on beş ve on altıncı sıradadır. Öğretmen öğrenciden tahtayı silmesini, pencereyi kapatmasını ya da fotokopileri sınıfa dağıtmasını isteyebilir. Bu görevler aslında öğrenciye sorumluluk vermektir ve öğrenci ile iletişim kurmak, sorumluluklarını hatırlatmak ve derse eğitime çağırarak anlamındadır. Öğretmenler veli ile işbirliği sağlayarak yine istenmeyen davranışı ortadan kaldırma yolunu seçmiş olabilirler.

Öğretmenlerin, istenmeyen öğrenci davranışları ile karşılaştıklarında en az kullandıkları çözüm bulma stratejileri tablo 8'de şu şekilde sıralanmaktadır:

Tablo 14

Öğretmenlerin İstenmeyen Davranışları Çözmede En Az Kullandığı Çözüm Bulma Stratejilerinin Dağılımı

Sıra	Çözüm Bulma Stratejisi	%
1.	Öğrencinin onurunu kırmak	0.23
2.	Fiziksel ceza vermek	0.26
3.	Öğrenciyi azarlamak	0.38
4.	Öğrenciye hafifçe dokunurum	0.63
5.	Aniden dersi kesmek	0.72

6.	Öğrenciye adıyla seslenirim	0.85
7.	Öğrenciyi teneffüse çıkarmamak	0.91
8.	Öğrenciyi sevdiği şeylerden alı koymak	1.14
9.	Öğrenciye söz hakkı vermem	1.26
10.	Öğrenciyi müdüre yollarım	1.42
11.	Öğrenciyi dersten dışarı atarım	1.44
12.	Öğrenciyi sınıf içi eğitsel aktivitelere katmam	1.44
13.	Tüm sınıfı cezalandırırım	1.70
14.	El kol hareketleriyle öğrencinin dikkatini çekerim	1.89
15.	Öğrenciye yaklaşırım	2.29

Tablo 14'teki öğretmenlerin kullandıkları çözüm bulma stratejilerinin yüzdelerle dağılımları incelendiğinde, öğretmenlerin en az tercih ettikleri stratejiler; öğrencinin onurunu kırmak, fiziksel ceza vermek, öğrenciyi azarlamak, öğrenciye hafifçe dokunmak ve aniden dersi kesmektir.

Onur kırmak, bir başkasının kişiliğine yönelik kötü sözler söylemek, onu rencide etmek ve küçük düşürmek anlamındadır. Bu davranışı sergilemek karşımızdakini incitir ve üzer. Bu nedenle ne öğrencilere ne de yetişkinlere karşı onur kırıcı davranılmamalıdır. Araştırmaya katılan öğretmenler de, onuru kırılan öğrencinin öğretmene, sınıfa ve okula karşı olumsuz duygular besleyebileceğinin bilincinde olarak bu stratejiyi en az oranda tercih etmişlerdir.

Fiziksel ceza eğitimde ve hayatın hiçbir alanında kullanılmaması gereken bir yaklaşımdır. Araştırmaya katılan öğretmenler de bunun farkında olarak bu stratejiyi oldukça az oranda tercih etmektedirler. Kapucuoğlu Tolunay'ın (2008) araştırmasında da bizim araştırmamıza benzer şekilde fiziksel ceza verme öğretmenlerin en az başvurdukları yöntemler arasındadır. Öğrenciyi azarlamak da onu sınıf ve toplum içinde küçük düşüren, inciten bir davranış olacağından öğretmenler bu stratejiyi de az oranda başvurmaktadır.

Dersi aniden kesmek, dersin akışını bozacağından, dersi dinleyen öğrencilerin dikkatini dağıtacağından dolayı sıklıkla tercih edilen bir strateji değildir. Öğrenciye adıyla seslenmek, ders

enasında tüm dikkati dersten alıp adıyla seslenen öğrenciye yöneltebileceğinden öğretmenler bu stratejiyi daha az kullanmış olabilirler.

Öğrenciyi teneffüse çıkarmamak, çocuk yaştaki öğrencinin enerjisini harcayamamasına, diğer eğitim öğretim etkinliklerine yoğunlaşamama ve dikkatini toplayamamasına neden olabilir. Bu sonuçların farkında olan öğretmenler bu stratejiyi tercih etmemiş olabilirler. Öğrenciyi sevdiği şeylerden alı koymak, öğrencileri mutsuz edebileceği, sınıfa ve okula karşı ön yargı, olumsuz tutum oluşturmalarına sebep olabileceğinden öğretmenler bu stratejiyi sıklıkla tercih etmemiştir.

Öğrenciye söz hakkı vermemek az başvurulan yöntemler arasındadır. Kişiliği, davranışı nasıl olursa olsun her birey fikir belirtme ve söz hakkına sahiptir. Sınıf, söz alarak, iletişim kurularak sürecin işlendiği bir ortamdır. Bunun farkında olan öğretmenler bu stratejiyi daha az tercih etmektedirler.

Öğretmenler istenmeyen davranış karşısında öğrenci ile kendileri iletişim kurarak çözüm bulmayı tercih ederler. Sonuç elde edilemediğinde son çare olarak öğrenciyi müdüre yollamayı seçmiş olabilirler. Her öğrenci eğitim hakkına sahiptir. Öğrenciyi dersten dışarı atmak bu hakkın engellenmesine neden olur. Bu durumun bilincinde olan öğretmenler söz konusu stratejiyi nadiren kullanılmaktadır.

Öğrenciyi sınıf içi eğitsel aktivitelere katmamak, öğrenciyi sınıfta pasif duruma getirir, arkadaşları tarafından da sınıf dışında da dışlanmasına neden olabilir. Bu strateji istenmeyen davranışın sönmesine değil büyümesine yol açabilir, öğretmen ile öğrenci arasındaki ilişkiyi etkileyebilir. Bu gibi sebeplerle bu strateji az tercih edilmektedir.

Bir ya da birkaç istenmeyen davranış yüzünden tüm sınıfı cezalandırmak, diğer öğrencilere haksızlık olabileceği gibi, dikkati istenmeyen davranışa çekebilir. Sönme yerine

davranışı pekiştirme meydana gelebilir. El kol hareketleriyle öğrencinin dikkatini çekmek, diğer öğrencilerin de dikkatini dağıtabilir. Bu sebeple bu strateji çok tercih edilmemiştir.

Öğrenciye yaklaşım, en az kullanılan çözüm bulma stratejileri arasında son sıradadır, öğretmenlerin aslında zaman zaman başvurdukları bir stratejidir denilebilir. Öğretmenler sıklıkla olmasa da gerektiğinde öğrenciyi uyarmak amacıyla beden dilini, kullanmakta, öğrenciye yaklaşabilmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin öğrenciyi önemseyerek, onlarla iletişim kurarak, sınıf kurallarını hatırlatarak, sınıf yönetimi yaklaşımlarını sıklıkla kullandıkları, ceza vermek, öğrenciyi rencide etmek gibi stratejileri nadiren tercih ettikleri görülmektedir. Araştırmadaki öğretmenlerin %88.8'inin (çoğunluğunun) mesleki alan eğitimi aldığını göz önünde bulundurduğumuzda, öğretmenlerin bu eğitimin yaklaşım ve yöntemlerini kullandıkları söylenebilir.

V. BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇLAR

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde elde edilen bulguların yorumlanması ile ulaşılan sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir.

İstenmeyen davranışlar öğretmenlerin cinsiyetine göre incelendiğinde, hem kadın hem erkek öğretmenlerin istenmeyen davranışlar ile karşılaşma sıklığının benzer olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin cinsiyetlerinin, eğitimci kimlikleri açısından fark yaratmadığı bu sonucun nedeni olarak düşünülebilir. Diğer yandan Şenkulak'ın (2010) araştırmasında, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere kıyasla istenmeyen öğrenci davranışları ile daha sık karşılaştığı görülmüştür. İstenmeyen davranışlar, öğretmenlerin kıdem değişkenlerine göre incelendiğinde, her üç kıdem düzeyindeki öğretmenlerin, istenmeyen davranışlarla aynı sıklıkta karşılaştığı görülmektedir. Mesleğinin ilk yıllarında olan öğretmenlerin mesleki heyecanı, daha kıdemli öğretmenlerin mesleki tecrübesi sınıf yönetimi becerilerinde etkili olmuş ve sonuçların benzer çıkmasına neden olmuş olabilir. İstenmeyen davranışlar öğretmenlerin mezun oldukları fakülteye göre incelendiğinde, eğitim fakültesi ve diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla karşılaşma sıklığı benzerdir. Eğitim fakültesi mezunu öğretmenler, üniversite öğrenimleri süresince öğretmenlik meslek dersleri görmektedir. Eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin aldıkları bu eğitim ile sınıflarda olumlu fark yaratması beklenirken, araştırmamızın sonucu beklentinin aksi yönündedir. Buradan mesleki eğitim dersi programlarının güncellenmesi, içeriğinin zenginleştirilmesinin faydalı olacağı söylenebilir. Ayrıca diğer fakültelerden mezun öğretmenlerin mesleki gelişim için çaba göstermiş olabilmeleri bu sonucun nedeni olarak da düşünülebilir. Ayrıca Özcan'ın (2008) araştırmasında da öğretmenlerin cinsiyet, mezuniyet durumu, okutulan sınıf düzeyi ve mesleki kıdem değişkenlerine göre istenmeyen davranışlara

ilişkin görüşlerinde farklılık olmadığı görülmektedir. Benzer şekilde Nazlı'nın (2015) araştırmasında, öğretmenlerin karşılaştıkları disiplin sorunları ile mesleki kıdem ve öğrenim durumu değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. İstenmeyen davranışlar öğretmenlerin branşına göre incelendiğinde, çoğu davranışın tüm derslerde görülme sıklığı aynıdır. Üniversitede alınan mesleki alan eğitiminin tüm branşlarda ortak olması dolayısıyla tüm branşlardaki öğretmenlerin sınıf yönetimi tutumlarının benzer olması bu sonucun nedeni olarak düşünülebilir. Ayrıca öğrencilerin tutumlarının da özellikle ergenlik döneminin de etkisiyle hem teorik hem beceri temelli derslerde benzer olması bir diğer neden olarak düşünülebilir. İstenmeyen davranışlar sınıf mevcuduna göre incelendiğinde, sınıfında 10-14 öğrenci olan öğretmenler, diğer mevcut değişkenlerine sahip öğretmenlere göre istenmeyen davranışlarla daha az karşılaşmaktadır. Mevcudu az olan sınıflarda, öğretmenler her bir öğrenci için daha fazla zaman ayırabilmekte, sınıf kurallarını daha iyi uygulayabilmekte, dolayısıyla sınıf yönetimini daha kolay yapabilmektedir; bu durum da öğrencinin davranışlarında olumlu gelişmeler göstermesini sağlamaktadır. Tüm sonuçlarda, en az mevcuda sahip öğretmenlerin, istenmeyen davranışlarla daha az karşılaşması, bu durumun nedeni olarak düşünülebilir. Yalnızca devamsızlık yapma davranışı, 35 ve daha fazla öğrencisi olan öğretmenler tarafından çok az gözlemlenirken, 10-14 ve 25-34 öğrencisi olan öğretmenlerce bazen gözlemlenmektedir. Bu durumun nedeni de kalabalık sınıfı olan öğretmenlerin, öğrencilerinin devamsızlık takibini kolaylıkla yapamaması ve gözleyememesi olarak düşünülebilir. İstenmeyen davranışlar öğretmenlerin mesleki alan eğitimine göre incelendiğinde, mesleki alan eğitimi almış ve almamış öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla karşılaşma sıklıkları benzerdir. Mesleki alan eğitimi alan öğretmenlerin sınıf yönetimi yetkinliği ve dolayısıyla istenmeyen davranışlarla karşılaşma sıklığının daha az olması beklenirken, araştırmamızın sonucu beklentinin aksi yönünde çıkmıştır. Bu sonuç, öğretmenlerin aldığı mesleki alan eğitimlerinin etkinliğinin tekrar değerlendirilmesini gerektirebilir. İstenmeyen davranışlar öğretmenlerin hizmet içi eğitim programına katılma

durumuna incelendiğinde, yalnızca üç davranışın (derste arkadaşlarına bir şey fırlatma, sınıf içerisinde öğretmenine ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme, derste aşırı gülme) görülme sıklığı, hizmet içi eğitim programına katılmış öğretmenlerde daha azdır. Diğer tüm davranışların görülme sıklığı her iki grup öğretmende de benzerdir. Diğer yandan, bir hizmet içi eğitim programına katılan öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda bilgilerini tazelemesi, yeni yöntem ve teknikler öğrenip kendini geliştirmesi, öğrendiklerini uygulaması dolayısıyla istenmeyen öğrenci davranışı ile daha az karşılaşması beklenmektedir. Araştırmamızın sonucu ise sınıf yönetimiyle ilgili bir hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin sonuçlarının, eğitim almayan öğretmenlerin sonuçlarıyla benzer olduğunu göstermiştir. Alınan hizmet içi eğitimin verimli ve faydalı olmaması bu duruma sebep olmuş olabilir. İstenmeyen davranışlar öğretmenlerin hizmet içi eğitim programına katılma zamanına göre incelendiğinde, farklı gruptaki öğretmenlerin, yalnızca altı istenmeyen davranışla (sınıfı temiz kullanmama, sınıf içerisinde öğretmene ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme, derste geç gelme, derste birbirine not yazma ve iletme, derste aşırı gülme ve derste söz almadan konuşma) karşılaşma sıklığı birbirinden farklıdır. Kalan otuz istenmeyen davranışta her üç gruptaki öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla karşılaşma sıklığı aynıdır. Diğer yandan, yakın zamanda hizmet içi eğitim almış öğretmenlerin, yeni fikir, araştırma ve yöntemlerle sınıf yönetimine katkıda bulunması dolayısıyla, diğer gruptaki öğretmenlerden farklı olması beklenmektedir. Araştırmamızın sonucu beklentinin aksi yönündedir. Yakın zamanda öğretmenlerin katıldığı hizmet içi eğitim programının mesleki açıdan verimli olmamış olması bu sonucun nedeni olarak düşünülebilir.

Çözüm bulma stratejilerinin dağılımı incelendiğinde, öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışı karşısında en çok kullandıkları çözüm bulma stratejisi; öğrenciyi derse katmaya çalışmaktır. Öğretmenler öğrencilerin bir an önce derse odaklanmasını istemekte, hem kendilerinin hem de diğer öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasını önlemeye çalışmaktadırlar. İstenmeyen davranış sergileyen öğrenciyi derse yeniden davet etmek, öğretmenlerin önleyici

disiplin yaklaşımı sergilediğini göstermektedir. Dersten sonra öğrenciyle konuşmak en sık kullanılan diğer bir stratejidir. Öğretmenler öğrenciye zaman ayırarak sorunun kaynağı ve çözümü için öğrenci ile iletişime geçmektedir. Kapucuoğlu Tolunay (2008) da araştırmasında, öğretmenlerin en çok başvurdukları yöntemlerin ilk sıralarında öğrenciyle sınıf dışında konuşmak ve sınıf kurallarını hatırlatmak olduğunu belirtmiştir. Keskin'in (2002) araştırmasında da öğrenciyle ders dışında konuşmak, bizim araştırmamızda olduğu gibi öğretmenlerin en çok kullandığı ikinci çözüm bulma yöntemidir. Özcan'ın (2008) ve Nazlı'nın (2015) çalışmasında da disiplin sorunları karşısında 'öğrenci ile dersten sonra konuşurum' ve 'sorunu anlamaya çalışırım' öğretmenlerin en çok başvurdukları yöntemler arasında gelmektedir. Bu durum öğretmenlerin yapıcı modern disiplin anlayışına sahip olduğunu göstermektedir. Öğrenciye sınıf kurallarını hatırlatmak, öğrenciyi görmezlikten gelmek, öğrenciyle yaptığı davranış hakkında konuşmak, rehber öğretmenle görüşmek, tüm sınıfı uyarak sınıf kurallarını vurgulamak, öğretim yöntemini değiştirerek öğretim disiplinini sağlamak, ödev vermek, göz teması kurmak öğretmenlerin en sık kullandıkları diğer çözüm bulma stratejileridir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun sınıf kurallarını hatırlatma, beden dili, sözsüz iletişim, olumsuz yerine olumlu davranışa odaklanma gibi sınıf yönetimindeki yeni yaklaşımları kullandığı görülmektedir. Araştırmamıza katılan öğretmenlerin çoğunluğunun mesleki alan eğitimi aldığını göz önünde bulundurursak öğretmenlerin aldıkları eğitimin sonucu olarak sınıf yönetimi yaklaşımlarını uyguladıkları görülmektedir. Sarıtaş (2006) da araştırmasında, sınıf yönetimi dersi almayan öğretmen adaylarının istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemede ceza ve otorite içeren stratejileri kullanma eğiliminde olduğunu belirtmiştir.

5.2. Öneriler

Bu çalışmada değinilen sınıf içi istenmeyen davranışları en aza indirmek anlamında öğretmenlere sunulabilecek öneriler şu şekilde özetlenebilir:

- Öğretmen adaylarının eğitim aşamasında iken istenmeyen davranışlar ile karşılaşabilme olasılığına karşı hazırlıklı olmalarını sağlayacak uygulamalı destek eğitimler verilmelidir.
- Öğretmen adaylarının Eğitim Fakültesinde aldığı mesleki alan eğitimlerinin verimliliği gözden geçirilmelidir.
- Pedagojik formasyon eğitimlerinin yeterliliği ve niteliği gözden geçirilmelidir.
- Öğretmenlerin mesleki yorgunluk yaşamalarını azaltacak, sınıf yöntem ve tekniklerini geliştirecek özellikle sınıf yönetimiyle ilgili etkili hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir.
- Öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının etkinliği konusunda değerlendirmeler yapılmalıdır.
- Öğretmenler için motivasyon etkinlikleri düzenlenmelidir.
- Öğretmenler rehber öğretmenler ile iş birliğini arttırmalıdır.
- Öğrenciler kural koyma sürecinde dâhil edilmeli, kurallara uyulması ve gerekli yaptırımların belirlenmesi konusunda öğrencilerin de fikri alınmalıdır.

Kaynakça

- Akın, G. (2002). *Ortaöğretim kurumlarında öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin sorunları ve baş etme yolları*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akyol, H. (2000). Olumlu öğrenmeye uygun bir ortam oluşturma L. Küçükahmet (Ed) (ss.180) *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Aksoy, N. (2014). Sınıf içi kurallar. E. Karip (Ed.). Sınıf yönetimi (s.16,25) Ankara: Pegem Akademi.
- Akar, N. (2006), *Ortaöğretim kurumlarında karşılaşılan disiplin sorunları ve eğitim yöneticilerinin çözüm yaklaşımları, Denizli ili örneği*. (Yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Al Qahtani, N. (2015). *The Undesirable behaviors of students in academiz classrooms, and the discipline strategies used by faculty members to control such behaviors from the perspective of the college of education students in King Saud University*, International education studies; Vol. 9, No: 3; 2016.
- Aydın, A. (2000). *Sınıf yönetimi*, İstanbul: Alfa Yayınları. 2,154,159,160.
- Ataman, A. (2000). Sınıf içinde karşılaşılan davranış problemleri ve bunlara karşı geliştirilen önlemler. L. Küçükahmet (Ed.). Sınıf Yönetimi (ss.214) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Aytekin, H. (2003). Çağdaş sınıf yönetimi yaklaşımında ideal öğretmen modeli. L. Küçükahmet (Ed.) *Sınıf yönetimi*, (ss.76, 94-95). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Aytekin, H. (2000). Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme ve uygulama L. Küçükahmet (Ed) (ss.72) *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2010). Bilimsel araştırma yöntemleri (ss. 94). Ankara: Pegem Akademi.
- Başar, H. (1999). *Sınıf yönetimi*, 7,8 117, 165,166,167, İstanbul: Meb. Yayınları.

- Başar, H. (2003). *Sınıf yönetimi*, 7, Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Başaran, I. (2004). *Etkili öğrenme ve çoklu zeka kuramı: Bir inceleme* Ege Eğitim Dergisi, 7-15
- Celep, C. (2000). *Sınıf yönetimi ve disiplini*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Celep, C. (2004). *Sınıf yönetimi ve disiplini*, Ankara: Anı Yayıncılık, 2. Basım.
- Charles, C. M. (2002). *Building classroom discipline*, Allyn and Bacon, 3
- Çalık, T. (2003). Sınıf yönetimi ve özellikleri. Leyla K. (Ed.) *Sınıf yönetimi* (ss. 3-4) Ankara: Nobel.
- Çelik, K. (2008). Disiplin oluşturma ve kural geliştirme. Hüseyin K.(Ed.) *Etkili sınıf yönetimi* (ss. 249) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirtaş, H. (2008). Sınıf yönetiminin temelleri. Hüseyin K.(Ed.) *Etkili sınıf yönetimi* (ss. 15-16) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirtaş, H. (2009). Sınıf yönetiminin temelleri. Hüseyin K.(Ed.) *Etkili sınıf yönetimi* (ss. 18,19,20) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Douglas, J., Moyes, D., Douglas, A., (2016). *The impact of disruptive behaviour in the classroom: The Student perspective*. 20-ICIT: 26-28/9/2016 hosted by UoB, Oman. ST-6:Education Excellence Paper#64.
- Ercan, L. (2009) Sınıfta istenmeyen davranışların yönetimi. Leyla K.(Ed.) *Sınıf yönetimi* (s.195) Ankara: Pegem Akademi.
- Erdoğan, İ. (2002). *Sınıf yönetimi*, Sistem Yayıncılık, 11.
- Geiger, B. (2000). *Discipline and classroom management in K thru 8th grades*. Education, 121(2), 383-393.
- Gordon, T. (2003). *Etkili öğretmenlik eğitimi*, 9.B. İstanbul: Farklı Yayınevi.
- Gökçe, F. (2016). *Sınıfta öğrenme ve öğretme Sürecinin yönetimi*, Ankara: Pegem Akademi, 368-372.
- Henley, M. (2010). *Classroom Management A proactive approach*, Pearson 19.

- Huff, Kathryn E., DuPaul, George J. (1998). *Reducing disruptive behaviour in general education classrooms: The use of self management strategies* School Psychology Review 1998, Vol 27, No. 2, pp. 290-303.
- İlgin, B. (2004). *Etkili öğrenme ve çoklu zeka kuramı: Bir inceleme*, Ege Eğitim Dergisi.
- Kauffman J., Pullen P., Mostert M., Trent S. (2011). *Managing Classroom Behaviour A reflective case based approach*, Pearson; 21.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Nobel Yayınevi ,İstanbul.
- Kapucuoğlu Tolunay, A. (2008), *Sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara karşı kullandıkları baş etme yöntemleri*. (Yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Keskin, M.A. (2002). *Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve kullandıkları baş etme yolları*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kıran, H. (Ed).(2008). *Etkili Sınıf yönetimi*, Anı yayıncılık.
- Küçükahmet, L. (Ed) (2009) *Sınıf yönetimi*, (ss.3) Ankara: Pegem Akademi.
- Korkmaz, İ. (2008). İstenmeyen davranışların önlenmesi Kaya Z. (Ed.) *Sınıf yönetimi* (s.s289-290) Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Nazlı, K. (2015). *Sınıf öğretmenlerini sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin sorunları, nedenleri ve bu sorunlarla baş etme yöntemlerinin değerlendirilmesi (Bingöl İli Örneği)*. Yüksek lisans tezi). Zirve Üniversitesi, Gaziantep.
- Öz, Y. (2018). *İlkokul ortaokul ve lisede matematik derslerinde karşılaşılan istenmeyen davranışlar ve öğretmenlerin bu davranışlarla baş etme stratejileri- Erzurum merkez örneği*. (Yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Özcan, G. (2008). *İlköğretim 1. kademedeki görevli sınıf öğretmenlerinin sınıf disiplinine ilişkin görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Özsoy, H. İ.ve Ataünal, A. (2001). *Nasıl bir insan ve nasıl?* (22,23,24,33,73). Ankara 20 Mayıs Eğitim, Kültür ve sosyal dayanışma vakfı Yayını:7.
- Özkılıç, R. (2000). Sınıfta zaman yönetimi. Leyla K. (Ed.) *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar* (ss. 92-93). Ankara: Nobel.
- Öztürk, B. (2002). Sınıfta istenmeyen davranışların önlenmesi ve giderilmesi. Emin K. (Ed.) *Sınıf yönetimi*, Ankara: Pegem.
- Öztürk, B. (2014). Sınıfta istenmeyen davranışların önlenmesi ve giderilmesi. Emin K. (Ed.) *Sınıf yönetimi* (ss. 150,184,191). Ankara:Pegem.
- Romi, Shlomo, Lewis, Ramon, Roache, Joel, (2013), "Classroom management and teachers' coping strategies", *Education Fragility and Conflict*, Vol:13, No:1, March 2013
- Sakallıoğlu, A. (2014). *Ortaokullarda görev yapan branş öğretmenlerinin sınıf içerisinde karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bunları yönetmede kullandıkları stratejiler.* (Yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Sarıtaş, M. (2003). Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme ve uygulama. Leyla K. (Ed.) *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar* Ankara: Nobel.
- Sarıtaş, M. (2006). *Öğretmen adaylarının değerlendirmelerine göre sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarını değiştirmek ve düzeltmek amacıyla yararlanılan stratejiler* Eğitim Fakültesi Dergisi XIX (1), 167-187
- Selçuk, Z., Yılmaz, E.D. (2015). *Rehber benim- Dokuz tip mizaç modeline göre rehberlik yaklaşımına giriş*, Ankara: Pegem Akademi.
- Smith ve Laslett. (1996). *Effective Classroom Management* Routledge, London and New York, 3-123
- Şenkulak, S. (2010). *Ortaöğretim kurumlarında çalışan İngilizce öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışların yarattığı sorunları çözme becerileri.* (Yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

- Tertemiz, N. (2000). Sınıf yönetimi ve disiplin. L. Küçükahmet (Ed.) *Sınıf yönetimi* (ss.54,63,68).
Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tertemiz, N. (2003). Sınıf yönetimi ve disiplin. L. Küçükahmet (Ed.) *Sınıf yönetimi*, (ss.68)
Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tomul, E. (2008). Sınıfta öğretmen-öğrenci iletişimi. H. Kıran (Ed.) *Sınıf Yönetimi* (169-170).
2008 Anı yayıncılık
- Turan, A. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlara karşı kullandıkları stratejiler (Mersin ili örneği)*. (Yüksek lisans tezi).
Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Turan, S. (2004). Yönetimle ilgili temel teori ve yaklaşımlar. M. Şişman ve S. Turan (Editörler)
Sınıf yönetimi, (ss. 2-3) Öğreti Pegem A yayınları.
- Türnüklü A.&Galton M. (2001) Students' misbehaviours in Turkish and English primary
classrooms. *Educational Studies September 2001*.
- Yiğit, B. (2008). Sınıfta disiplin ve öğrenci davranışlarının yönetimi. M.Şişman ve S. Turan
(Editörler) *Sınıf yönetimi* (ss.50). Öğreti Pegem A yayınları.
- Vatansever, Sinem (2008). *İlköğretim 2. kademedeki farklı branşlarda disiplin sorunlarının
görülme sıklığı ve baş etme yolları.*(Yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi, İstanbul.
- Yiğit, B. (2004). Sınıfta disiplin ve öğrenci davranışlarının yönetimi. M. Şişman ve S. Turan
(Editörler) *Sınıf yönetimi*, Öğreti Pegem A yayınları.
- Yüksel, G. (2003). Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme ve uygulama. L.
Küçükahmet (Ed.) *Sınıf yönetimi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Wienen, A. W., Batstra, L., Thoutenhoofd, E., Jonge, P. D., Bos, E. H. (2018). *Teachers' perceptionsof behavioral problems in Dutch primary education pupils: The role of relative age*. Plus One 13 (10):e0204718. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0204718>.

Ekler**ANKET****I. KİŞİSEL BİLGİLER****1.Cinsiyetiniz:**

- a. Kadın ( ) b. Erkek ( )

2. Bulduğunuz okulda çalışma süreniz:

- a. 1-3 Yıl ( ) c. 7-9 Yıl ( ) e. 13-15 Yıl ( )
b. 4-6 Yıl ( ) d. 10-12 Yıl ( ) f. 15 Yıldan fazla ( )

3. Mezun olduğunuz fakülte:

- a. Eğitim Fakültesi ( ) d. İlahiyat Fakültesi ( )
b. Fen Edebiyat Fakültesi ( ) e. Diğer ( )
c. Güzel Sanatlar Fakültesi ( )

4. Branşınız:

- a. Türkçe ( ) f. Teknoloji Tasarım ( ) j. Görsel Sanatlar ( )
b. Matematik ( ) g. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ( ) k. Beden Eğitimi ( )
c. Fen Bilgisi ( ) h. Bilişim Teknolojileri ( ) l. Diğer ( )
d. Sosyal Bilgiler ( ) i. Müzik ( )

5. Sınıf mevcudunuz:

- a. 10-14 ( ) e. 46 ve üzeri ( )
b. 15-25 ( )
c. 26-34 ( )
d. 35-45 ( )

6. Sınıf yönetimi ile ilgili bir ders, kurs ya da formasyon eğitimi aldınız mı?

a. Evet ( ) b. Hayır ( )

7. Sınıf yönetimi ile ilgili bir hizmet içi eğitim programına katıldınız mı?

a. Evet ( ) b. Hayır ( )

8. Cevabınız ‘Evet’ ise ne kadar zaman önce katıldınız?

a. ( ) 1Yıl önce c. ( ) 2 yıl önce e. ( ) 3 yıl önce
b. ( ) 4 yıl önce d. ( ) 5 ve daha fazla

II. Sınıfta görülen istenmeyen öğrenci davranışlarının görülme sıklığını belirtiniz.

		5 Her zaman	4 Çoğunlukla	3 Bazen	2 Çok az	1 Hiçbir zaman
1	Sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme					
2	Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma (şikayet etme)					
3	Sınıf içerisinde hırsızlık yapma					
4	Sınıf içerisinde okul araç ve gerecine zarar verme					
5	Sınıf içerisinde arkadaşını tehdit etme					
6	Sınıfı temiz kullanmama					
7	Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme					
8	Derste arkadaşlarına bir şeyler fırlatma					
9	Sınıf içerisinde başkalarının eşyasına zarar verme					
10	Sınıf içerisinde öğretmene ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme					
11	Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme					

12	Sınıf kurallarına uymama					
13	Derste gürültü çıkarma					
14	Ödevlerini yapmama					
15	Sınavda kopya çekme					
16	Sınıf içerisinde arkadaşına bağırma, argo konuşma					
17	Yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme					
18	Sınıf içerisinde ders araçlarını uygunsuz kullanma					
19	Ders araç ve gereçlerini sınıfa getirmeyi unutma					
20	Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme					
21	Ders etkinliklerine katılmam					
22	Derste çekingen davranma					
23	Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma					
24	Derste fısıldanma ya da gizli konuşma					
25	Derste dalıp gitme					
26	Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme					
27	Derse geç gelme					
28	Derste birbirlerine not yazma ve iletme					
29	Derste aşırı gülme					
30	Derste komiklik yaparak arkadaşlarının dikkatini dağıtma					
31	Cep telefonuyla meşgul olma					
32	Devamsızlık yapma					
33	Dersi dinliyor gözükme/ dersi dinlememe					

34	Dışarı bakarak vb. sınıf dışına ilgi duyma					
35	Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet					
36	Derste söz almadan konuşma					

III. Sınıflarda görülen istenmeyen öğrenci davranışlarının çözümünde en çok kullandığınız stratejileri belirtiniz. İstenmeyen öğrenci davranışının karşısına o davranışı çözmek için en çok kullandığınız stratejilerin numarasını yazınız

	Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışları	Kullanılan Stratejiler
1	Sınıf içerisinde arkadaşına küfür etme	
2	Sınıf içerisinde arkadaşlarından yakınma (şikayet etme)	
3	Sınıf içerisinde hırsızlık yapma	
4	Sınıf içerisinde okul araç ve gerecine zarar verme	
5	Sınıf içerisinde arkadaşını tehdit etme	
6	Sınıfı temiz kullanmama	
7	Sınıf içerisinde öğretmene yalan söyleme	
8	Derste arkadaşlarına bir şeyler fırlatma	
9	Sınıf içerisinde başkalarının eşyasına zarar verme	
10	Sınıf içerisinde öğretmene ve arkadaşlarına kabaca yanıt verme	
11	Sınıf içerisinde arkadaşlarıyla alay etme	
12	Sınıf kurallarına uymama	

13	Derste gürültü çıkarma	
14	Ödevlerini yapmama	
15	Sınavda kopya çekme	
16	Sınıf içerisinde arkadaşına bağırma, argo konuşma	
17	Yanındaki ya da arkasındaki öğrenciyi rahatsız etme	
18	Sınıf içerisinde ders araçlarını uygunsuz kullanma	
19	Ders araç ve gereçlerini sınıfa getirmeyi unutma	
20	Sınıf içerisinde başkasının sözünü kesme	
21	Ders etkinliklerine katılmam	
22	Derste çekingen davranma	
23	Derste amaçsızca ortalıkta dolaşma	
24	Derste fısıldanma ya da gizli konuşma	
25	Derste dalıp gitme	
26	Sınıf içerisinde gizlice bir şeyler yiyip içme	
27	Derse geç gelme	
28	Derste birbirlerine not yazma ve iletme	
29	Derste aşırı gülme	
30	Derste komiklik yaparak arkadaşlarının dikkatini dağıtma	
31	Cep telefonuyla meşgul olma	
32	Devamsızlık yapma	
33	Dersi dinliyor gözükme/ dersi dinlememe	
34	Dışarı bakarak vb. sınıf dışına ilgi duyma	

35	Grup çalışmalarında gereğinden fazla ders dışı konuşma, sohbet	
36	Derste söz almadan konuşma	

İSTENMEYEN ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARININ ÇÖZÜMÜNDE KULLANILAN STRATEJİLER

1. Öğrenciyi görmezlikten gelirim
2. Öğrenciyi derse katmaya çalışırım
3. Öğrenciye konuyla ilgili sorular sorarım
4. Göz teması kurarım
5. Öğrenciye yaklaşırım
6. Öğrenciye hafifçe dokunurum
7. Öğrenciye adıyla seslenirim
8. Ödev veririm
9. Öğrenciye söz hakkı vermem
10. Fiziksel ceza veririm
11. Tüm sınıfı cezalandırırım
12. Öğrenciyi azarlarım
13. Öğrencinin onurunu kırarım
14. Öğrenciye sınıf kurallarını hatırlatırım
15. Tüm sınıfı uyarak, sınıf kurallarını vurgularım
16. El kol hareketleriyle öğrencinin dikkatini çekerim
17. Öğretim yöntemini değiştirerek öğretim disiplinini sağlarım.
18. Aniden dersi keserim
19. Öğrencinin yerini değiştiririm
20. Derhal davranışını sonlandırmasını isterim
21. Öğrenciyi dersten dışarı atarım
22. Öğrenciyi tenfüse çıkarmam
23. Öğrenciyi sınıf içi eğitsel aktivitelere katmam
24. Dersten sonra öğrenciyle konuşurum
25. Öğrenciyle yaptığı davranış hakkında konuşurum
26. Öğrenciye sorumluluk veririm
27. Öğrenciyi sevdiği şeylerden alı koyarım
28. Rehber öğretmenle görüşürüm
29. Öğrencinin ailesiyle konuşurum
30. Öğrenciyi müdüre yollarım
31. Öğrenciyi disipline gönderirim

Özgeçmiş

Doğum Yeri ve Yılı: Bursa- 1986

Öğrenim Gördüğü Kurumlar:

Lise: 1999 -2003 İbrahim Önal Anadolu Öğretmen Lisesi

Lisans: 2003-2007 Dokuz Eylül Üniversitesi

Yüksek Lisans: 2010-2018 Uludağ Üniversitesi

Çalıştığı Kurumlar:

2007-2015 Hatice İsmail Hakkı Kayan Ortaokulu

2015 - Şehit Onbaşı Hakan Yutkun Anadolu Lisesi

Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi: İngilizce-İleri Fransızca-Başlangıç

Yurt Dışı Görevleri:

Kullandığı Burslar:

Aldığı Ödüller:

Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Topluluklar: Öğretmen Ağı

Editör veya Yayın Kurulu Üyeliği:

Yurt İçi ve Yurt Dışında Katıldığı Projeler:

Katıldığı Yurt İçi ve Yurt Dışı Bilimsel Toplantılar:

Yayımlanan Çalışmalar: